ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

Немачка 3.00 DEM. САД 1.25 USD. Швајцарска 2.50 CHF.
Шведска 13.00 SEK. Аустрија 20.00 ATS.
Грчка 230 GRD. Енглеска 1.00 GBP

9 770032 339010

8. III 1991. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА LIII ● 30 ДИН. ● БРОЈ 2045

Astérix и Хелвети

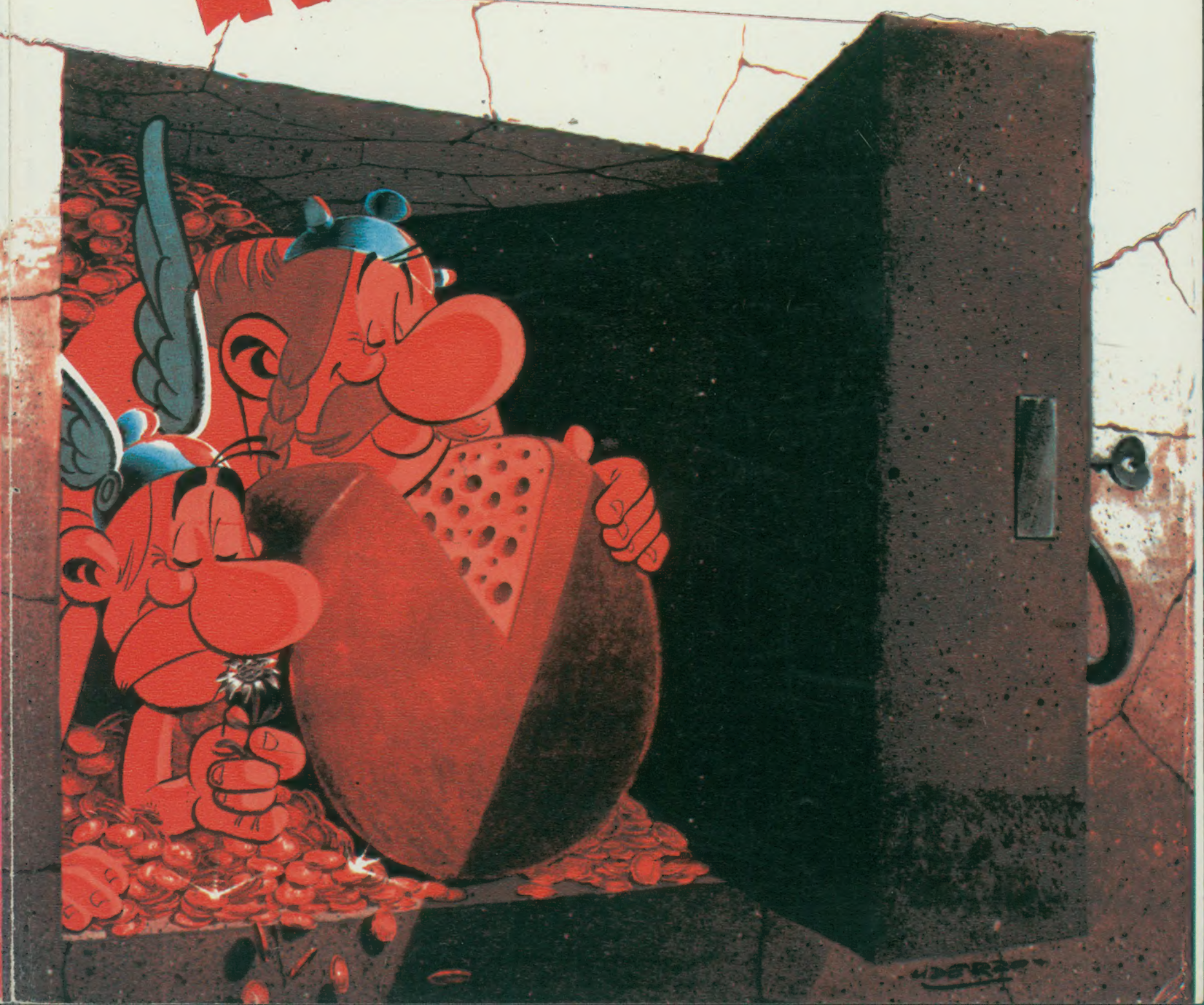

Веровали или не!

АФРИЧКИ СЛОНОВИ

ИМАЈУ ПОНЕКАД ТОЛИКО ДУГАЧКЕ КЉОВЕ ДА ЊИМА, И ПРИ НОРМАЛНОМ ДРЖАЊУ ГЛАВЕ, ДОДИРУЈУ ЗЕМЉУ.

КУЋА

У ВЕРМОНТУ (САД), АРХИТЕКТЕ МАРКА САЈМОНА, ИЗУЗЕВ ПРЕДЊЕ ФАСАДЕ, ЦЕЛА ЈЕ ПОДИГНУТА ПОД ЗЕМЉОМ.

Највећи једрењак свих времена

ЈЕ „ФРАНС II" ПОРИНУТ У БОРДОУ 1911. ГОДИНЕ. БИО ЈЕ ДУГАЧАК 127,4 М И МОГАО ЈЕ ДА НОСИ 8000 ТОНА ТЕРЕТА. ДОЖИВЕО ЈЕ БРОДОЛОМ 13. ЈУЛА 1922. ГОДИНЕ КОД НОВЕ КАЛЕДОНИЈЕ.

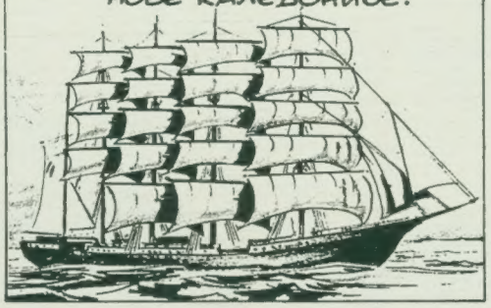

У СТАРОЈ КИНИ

МУЖЕВИ СУ ИМАЛИ ПРАВО ДА СЕ РАЗВЕДУ АКО СУ ИМ ЖЕНЕ СУВИШЕ ПРИЧЉИВЕ.

Џон Баримур

/1882-1942/ АМЕРИЧКИ ГЛУМАЦ КОЈИ СЕ ПРОСЛАВИО УЛОГАМА ЉУБАВНИКА У ДОБА НЕМОГ ФИЛМА, ДОЗВОЉАВАО ЈЕ ДА МУ КАМЕРА СНИМА САМО ЛЕВИ ПРОФИЛ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ● ● ●

● ● ● у породици технолога Татјане и инжењера Павла Јухимцова, који живе на Јалти (СССР), недавно се родило 16. дете. Најстарије, Љеса, има 13 година, а најмлађој Јани тек је два месеца. Укупно има четири пара близанаца. Ова бројна породица је и врло музикална. Има свој оркестар (клавир, виолина, две флауте, хармоника, виолончело и гитара), а сви заједно певају у хору који често приређује добротворне концерте за децу без родитеља.

● ● ● у целом свету деца се најрадије играју са кучићима и мачићима, а мали Мексиканци више воле да то раде са – змијама. На северу ове земље живи змија која се храни травом, није отровна, има доброћудну нарав а изгледа крајње необично – од главе до пете покривена је длакама. Деца је просто обожавају.

● ● ● у Хонгконгу металне таблице са бројем аутомобила често коштају скупље од самог аутомобила. Разлог: овдашње становништво је врло сујеверно, а према кинеском веровању цифре 7 и 8 симболизују благостање и стабилност. Ако се, уз то, на таблици нађе неколико ових цифара, њена цена достиже астрономске висине.

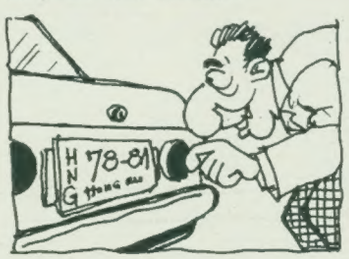

● ● ● плодност ракова је велика: женка јастога избаци до 9000 јаја, неке врсте и до два милиона.

● ● ● ако неко жели да унесе мачку у Велику Британију, она мора да преседи шест месеци у карантину. Разлог: страх од беснила. Резултат: Енглеска је данас једна од ретких европских земаља у којој нема беснила.

Илустровао: Зоран Петканић Петко

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

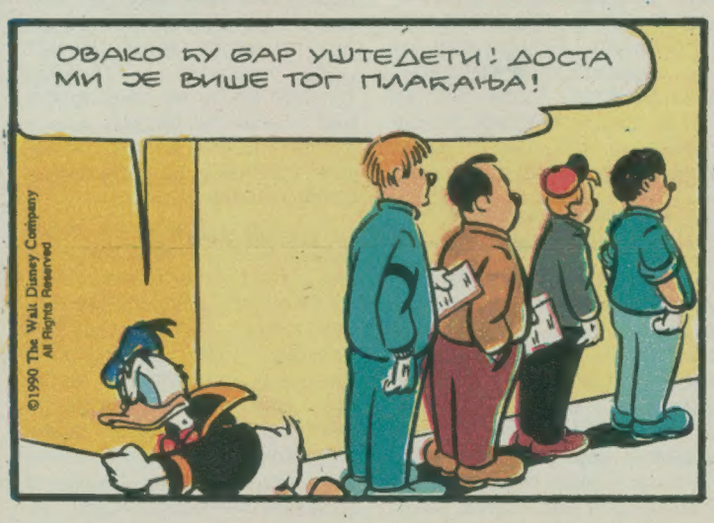

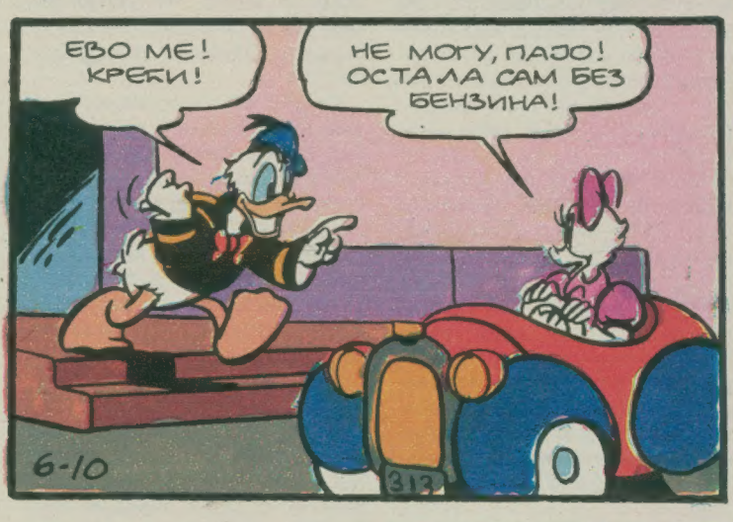

ЛАЖНИ ЦАР ЈОВАН НЕНАД

ВЛАДАР С ЦРНИМ БЕЛЕГОМ

Стигао је ниоткуд и, после само десет месеци, отишао у историју. Ни ту га нису оставили на миру. Поново су му одрубили главу, овог пута његовом велелепном споменику у центру Суботице. Данас, обезглављен, лежи у шипражју дворишта важне културно-уметничке установе...

Одавно тако дуго, и на неки посебан начин, нису јечала звона над Будимом, на десној обали још увек лепог и плавог Дунава. У бројним црквама гласом уздрхталим од несвакидашњег узбуђења служено је благодарје. Црвених слова у црквеном календару није било, али разлога за славље и те каквог.

У Будим, престону варош Угарске, стигла је неуобичајена пошиљка из Суботице. Послао је, уз свечану пратњу, велики властелин Валентин Терек. У његовом барјаку била је умотана одрубљена глава Јована Ненада, цара или (како су неки мађарски историчари склони да тврде) пустолова. Глава са црним белегом дебљине прста који је текао од десне слепоочнице до врата стављена је на бакарну чинију, уз белу заставу, и изложена радозналом народу и задовољном племству.

Потом је, у истој чинији, однета краљу Јовану Запољи на двор. Глава је претходно – био је почетак августа 1527 – преливена сирћетом да се због врућине и дуга пута не би осећала. Ђорђе Сремац, дворски капелан код Запоље, оставио је невероватан запис у коме каже да је донесену главу краљ шибао бичем уз речи: „О ти, умишљена главо, која си ме плашила слепим потиљком!" Онда је Његово величанство заповедило да му за време обеда одрубљену главу ставе на сто и за ручком је непрекидно, посматрајући главу са црним белегом, понављао: „Где је твоја верност!"

Када се краљ сит изразговарао са драгим поклоном свог суботичког савезника, наредио је да се одрубљена глава Јована Ненада натакне на дугачко копље, а лик окрене према Бечу, престоници краља Фердинанда и претендента на угарски престо. Недељу дана је тако штрчала већ сасушена глава некадашњег страха и трепета целе Угарске. Онда је бачена у Дунав.

Тако је цар Јован Ненад отпловио у историју. А ко је, заправо, он био?!

Бог ме је послао

Упорно и дуготрајно опирање Угара Турцима коначно је завршено Мохачком битком 29. августа 1526. Пораз Мађара био је потпун, чак је и краљ Лудвиг II изгубио главу: удавио се у једном потоку бежећи после изгубљене битке. По рецепту са Косова, Турци су се повукли и својим дојучерашњим противницима оставили да се раздиру унутрашњим борбама за упражњени престо.

Јован Запоља, најбогатији угарски великаш, крунисан је за краља у новембру, и то у Београду. Већ у децембру његови противници извикали су у Пожуну, такође за угарског краља, Фердинанда Аустријског, праунука Фридриха III. Тек тада се борба за угарски престо разбуктала.

У октобру исте године, 1526, појављује се, како тврде многи историчари, најзагонетнија личност наше прошлости. Ни данас се поуздано не зна ни откуда је стигао, ни ко је био. Посланик енглеског краља Волап, често у друштву врло моћног незнанца, пише да Јован није хтео да каже „ни где је рођен, ко га је родио, ни где је одгајен, већ само да га је Бог послао".

Тајећи своје порекло, сасвим је разумљиво да је изазвао много нагађања. По једнима је био директни потомак српских деспота, други су били склони да му прошлост траже и налазе чак код цариградских царева, а било је и доста оних који су веровали да је у роду са Црнојевићима.

Било како било, тек Јован Ненад или Црни човек – како су га звали јер је имао белегу од слепоочнице па све до малог прста на десној нози – постао је изузетно значајна личност на северу Бачке, па и у целој угарској краљевини. Оба краља, и Запоља и Фердинанд, желећи да се двовлашће оконча у њихову корист, морали су да рачунају на Јована Ненада. Оштроуман, убедљив и слаткоречив, успео је за врло кратко време да око себе окупи војску од десетак хиљада људи, таман колико су оба краља имала.

У бој храбар и окретан, према официрима строг а према непријатељима неумољив, Јован Ненад – кога су савременици описали као човека витка стаса, средње висине, црна лица и орловског носа – храброшћу и мудрошћу успева да из Бачке и Баната истера Турке. А све уз помоћ многих Срба који су пред Турцима избегли са својих огњишта. Придружују му се и осиромашени мађарски сељаци. Краљ Јован Запоља успева да га приволи на савезништво, уз помоћ лепих речи и скупоцених поклона.

Писмо с висећим печатима

Протеравши Турке из јужних делова угарске краљевине, Јован Ненад се проглашава за цара а своју престоницу смешта у Суботицу из које је претходно истерао њеног господара Валентина Терека. На двору, који обезбеђује 600 његових личних гардиста, новокрунисани цар одмах почиње да се понаша као прави владар. Прима поклоне и гласнике са многих европских дворова, али и дарива своје заслужне војсковође, и земљом и тутулама. За благајника и палатина (вицекраља) именује Суботу Врлића, а за своје емисаре одређује племиће Јована Долића из Ирига и католика фрањевца из Илока Фабијана Литерату. Заповедник његових чета постаје Челник Радосав.

Узалудни су покушаји мађарских племића који, избегли после турског налета, желе поново своју земљу. Цар им одговара сасвим у складу са својом титулом: „Ја сам ову земљу нашао пусту и заузео је са својим народом!" Не помажу ни мађарске жалбе краљу Запољи. Краљ још није смео ништа јавно против цара. Чак ни да му замери што роби племиће и сачекује трговце не би ли како прибавио новац за одржавање и двора и војске која је, почетком 1527, већ бројала петнаестак хиљада ратника.

У међувремену ни краљ Фердинанд не седи скрштених руку. Шаље Јовану Ненаду на поклон 5000 златних форинти, а за његову гарду 550 комада чоје, за потребе дворских пријема још десетак позлаћених чаша а за самог цара и пет брзих арапских коња. Уз то, што је најважније, шаље му писмо са висећим печатима којим по-

Spomenik Cara Jovana. Subotica.

Споменик, рад познатог вајара Петра Палавичинија, направљен је од белог мермера из Карараре, а постамент од венчачког камена. Пуних четрнаест година налазио се на главном суботичком тргу.

Обезглављен већ првих дана 1941, споменик се и дан-данас налази у дворишту Ликовног сусрета, препуштен ћудима времена и људи. Да ли ће бити реконструисан и враћен?!

тврђује да ће му поклонити сву ону земљу којом је некада у Мађарској располагао деспот Ђурађ Бранковић за владавине краља Сигисмунда и да све то даје на вечито располагање потомцима Јована Ненада.

Сада цар ратује против краља Запоље, као савезник краља Фердинанда. Добија многе битке и осваја важна утврђења. Претходно је самом Фердинанду, у једном писму, ставио до знања да се он не мора покоравати никоме, али да се ипак заклиње да ће краљу Фердинанду бити веран. Наравно, тражећи да ни он њега не изда ни Запољи ни Турцима.

Да би се коначно обрачунао са Јованом Ненадом, краљ Запоља креће против њега у прави крсташки рат. Код варошице Селеша утаборио се са 12.000 војника. Пре битке Ненад му шаље поруку: „Зашто је твоја милост скупила на нас Србе оволику војску? Зар нисмо и ми хришћани? Боље би било да се сложимо и да ослободимо Срем од неверника".

Нису се сложили. Цар Јован Ненад је извојевао сјајну победу. Али у наредној бици, 21. јуна, страда око 8000 Ненадових војника, а он сам једва је изнео живу главу. Са остатком снага ипак се одлучује да, заједно са краљем Фердинандом, крене у коначно ослобађање Угарске од Запоље.

Ко зна како би даље текла мађарска историја, али и положај Срба северно од Дунава, да се у Сегедину, 26. јула 1527, није огласила пушка извесног мађарског сељака Орбана. Тане је погодило Јована Ненада поред срца и његови доглавници су га брже-боље склонили у село Трњош, у кућу једног Мађара. Овај је исте ноћи, под окриљем мрака, упрегао четири коња и одјурио до Валентина Терека, Јовановог непомирљивог непријатеља.

Пред зору је угарски властелин догалопирао са триста коњаника и рањеном Јовану, кога је тада штитила тек неколицина најверних људи, на самртној постељи одрубио главу и одмах је послао краљу Запољи у Будим.

Како је убијан споменик

Цар Јован Ненад је наредне векове, сасвим притајено, проживео у списима краљевских и државних архива. Ретко помињан, а и тада коришћен за дневно-политичке потребе. За Мађаре је био тек беспризорни пустолов, за Србе истински владар који је ударио основ за посебан и врло значајан положај Срба у Угарској.

Поводом четиристо година од његове смрти у Суботици је 1927. године, на централном тргу, у присуству кнеза Павла Карађорђевића, откривен велелепни споменик цару Јовану Ненаду и његовим првим доглавницима Суботи Врлићу и Фабијану Литерати. Јер, „цар Јован Ненад се

први на територији Аустроугарске борио за стварање једне словенске државе".

Споменик, рад познатог вајара Петра Палавичинија, направљен је од белог мермера из Караре, а постамент од венчачког камена.

Међутим, већ првих дана 1941. неко је цару Јовану Ненаду поново одрубио главу, овог пута мермерну. Исто су прошли и Субота Врлић и Фабијан Литерат. Било је то време кад су и споменици убијани.

Обезглављене фигуре су и после последњег великог рата шетале из подрума у подрум и, коначно, завршиле у дворишту Ликовног сусрета, некадашње зграде Народног музеја, разбацане и полузатрпане земљом у једном шипражју. Оне су и даље власништво Народног музеја, и то под инвентарским бројевима: У-717, У-718 и У-719. (У је ознака за уметничко одељење.) На њиховом месту данас је лепа фонтана, с водом која стално тече.

У Суботици је недавно покренута идеја о враћању споменика цару Јовану, ако не на његово старо место а оно, бар, у оближњи паркић испред фрањевачке цркве, некадашње суботичке тврђаве у којој је цар Јован Ненад једно време столовао прогласивши Суботицу престоним градом. Невоља је само како вратити одрубљене главе на споменик које су и време и људи оштетили.

Срећом, помоћ је ту. У холу Градске куће, односно Народног музеја (под инвентарским бројевима У-121, У-122 и У-123) налазе се гипсане фигуре Јовна Ненада, Суботе Врлића и Фабијана Литерата. Врло је поучно како су стигле у зграду у којој станује време. Прича Мирко Грлица, овдашњи кустос:

– У писму Градском сенату од 21. јуна 1929. Петар Палавичини се уваженим главама обратио с предлогом да откупе гипсану скицу споменика. После само пет дана Сенат је донео одлуку да се откупи за 20.000 динара. У образложењу се наводи да се споменик има откупити јер би током времена и услед разних неприлика могао „бити осакаћен"...

Суботица је, иначе, однедавно сва заокупљена прославом 600-годишњице свог постојања. Први пут је у документима поменута 7. маја 1391. поводом једне пресуде већем броју лопова, разбојника, јатака и зликоваца свих „врста".

Петар Милатовић

Трансилванска претпоставка др Либера

ЛУДИЛО ПУНОГ МЕСЕЦА

Научници расправљају, а полицајци, ватрогасци, возачи хитне помоћи одавно знају да за време те Месечеве мене имају највише посла јер нагло расте број самоубистава, убистава, подметнутих пожара и других злочина

Оскар Колијер, један од најугледнијих њујоршких литерарних агената, заказивао је аукције – на којима су се издавачи надметали за откупљивање права на штампање рукописа а затим и продавање дела разних писаца – само оних дана када је Месец био пун.

„Нити сам сујеверан нити имам неку научну теорију о утицају Месеца на понашање људи", говорио је Колијер својим познаницима. „Овако радим из искуства. Приметио сам током година да је лицитација увек живља и да се постижу боље цене за време пуног Месеца. Појаву не умем да објасним, али нисам луд да је не искористим".

Колијер није једини који је приметио да многи људи, више или мање, реагују на пун Месец. То је добро познато и полицајцима, ватрогасцима и возачима хитне помоћи. Тих дана, а нарочито ноћи, они имају пуне руке посла јер се нагло повећава број самоубистава, убистава, подметнутих пожара и других злочина.

Време вукодлака

Да Месец може да има утицаја на људско понашање није ништа ново. Појава је позната у предањима и обичајима и источних и западних народа, а помињу је и Библија, и Талмуд, и Куран, свете хришћанске, јеврејске и исламске књиге. Саставни је део западне медицинске и филозофске литературе најмање од 400. године пре наше ере, времена када је живео отац медицине Хипократ.

И енглеске речи lunacy (лудило) и lunatic (луд) воде порекло од латинског luna што значи Месец. Правници су у прошлости као олакшавајућу околност признавали утицај пуног Месеца сматрајући да је човек био смањене урачунљивости ако је злодело починио тих дана.

Негде у 19. веку убица по имену Чарлз Хајд тврдио је на суђењу да је невин јер га и млад и пун Месец увек доводе до лудила тако да није свестан шта ради. Хајд није убедио судије и погубљен је, али је неку врсту бесмртности ипак стекао: Роберт Луис Стивенсон узео га је као модел за чудовишно друго ја доктора Џекила.

Народне легенде широм света кажу да се неки људи претварају у ужасне вукодла-

ке баш када је Месец пун и то веровање се и данас може видети у многим филмовима страве.

Човекова биолошка „плима"

Ако се узме у обзир колико је људи и колико земаља веровало у такозвано „месечево лудило", за очекивати је да је о томе своју реч дала и модерна званична наука.

Наука јесте приметила нешто, али у животињском свету непобитно је доказано да нека жива бића реагују на Месечеве мене. Тако, на пример, једна врста морског рака мења боју према положају Месеца у односу на Земљу, а код острига се циклус узимања хране управља такође према Месечевој фази.

О већој или мањој осетљивости људи на Месец наука се није изјаснила, али то не значи да је научници нису уочили. Нарочито психијатри. Разуме се да реч „лудило" не треба схватити дословно. Неће сваки човек осетљив на дејство пуног Месеца постати луди убица или злочинац. Неке ће само болети глава, неки ће имати несаницу или бити нервознији него других дана.

Најпознатији поборник теорије „месечевог лудила" или, како више воле да је зову, „Трансилванске претпоставке" – Трансилванија је део Румуније познат по бројним вампирима – свакако је психијатар др Арнолд Либер.

У свом делу „Лунарни ефекат" др Либер пише да гравитација Месеца може, на овај или онај начин, да утиче на наше унутрашње биолошке „плиме" исто као што утиче на мора и океане. Неко од нас ту гравитациону силу неће ни приметити, неко ће се због ње убити.

Он, такође, претпоставља да утицај Месеца на Земљино електромагнетно поље може да има засад недовољно познатих утицаја на човека и то не само на његова осећања и живце већ и на метаболизам, плодност и ко зна шта још.

Климав крунски доказ

Као доказ своје теорије др Либер је објавио резултате статистичких студија које је спровео са сарадницом др Керолајн Шерин. Они су направили списак убистава у округу Дејд, држава Флорида, почињених између 1956. и 1970. године, а у округу Киухога, држава Охајо, између 1958. и 1970. године.

Када су, на крају, свели рачуне, показало се да у Флориди постоји „статистички значајна лунарна периодичност", односно, број убистава у време пуног Месеца расте у односу на друге обичне дане.

У Охају то уопште није био случај што је поткрепило другу Либерову претпоставку: снага утицаја Месеца није свуда иста, то јест, зависи и од географског положаја места.

Научници критичари др Либера избегли су расправу о његовим теоријама, али су били гласни и оштри према статистичким доказима из Флориде и Охаја које је прикупио и објавио.

Ти подаци су, тврде критичари, варљиви. А, чак и да су бројке тачне, Либеров статистички поступак био је климав па резултати које он назива „значајним" уопште не заслужују такав епитет.

Покушај да се поступак др Либера понови дао је негативне или крајње сумњиве резултате: од убистава, преко пријема људи у болнице до тражења телефонске помоћи психијатра за време пуног Месеца. Што се критичара тиче, труд др Либера да поткрепи оно што зна сваки амерички полицајац потпуно је промашен.

Да ли је, према томе, „Месечево лудило" само прича и плод народне маште? Наравно да не. Чак ни најљући противници др Либера не иду тако далеко да га поричу. Напротив, већина научника се слаже, мада многи нерадо, да су неопходна нова строга научна истраживања пре него што појава буде прихваћена или одбачена.

А Месец и даље плови небеским сводом и неке од нас тера у лудаке, а друге испуњава романтиком.

Б. Д.

Илустровао: Добросав Боб Живковић

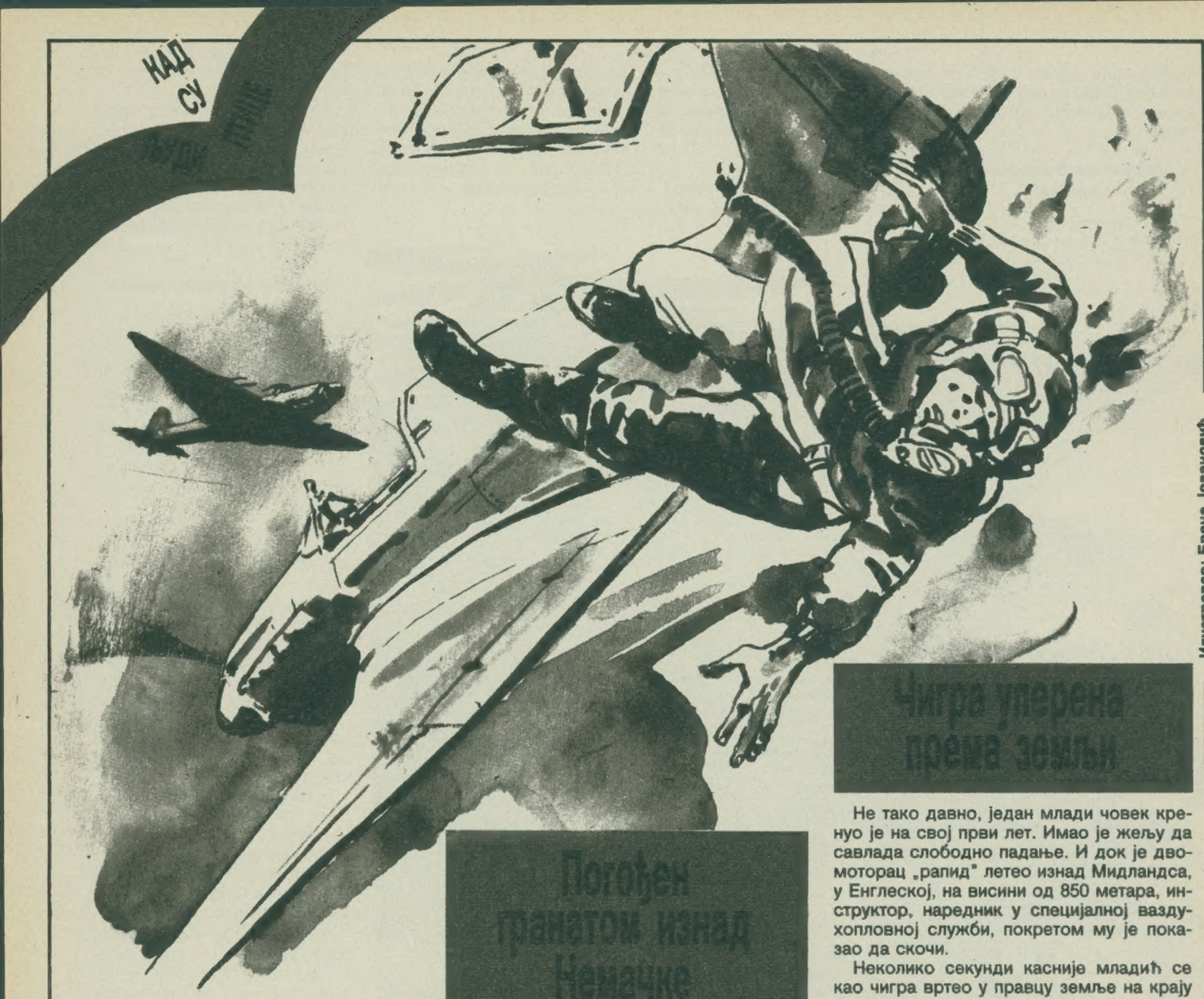

Илустровао: Бранко Јовановић

Падобрани се нису отворили

Боб Хол, деветнаестогодишњи студент, срећан је што је жив. Новембра 1972. доживео је искуство кога се падобранци плаше више него било чега другог: његови падобрани нису се отворили док је слободно падао изнад Феникса у Аризони.

Јурио је брзином већом од 30 метара у секунди док није тресnuо о бетонску писту. Предњи зуби били су му размрскани, нос поломљен. Других повреда, зачудо, није имао. Устао је и отишао.

Превазишавши смрт после пада са 1.000 метара, данас поново живи обичним животом. Нос му је дотеран пластичном операцијом, стављени су му вештачки зуби.

– Нисам могао ништа да урадим. Уопште се не сећам пада на писту, или било каквог бола – каже он.

Иако се ни главни ни помоћни падобрани нису отворили, у једном од њих био је мали мехур ваздуха који му је спасао живот.

Погођен гранатом изнад Немачке

У „Клубу преживелих" само неколицина њих је имала слично искуство, шачица за протеклих 30 година. Једно од најзанимљивијих је искуство наредника Николаса Алкимеjда који је у Другом светском рату погођен противавионском гранатом.

Док су се гранате пламених репова забијале у труп авиона, експлозије су, једна за другом, потресале авион који је букнуо за неколико секунди. Пламени језици које је осећао на леђима говорили су Алкимеjду да му је падобран изгорео и отпао са летачког комбинезона. У међувремену, авион се постепено окренуо на нос и обрушио се ка земљи.

Имао је две могућности: да погине у неизбежном удару или да искочи. Алкимеjд се бацио у црну празнину дубоку 5.500 метара која се није ни видела испод облака.

Пао је тако брзо да је једва стигао да баци поглед на Месец пре него што је изгубио свест.

Када је дошао себи, налазио се у кревету, у непријатељској болници. Са висине од 5,5 километара заронио је у душек од дебелог снега. На вртоглавом путу испречиле су му се само гране зимзеленог дрвећа. И, какве су му биле повреде? Ишчашено колено, ушинута леђа и благи потрес мозга. То је све.

Чигра уперена према земљи

Не тако давно, један млади човек кренуо је на свој први лет. Имао је жељу да савлада слободно падање. И док је двомоторац „рапид" летео изнад Мидландса, у Енглеској, на висини од 850 метара, инструктор, наредник у специјалној ваздухопловној служби, покретом му је показао да скочи.

Неколико секунди касније младић се као чигра вртео у правцу земље на крају статичке жице прикачене за авион. Жица је требало аутоматски да отвори његов падобран, али се уместо тога чврсто обмотала око падобрана који се није отворио.

Младић је инстиктивно потражио ручицу за отварање помоћног падобрана. Да га је отворио, он би, вероватно, оштетио репно перје авиона који би се срушио.

Панични сигнали наредника спречили су га да то уради. Наредник се тада спустио низ жицу, зграбио младића и махнуо колеги у авиону да пресече жицу и ослободи их. Када су били на безбедној удаљености од авиона, наредник је отворио свој падобран. Спустили су се на једну пољану. За храбро спасавање нареднику је додељен Орден Подвезице, одликовање највишег реда у Енглеској од 1344. године.

× × ×

Међутим, Марк Фишер Галати, стјуард у компанији „Eastern Airlines", није добио никакву медаљу, када су врата са авиона „дакота" изненада одлетела, а вихор га избацио из авиона на 600 метара изнад Тулзе у Оклахоми.

Очајнички се држао за оквир врата док је пилот приземљивао авион и онда се онесвестио. Тада је и задобио једине повреде: огреботине од пада на писту!

А. Л.

Висока технологија за ниске побуде

ИСПРАЗНИ СЕ, ЧОВЕЧЕ!

Корпа која кличе: „Бравооооо!", „Последња реч" рафално избацује ружне речи и псовке и чекић који дочарава ломљаву стакла

Кад вам се скупи бес, купите справицу која ће вриштати или псовати уместо вас!

Осветник је пробио лед на тржишту играчака за одрасле. На изглед обична кутијица само прошле године продата је у пола милиона примерака. А кад је творац „Осветника" Дејвид Мекман пре неколико година у Северној Каролини основао фирму „Изрази се", многи су сумњичаво вртели главом. Ко ће купити справицу која не ради ништа друго осим што, притиском на дугме, почиње да се оглашава митраљеском паљбом.

Испоставило се да је Дејвид Мекман правилно проценио тренутак. У данашње време човек је до те мере изложен притисцима са свих страна да му се понекад чини како ће експлодирати од беса. Било би му лакше да може да прасне, поломи нешто и тако се макар мало ослободи напетости. „Осветник", кога људи најчешће држе у колима, завршава посао уместо вас. Кад сте за воланом, и то посебно у САД где живот не може да се замисли без аутомобила, па упаднете у гужву или вас неко бескрајно нервира на друму, светите се преко „Осветника". Мало се „испуцате" и на тренутак вам је лакше у души.

Пре него што је смислио прошлогодишњи хит, из Мекманове радионице изашла је и „шампионска корпа" (за отпатке). Призор вам је познат: особа (обично мушког пола) седи дубоко заваљена у фотељи и, вођена неким чудним шампионским импулсом, згужвани папир покушава да убаци у канту за ђубре. Дејвид Мекман је управо за те фотељашке кошаркаше и направио корпу која говори. Ако огризак или било који други отпадак, на путу ка корпи, пролети кроз кош, чује се громогласно – бравоооо! Просто да човек поверује да је на некој важној утакмици постигао судбоносни кош.

„Шампионска корпа" ипак није постигла ни приближан успех као Дејвидова „последња реч". Прошле године америчко тржиште просто је полудело за овом справицом која говори и није већа од кутије цигарета. „Последња реч" продаје се у три варијанте. За оне умереније кутијица „изговара" ружне речи, али оне које може да прихвати и умереније ухо. Друга рафално избацује псовке које, ако бисмо били сасвим искрени, представљају дечију песмицу у односу на неке домаће. Трећа врста „последње речи" са ознаком „х" (како се понекад означавају филмови забрањени за узраст испод 18 година), оглашава се најпогрднијим изразима и псовкама и она је најзанимљивија за купце. Траже је пет пута више од умереније верзије.

Дејвид Мекман био је међу првима који су искористили могућности технологије звучних чипова. Ти чипови су се, пре свега, толико смањили, а уз то су и све јефтинији, да без већих тешкоћа (и трошкова) могу да се угради у малтене све што вам падне на памет. Треба, наравно, само имати добру идеју.

Тако је фирма „Фандаментал Ту" из Пенсилваније заиграла на карту – дијете. Изум можда није епохалан, али је сигурно врло оригиналан. Кад неко жели да смањи оброке, једно од правила је да не завирује често у фрижидер. Ако му се то и догоди, из фрижидера ће га погледати ружичаста свиња и – загроктати. Па сад ти види да ли ће ти пасти на памет да се сваки час суочиш „са сликом својом"?

„Џеми Индастрис" из Тексаса производи огледало на склапање. Огледаш ли се у једном, чућеш врисак, а друго ће на твој лик прснути у смех. Из Тајвана стиже „луди чекић" направљен од пластике који, кад њиме удариш у било коју површину (то може да буде и нечија глава), испушта звук стакла које пршти у парампарчад.

За разлику од свих ових играчака за одрасле које „говоре", биле су тражене и оне које знају да – слушају. Сетите се цвећа у саксији које, чује ли глас или музику, почиње да се увија и игра у ритму музике за плес. Јапански произвођач овог рок цвећа „Такара", други по производњи играчака у Земљи излазећег сунца, охрабрен огромним успехом, намерава да произведе и флаше кока-коле и пива које такође плешу.

Шта мислите како би изгледало „спојити" Дејвидову „последњу реч" и „Такара" цвеће?

В. С.

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

© 1990 by King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

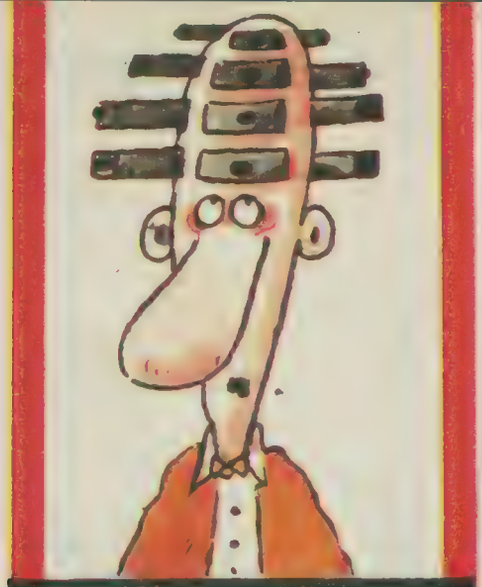

ОВО НИСТЕ ЗНАЛИ

КОЛИКО ДАЛЕКО ВИДИМО У МРАКУ?

Нећете поверовати, али много даље него што се може замислити. Онај ко има савршен вид, уколико су временски услови идеални, биће у стању да спази пламичак шибице упаљене на удаљености од 80 километара. То би било растојање између Београда и Новог Сада!

Или, као кад би неко по беспрекорно правом путу кренуо аутомобилом из места где се налазите, возио један сат, стао, изашао и кресnуо шибицу.

Ово је, очигледно, могуће само у теорији. Живот је нешто друго. Пре свега, савршено правог пута нема. А и да постоји, Земља је округла па њена заобљеност ограничава видик.

СПАСИ МЕ – УГАСИ МЕ!

Вероватно за собом остављате упаљену светлост и сигурно вам неко од милих и драгих због тога сваког дана гуња. Процените сами да ли је у праву.

Осим што расипате електричну енергију, боље речено новац јер је струја папрено скупа, скраћујете и век сијалицама. Обична сијалица траје око 875 сати, што значи да би могла непрекидно да светли дуже од месец дана пре него

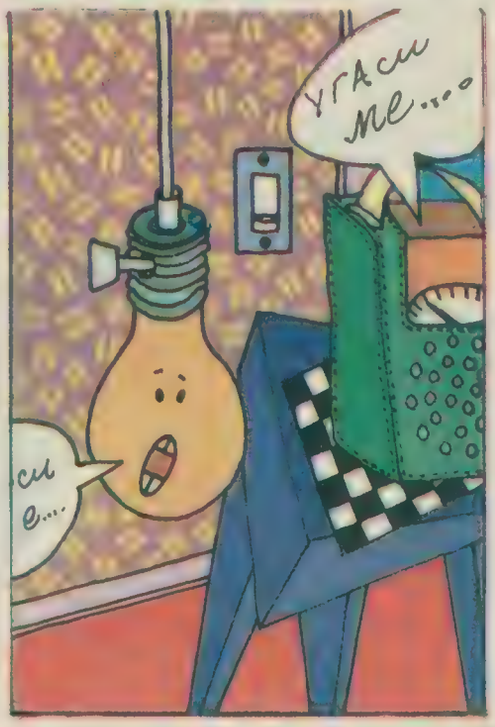

што прегори. Ако је гасите када вам не треба, трајаће много дуже.

Кад смо већ код енергије, уколико не знате да ли се батерије троше брже када је радио или вокмен пуштен до даске, троше се. А код малих џепних транзистора чак и трипут брже. Сетите се тога када вас опомену да утишате музику.

МИ НА ЈЕДНУ, САТ НА ДРУГУ СТРАНУ

Већина покрета у животу изводи се у правцу супротном кретању казаљке на сату. Тркачи и клизачи, на пример, јуре у правцу супротном кретању казаљке на сату, а исто је и у многим другим спортовима. Због чега се, онда, баш казаљке на сату крећу у правцу казаљке на сату?

Пре него што су измишљени прави сатови, време се мерило према Сунцу, помоћу сунчаних сатова, а они су увек показивали где се налази сенка која се померала од изласка до заласка Сунца. На нашој северној хемисфери, изнад екватора, сенка се померала у правцу кретања казаљке на сату, а на јужној, испод екватора, у правцу супротном кретању казаљке на сату.

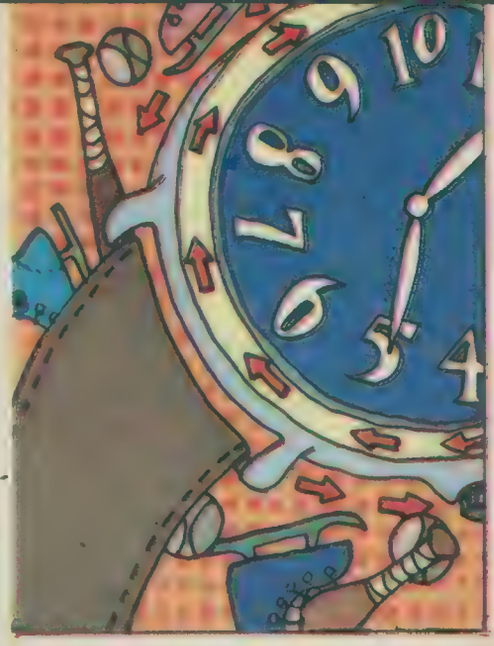

Наши сатови направљени су према гим сунчаним да би подражавали природно кретање Сунца. Да су ти први прави сатови измишљени на јужној хемисфери, казаљке би се кретале супротно кретању казаљке на сату. Али, пошто су их створили људи на северној хемисфери, они се свуда у свету крећу као на нашим сатовима – у правцу кретања казаљке на сату!

ЗИМА КОД ЕСКИМА

Кад следећег пута сретнете неког Ескима, моћи ћете с њим пријатно да ћаскате. Наравно о снегу који је у тим деловима света омиљена тема.

Ексими имају два језика, али зато више од тридесет речи за снег. АПУН је снег уопште и у било каквом стању. ПУКАК је залеђени снег. АПУТ значи расгресит снег. АНИУК је снег који се топи и претвара у лапавицу. АНИУ је снег на глу. АПИНГАУТ је први снег у сезони...

Замислите да сте се нашли тамо у гостима и да не можете да се ваљате по аниуу јер се апут управо претвара у аниук!

Б. Л.

НИШТА БЕЗ УГЉЕН-ДИОКСИДА

НЕ ДИШИТЕ ДУБОКО!

Своје пацијенте др Бутејко лечи од несанице, високог притиска, срчаних обољења, па чак и рака, учећи их да дишу

Почетком овог века изведен је експеримент који је многе запрепастио: животињама су прикључили апарат за дисање терајући их да дишу дубоко. После извесног времена оне би у грчевима угинуле. Од тада је опит поновљен много пута и ево шта је помоћу њега откривено. Дубоко дисање уопште не доводи кисеоник у артеријску крв, а осим тога оно из организма уклања угљен-диоксид смањујући његов садржај у плућима, крви и мишићима. Као последица тога надражује се нервни систем.

Већ се 60 година зна да је угљен-диоксид благ анестетик, а у концентрацији изнад 10 одсто и наркотик. Зато они који дубоко дишу често пате од несанице, нервозни су, памћење им је слабо, а могу оболети од стенокардије, повишеног притиска, астме, инфаркта. Како то?

Сувише отровног кисеоника

–Смањење угљен-диоксида ствара у организму киселост, а то изазива поремећај у размени материје, па одбрамбене реакције организма слабе – каже др Константин Бутејко чија је метода изазвала врло бурне реакције у лекарским круговима СССР-а. – На нас се лепе болести и прехладе од којих често не можемо да се одбранимо зато што се лече препаратима који изазивају – дубоко дисање! А узрок болести је управо то: дубоко дисање. Оно узрокује многа обољења, доводи до оштећења здравља, чак и смрти.

У то је тешко поверовати, поготову што су нас деценијама учили да је угљен-диоксид отров и да би се човек добро осећао, потребан је кисеоник, и то што више, то боље. А није тако!

Покушајте да замислите оно далеко време кад се на Земљи рађао живот. Атмосфера се тада састојала углавном од угљен-диоксида, кисеоника практично није ни било. Сав живи свет настао је од угљеника и све што је живо претежно се састоји од угљен диоксида. Биљке се њиме и хране, једу га и животиње и људи. Кад се на Земљи појавило више биљака и животиња, оне су постепено уништиле огроман део угљен-диоксида. Ако међутим, нестане и оно мало што је преостало, живом свету наше планете прети уништење. Атмосфера је данас потпуно измењена, у њој има 10 пута више кисеоника и 250 пута мање угљен-диоксида. Такав ваздух човеку не одговара, сувише је отрован!

Тајна јогија?

Ембрион у мајчиној утроби добија три пута мање кисеоника и два пута више угљен-диоксида, док беба рођењем доспева у сасвим другачију околину. Можемо само да се дивимо древним народима који су то, изгледа, знали. На Истоку су од давнина новорођенчад не само чврсто повијали и притезали већ су им на груди стављали парче сукна да се претерано не „надишу." Дуго су у породилиштима најслабије бебе упућивали у комору с кисеоником док није примећено да новорођенчад после тога почињу да слепе. Опити у лабораторијама су то потврдили. Код новорођених пацова слепило, на пример, наступа већ после 48 сати боравка у чистом кисеонику.

Човеку је потребно само 12 – 15 одсто кисеоника. Управо онолико колико га има у планинском ваздуху, на висини од 3000 метара. Вероватно у томе и лежи тајна зашто су то најдуговечнији људи који живе сто и више година. У планинама готово нема астматичара, повишеног крвног притиска, стенокардије, инфаркта, а то су управо болести дубоког дисања.

Изведен је опит да се у планине преселе неке животиње из равнице. И шта се десило? После привикавања на ове услове оне су постале далеко отпорније, на њих је слабије деловала радијација, чак и јаки отрови.

Болест је, по законима физиологије, одступање од нормале, а угљен-диоксид се ту појављује као нека врста показатеља. Што се он више снижава, човек је ближи болести. Ако у ћелији има мање од три процента угљен-диоксида, чека је смрт. Кад се проценат угљен-диоксида повећава, ћелија стиче неоче-

...киване особне, постаје супер-издржљива.

А можда је у томе сва тајна јогија? Утврђено је, наиме, да они после дуготрајне вежбе могу да управљају својим дисањем, да га смање и тако акумулирају угљен-диоксид у организму. Чувена „прамајана" која се помиње у свим књигама о јоги, у ствари је угљен-диоксид!

– Моји пацијенти – каже др Константин Бутејко – после одговарајућих вежби могу да успоре дисање десетак минута, а један шездесетогодишњи пацијент астматичар, који је већ прошао кроз реанимацију, сада устрчава уз степенице на трећи спрат а да се не задува. У стању је да уопште не дише пуна три минута! То је за њега нешто сасвим обично.

Велико спремање организма

Али, шта је заправо дубоко дисање?

Учестаност удисаја и издисаја при том не игра неку посебну улогу, ствар је у нечем другом, у њиховој дубини, то јест количини ваздука која улази и излази из плућа.

– У почетку вежбе обично изводим пробу: замолим пацијента да дише врло дубоко, 2–3 пута дубље него обично. И њега одједном почиње да боли глава, стеже га срце, осећа свраб. Довољно је, међутим, да смањи дубину дисања и већ после неколико минута непријатности нестају.

Дуго су нас учили да дишемо неправилно. Чак су и будуће мајке пролазиле обуку неправилне гимнастике дисања. На свет су долазила деца с унапред програмираним дисањем. Организам је реаговао – грчевима. Отуд све више деце астматичара. Следећа реакција организма је пад притиска, затим повишен холестерин и то све независно од исхране. Холестерин је изазивао жуте мрље на лицу и отоке који нису могли да се отклоне лековима, али би ишчезли сами од себе при плићем, успореном дисању. Отуд, ако научимо да утичемо на своје дисање, можемо управљати и организмом и побеђивати чак и веома јак бол. Сетите се само како инстинктивно стегнемо зубе и зауставимо дах кад нас нешто изненада заболи!

Често доктора Бутејка питају постоји ли и неки други начин да се повећа проценат угљен-диоксида у организму. На пример, да се не проветрава просторија у којој се седи, или да се пије минерална вода, пиво или чак да се то постигне пушењем. Да кренемо отпозади: пушење, напротив, изазива дубље дисање, безначајне количине угљен-диоксида у напицима не играју неку битну улогу, а устајали ваздух је штетан јер садржи мноштво примеса, док је проценат угљен-диоксида у њему безначајно повишен.

Дисање успоравају намирнице биљног порекла, а беланчевине које се брзо апсорбују – продубљују га. Није пожељно јести млад крављи сир, шећер, кокошије и друге врсте меса, пити млеко, кафу и јак чај. Ипак, др Бутејко не сматра да је дијета обавезна.

– Наши пацијенти сами престају да узимају све те намирнице у току вежби. И уопште, почињу зачуђујуће мало да једу.

Вежбе дисања може да замени физичко оптерећење: од три до пет сати дневно треба поштено запети док не избије зној. Врло је корисна масажа и физикална терапија у води. Постоје и положаји тела који „коче" дисање. Гледање у плафон, седење скрштених ногу (класична поза индијских јогија – „лотос"). Наравно, најбоље је вежбати под стручним надзором. Јер, често се дешава да човек који крене да тренира одједном почне лоше да се осећа. Облије га зној, нос почне да му цури, добије главобољу, чак и повраћа, порасте му температура. То је реакција – велико чишћење организма. У свакој ћелији накупи се доста отпадака и сад се организам чисти од њих. Што је пацијент тежи, то се лошије осећа после тренинга. Али, ово стање траје само 2–3 дана.

Наравно, правилно дисање није универзални лек за све болести. На први поглед овај метод делује као једноставан и доступан свакоме, а у ствари од болесника захтева челичну вољу, стрпљивост и није нимало случајно што се назива „свесно укидање дубоког дисања." Међутим, за то је пацијент стоструко награђен: враћа му се здравље а он уз пут открива у себи снаге да се успротиви свему што је претерано – преједању, прекомору, навици да се превише спава, пије, пуши.

Било би лепо да „Забавник" на крају текста да бар неколико вежби за дисање. Међутим, др Бутејко никако не препоручује лечење на своју руку. То је опасно, и то утолико више што је човек теже болестан.

В. М.

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

БУДУЋНОСТ ПРИПАДА ПСИХОАКУСТИЦИ?

МУЗИКА КОЈУ ДОДИРУЈЕШ

Уз конволвотрон – слушалице + компјутер – звук постаје тродимензионалан

Истраживачки центар Насе у месту Маунтин Вју, у Калифорнији, само одабрани имају приступ. Недавно су новинари присуствовали показивању **конволвотрона**, справе за коју је Елизабет Венцел, руководилац пројекта, рекла у шали да је нека врста дигиталног трбухозборца. Ради се о систему који спаја нарочите слушалице и компјутер и нови је приступ доживљавању музике у три димензије, односно – психоакустици.

Оног тренутка кад те „привежу" за конволвотрон, губиш везу са спољним светом. Као да си се нашао у кружној просторији у којој си само ти, музика групе „Токинг Хедс" и њиховог певача Дејвида Бирна који те узбуђујућим гласом просто додирује. Песма „Психо убица" (Psycho killer) удара ти у леђа, клизи ти телом, осећаш је чак и у стопалима...

„Токинг Хедс" само су добар пример могућности новог система који слушаоцу омогућава просторни доживљај музике. Мада звуци допиру преко слушалице, добија се утисак да музика „заузима" одређено место и да није „заробљена" у глави, између два уха. Све ти се чини да можеш да устанеш и дотакнеш је.

Стерео систем, ма колико савршено постављен у соби у којој се музика слуша, има великих недостатака. Пре свега, ретки су они који ће умети да га наместе на прави начин. Али, чак и они који то знају суочени су с чињеницом да је звук најбољи на месту где се музика „слива" из два или четири звучника. Ако се мало помериш, звук више није идеалан.

За разлику од стереа, овај тродимензионални аудио систем нуди неслућене могућности. Пре свега композиторима. Компјутер би по композиторовим упутствима забележио не само звук одређених инструменатга или гласова, већ би и одређивао како те музичке сигнале распоредити у простору. Слушалац би потом имао утисак да му је читав оркестар у соби и да око сваког инструмента појединачно може да се прошета. Или, ако седи, музика би се „увијала" око њега као да је разложена на хиљаде звучних звездица.

И то није све. Композитор би одређивао да ли његова музика треба да се чује као да се изводи на стадиону, у некој концертној дворани или у сасвим малом, камерном, простору, можда чак – купатилу. Компјутер би забележио акустику тог простора, а слушалац би се лако „пренео" у масу света на, рецимо, концерту чувеног тенора Лучана Паваротија.

Психоакустични систем није до краја усавршен из простог разлога што се још не зна тачно како свако од нас – чује. Јер, не постоје два човека на свету који звуке примају на исти начин.

Иначе, читав овај пројекат треба да нађе примену у авијацији. Елизабет Венцел не одбија могућност да се једног дана он примени и у индустрији плоча, али њен основни задатак био је да створи боље услове у пилотским кабинама. Капетани авиона често су у прилици да истовремено примају обавештења од других пилота, са контролног торња, од посаде на земљи. Сви ти гласови стварају ужасну пометњу па је некад заиста тешко разазнати шта ко говори. Ако би се остварила замисао о конволвотрону, сваки тај извор звука „заузео" би своје посебно место у кабини и не би се мешао са осталима.

Да ли будућност припада психоакустици, остаје да се уверимо сами.

В. С.

Ципеле на точкићима

Прве ролшуе појавиле су се 1759. у Лондону. Измислио их је Жозеф Мерлин, Белгијанац, власник фабрике музичких инструмената. Дошавши у Лондон да би учествовао на неком балу, господин Мерлин је одлучио да и сам одсвира свој омиљени концерт на виолини што, разуме се, не би било чудно да се при том није возио на ролшуама. Одушевљен бурним аплаузом гостију, господин Мерлин се мало више занео и у последњем часу приметио да се сувише приближио једном од прозора. И како његов изум још није био усавршен, односно није имао кочнице, господин је завршио у гомили срче. Срећом, његовом проналаску ту није био крај.

Године 1810. француски шампион у клизању на леду дошао је до закључка да би Белгијанчеве ролшуе преко лета могле сасвим добро да му замене клизаљке, тек толико да остане у форми. То му је и

пошло за руком будући да су његове котураљке имале само два точка, један напред и други позади, и да је била права уметност одржати на њима равнотежу.

Свој коначни изглед ролшуе су добиле захваљујући Американцу Џејмсу Плимптону који је 1863. године направио модел са четири точка. И ове које се данас возе остале су исте с тим што су, технички, знатно усавршене.

Од пчела до играчака

Ко је открио мед? Тешко је рећи, али судећи по цртежима нађеним у пећини Куева де ла Арања у Шпанији још је праисторијски човек знао како да дође до њега. Цртежи су, наиме, стари преко 20.000 година. Да би се направио корак

од скупљања меда до држања пчела, требало је сачекати да прође неколико хиљада година: најстарије слике које приказују вађење меда из кошница направљених људском руком потичу из трећег миленијума пре наше ере. Претпоставља се да је већ у то доба човек знао како да користи и друге производе пчела, на пример восак који је служио за импрегнацију бродова, заштиту намештаја, од њега су се правиле разне фигуре и играчке, као и отисци за драгоцене метале.

Постојбина бумеранга

Шта је бумеранг и како то да се враћа у руке ономе ко га баци, није више тајна. Зна се и да може да буде различитих величина, од 30 до 60 центиметара и да је просечно тежак 125, али има и оних од 300 грама. Путања коју обично прелази износи 40 метара, али аустралијски домороци који су га, како се сматра, први употребили, умеју да погоде циљ удаљен и 200 метара. Најстарији примерци бумеранга нису нађени у Аустралији, како би то могло да се очекује, него у – Египту. Били су од дрвета а њихова старост процењује се на 5000 година.

Хвала Лапонцима!

Да ли сте се некад запитали када су направљене прве скије? Одговор је – давно. Веома давно, пре нешто више од 4.500 година, а нађене су у једном тресетишту у Хотингу па се сматра да су их начинили Лапонци. Међутим, то не значи да су их они измислили. Претпоставља се да су изум људи каменог доба и да су могле да се нађу у читавој северној Европи, одакле су, преко Сибира, стигле у Кину. У та прадавна времена користиле су се две врсте скија, прилично необичне за данашња схватања. Једну су чиниле скије различитих дужина: десна, покривена крзном, имала је 100 а лева, „гола", 180

центиметара. Скијаш се отискивао десном, краћом скијом, а онда возио на левој, дужој. Другу врсту чиниле су две врло уске скије дугачке и по 375 центиметара. Управљање њима било је незамисливо без штапова.

Од птице до шимшира

Да је флаута један од најстаријих инструмената, мање-више је познато, али мало ко зна да се та старост процењује на читавих 20.000 година! Најстарији примерак, направљен од шупље птичје кости, нађен је у пећини Истурис у Пиринејима. Пре 6000 година користили су је Египћани, Кинези пре 2700, Грци су је обожавали.

У доба ренесансе производња флаута била је врло уносан посао по коме су Венецијанци постали чувени. Правили су је од ебановине и шимшировог дрвета. У то време почиње да се прави неколико врста ових инструмената. Модерна флаута развила се из оне коју је 1832. направио Теобалд Бом из Монака.

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

ЗАРОБЉЕНИ НА КРОВУ

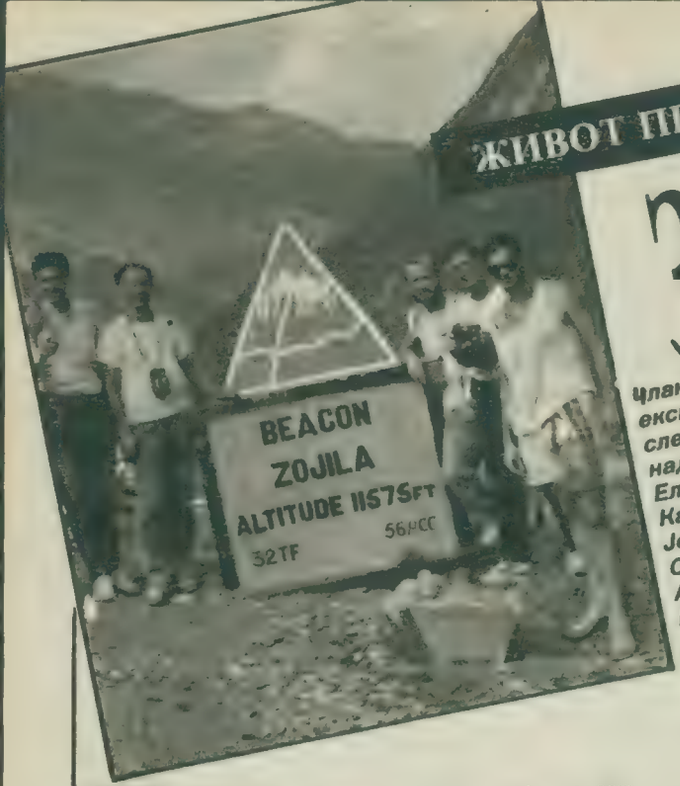

Чланови наше експедиције, слева надесно: др Елдин Караиковић, Јосип Свобода, Ахмед Боснић, проф. др Енвер Имамовић и Борис Ковачевић.

Петорица наших истраживача нашли су се у врлетима Хималаја. Били су потпуно сами, а све путеве прогутала је стихија...

Привидни мир природних сила трајао је сасвим кратко. Тек што се смирило подрхтавање тла у Непалу, највишој држави на нашој планети, које је однело 713 живота и разорило 17.875 кућа, природа је изнова показала своју ћуд. Први пут после много година монсунски облаци надвисили су Маунт Еверест, дигли се на преко 9.000 метара и уместо снежних пахуља на земљу сручили кишу.

Ледници су се топили мућевитом брзином, потоци постајали огромне, неукротиве бујице које су носиле све пред собом. Лавине земље и стења, уз заглушујућу буку, сурвавале су се у дубоке кањоне. Тло је личило на покретну траку. Друмови су нестајали као да их никада није ни било. И оно мало мостова однесено је у неповрат.

Петочлана експедиција наших искусних истраживача (Ахмед Боснић, Борис Ковачевић, Јосип Свобода, Елдин Караиковић и Енвер Имамовић) која је из Ласе, главног града Тибета, кренула према Катмандуу, престоници Непала, нашла се усред тог незапамћеног оргијања природе. Били су сами, без водича, уверени да могу стићи уз помоћ топографске карте. Сада је, међутим, рељеф увелико био измењен.

У тим тренуцима се Ахмед Боснић, искусан истраживач и новинар, главни уредник сарајевског листа „Уна", сетио речи једног Сан пророка у Ладаку, планинској области у Кашмиру, који му је пре двадесетак дана, неупитан, рекао:

– О, каква тебе узбуђења очекују. Наћи ћеш се у великој опасности, али, не брини, преживећеш...

Ахмед Боснић, и не само он, бринуо је. И те како. Зар нису већ довољно опасности прегурали на овом путу?! Била је средина септембра 1988.

Неповерљиви потомци Александра Македонског

Експедиција која је за циљ имала да истражи неке дотад недовољно познате области Тибета (отуд и њен назив „Тибет 88") и да у такозваном Златном троуглу – тромеђи Бурме, Тајланда и Непала – покуша да уђе у траг огромној златној фигури Буде, први блиски сусрет с опасношћу доживела је у Ладаку.

Желели су да посете племе Докпаса, јединствену етничку групацију на Индијском потконтиненту, потомке ратника Александра Македонског који су ту стигли 327. године пре наше ере и заувек остали, до данас. Сами, не мешајући се ни са ким.

Водич Муса, кога су унајмили у месту Каргилу, одвео их је само до краја проходног макадамског пута. До Докпаса није хтео ни за живу главу, уз речи:

– Не, тамо не идем... То бити опасно... Муса има жену и двоје деце... Тамо не идем...

Наши људи кренули су сами кроз беспуће долине Инда. Дуго никога нису видели, али су, уз тиху језу, већ првог дана приметили да их прате готово невидљиве сенке које су се, с времена на време, појављивале на врховима сивих камених литица што су се на чудесан начин заривале у небо.

Први сусрет био је све само не пријатељски. Полуголи мушкарци, и за овај крај необично светле пути, изишли су изненада из шипражја. С копљима и некаквим мачетама на готовс. Испитивачки погледи трајали су дуго. Страх је изгледао обострано. И онда је напетост престала захваљујући филологу Јосипу Свободи који је седамдесетих година живео у Грчкој и био изузетан познавалац античке Грчке. Укључио је мали репортерски касетофон из којег су изишли, по Докпасе, сасвим неочекивани звуци грчког мелоса. Оружје су спустили чудно сјајних очију. Да ли су чули зов давних предака или је у питању било нешто сасвим друго, тешко је могло да се одгонетне. Тек, непријатељства је нестало. Замало...

Наши истраживачи су други пут једва спасли живу главу у кашмирском граду Сринагару. Ту су се задесили управо у тренутку кад је убијен пакистански председник Зија ул Хак. Муслимански фанатици, поборници припајања Кашмира Пакистану, кренули су у лов на своје противнике. У крвавим уличним борбама наши људи су се, прескачући зидове, једва извукли из чељусти смрти...

То ни Боб Бимон не може!

Сада, на крову света, чланови експедиције „Тибет 88" били су у највећој опасности откако су пре месец и неколико дана кренули из Сарајева. Далеко од Ласе више од триста километара, оставивши иза себе Шигаце, други по величини град на Тибету, једноставно нису знали куда даље према кинеско-непалској граници, свом циљу.

Више им нису помагале ни топографске карте. Рељеф се изменио за непуна 24 сата. А у близини нигде насеобине, ни човека. И орлови као да су се негде приземили. Земља је, срећом, престала да подрхтава, али је све около претворено у опаке амбисе. Читава

Ко је био први...

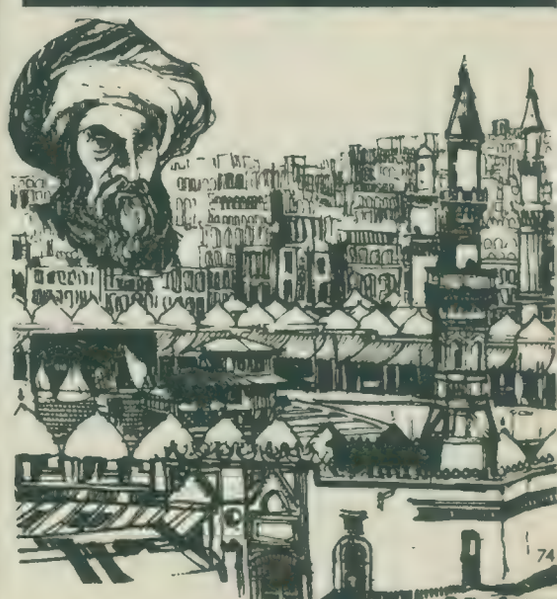

СВЕТА

брда клизила су попут наћви на снежној падини неког села.

Мада увежбани и већ навикли на разређен ваздух – кретали су се на висини од преко 4500 метара изнад површине мора – дневно нису могли да превале више од двадесетак километара. И у једном тренутку, плашећи се да се беспомоћно врте у круг, нашли су се на некој врсти аде. Свуда око њих хучале су мутне и плахе воде. А горе, изнад, беласао се моћни Маунт Еверест, попут каквог небеског смарагда. Били су заробљени у врлетима Хималаја. Куда даље и да ли из овог пакленог безнађа постоји било какав излаз?! Први пут су, гласно, почели да мисле да ће вечито остати у Хималајима.

Није било друге: одлучили су да се раздвоје у две групе верујући да ће бар једна успети да се извуче. Борис Ковачевић и Јосип Свобода кренули су на једну страну, а Ахмед Боснић, Енвер Имамовић и Елдин Караиковић на супротну. Договорено је да прва група која успе да стигне на једини гранични прелаз између Кине и Непала код граничара остави поруку. Растали су се уз дуго махање. Да ли ће се икада више срести?!

Група са Ахмедом Боснићем као вођом пуна четири дана пробијала се према непалско-кинеској граници. Горе-доле, лево-десно, клизавим стазама и ивицом набујалих река. Четвртог дана, недалеко од циља, наишли су на, веровали су, непремостиву препреку: амбис дубок 500-600, ширине око четири метра. Овде и у овим условима само је Боб Бимон имао шансу да прескочи. Јер, страх веже и памет, а камоли ноге. А другог излаза није било.

Обезнађани, ишли су уз и низ кањон не би ли нашли неко, колико-толико погодније место. Предвече су угледали нешто што им је, у први мах, улило наду да могу преко: врхови стена који су на загонетан начин изницали с дна амбиса, њих четири. Ако би пажљиво скакали с једне на другу, можда још није све изгубљено. А шта ако се неко, не дај боже, оклизне?!

Први је кренуо Ахмед Боснић, како и приличи вођи. На другом камену се тако заљуљао да је помислио да је готово, да лети у провалију и вечност. Кад је, коначно, додирнуо другу обалу, учинило му се да га је тек тада стигао умор гомилан претходних дана. За њим су доскочили и Имамовић и Караиковић.

На кинеско-непалској граници чекало их је двоструко изненађење: запањени граничари који нису могли да верују да је неко успео да се по том времену пробије са Тибета и двадесетак новинара светских агенција у узалудном покушају да добију дозволу да уђу на подручје на коме се мењао рељеф. По договору, оставили су поруку Борису Ковачевићу и Јосипу Свободи да су наставили за Катманду. У главном граду Непала група се поново спојила седам дана после растанка; баш у време када су сазнали да су под огромним каменим лавинама – на путу којим су они прошли – нестала четворица тибетанских водича и носача, двојица Енглеза, један Јапанац, а један француски алпиниста умро од последица висинске болести.

Маунт Еверест и даље је подсећао на небески драгуљ.

Петар Милатовић

Илустровао: Брана Јовановић

ХРИШЋАНИН У МЕКИ

Био је то **Јохан Лудвиг Буракард, тридесетогодишњи швајцарски научник године 1814.** након што је научио арапски начин живота, религију и обичаје Арапа. Истраживао је и учио све док није могао неоткривен да прође као муслиман.

Док је путовао по Судану, прерушен у сиријског трговца, срео је групу ходочасника који су се упутили у Меку, свети и забрањени град ислама. Одлучио је да им се придружи. Убрзо после искрцавања у Џиди, луци Меке, тешко се разболео.

Тада је Али Паша, турски поглавар те области, који је сматрао да је Буракард енглески шпијун, наредио да га испитају два арапска професора. Буракардово владање арапским и познавање Курана били су савршени, те му је дозвољено да продужи у Меку у којој је провео скоро три месеца.

Јуна 1815. отпутовао је у Египат, а две године касније је умро.

Астерикс и Хелвеши

ЦРТА: УДЕРЦО (UDERZO) ПИШЕ: ГОШИНИ (GOSCINNY)

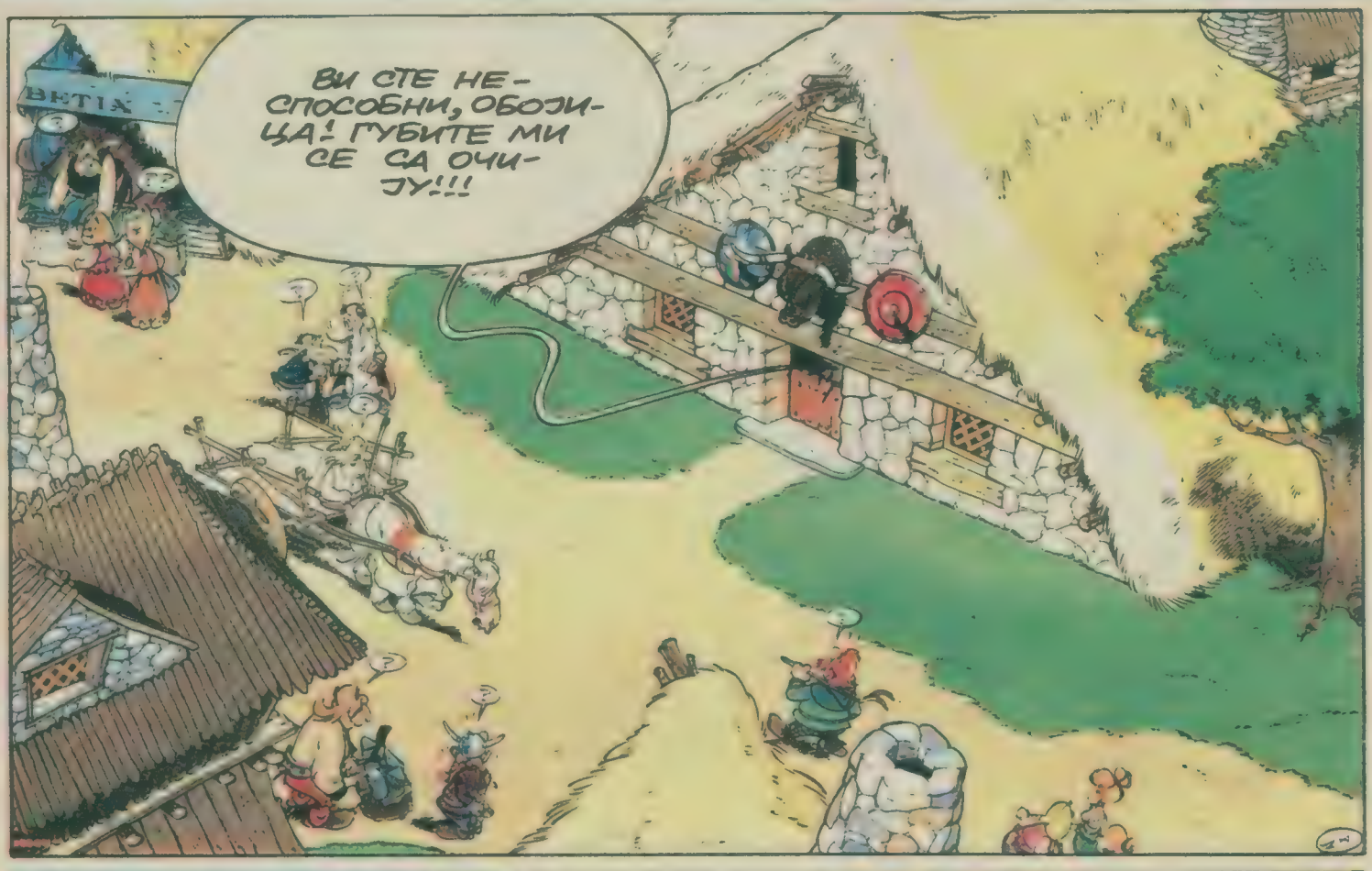

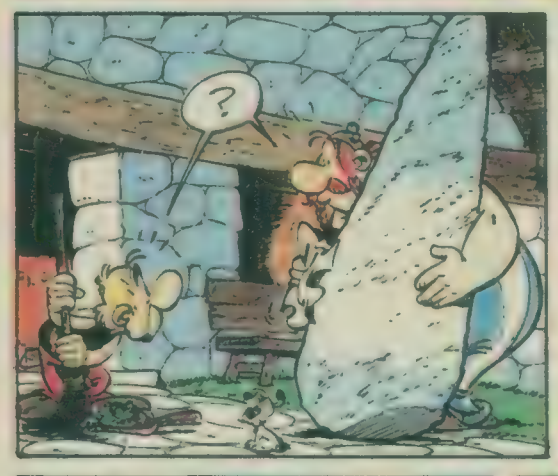

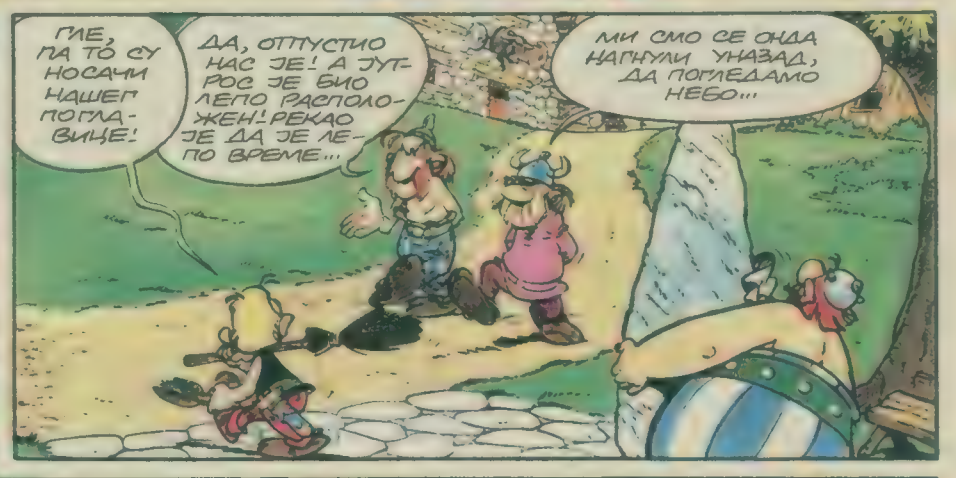
ГЛЕ, ПА ТО СУ НОСАЧИ НАШЕГ ПОГЛАВИЦЕ!
ДА, ОТПУСТИО НАС ЈЕ! А ЈУТРОС ЈЕ БИО ЛЕПО РАСПОЛОЖЕН! РЕКАО ЈЕ ДА ЈЕ ЛЕПО ВРЕМЕ...
МИ СМО СЕ ОНДА НАГНУЛИ УНАЗАД, ДА ПОГЛЕДАМО НЕБО...

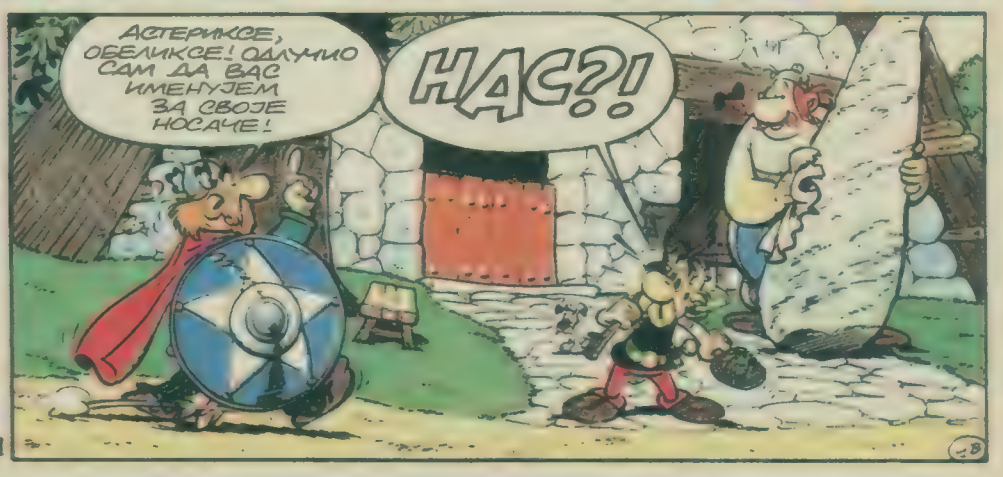

АЛИ, ПОГЛАВИЦЕ...
БЕЗ ДИСКУСИЈЕ! НА ПОСАО!
ХА! ХА! ХА! ДА ИДЕТЕ ПО ОБРОНКУ БРДА, БИЛО БИ БОЉЕ!
ОБЕЛИКС БИ МОРАО ДА ХОДА НА КОЛЕНИМА!
МОЖЕ СЕ РЕЋИ ДА НАС ПОГЛАВИЦА ПОСМАТРА ПОД ОДРЕЂЕНИМ УГЛОМ!
СПУСТИТЕ МЕ, МОМЦИ! РУГАЈУ НАМ СЕ!
МОЖДА БИ БИЛО БОЉЕ ДА ТЕ ОБЕЛИКС САМ НОСИ, ПОГЛАВИЦЕ!
САМ? АЛИ ОБИЧАЈ ЈЕ ДА ПОГЛАВИЦУ НА ШТИТУ НОСЕ ДВА РАТНИКА!
УОСТАЛОМ, МЕНЕ ЧЕКА КАМЕЊЕ ЗА КЛЕСАЊЕ!
МАЛО ЗАТИМ...
АМА... ШТА ТО РАДИ ОБЕЛИКС?
МОЖДА ТРЕНИРА ЗА КЕЛНЕРА!
ШТА?! ОДБИЈАШ ДА МЕ СЛУЖИШ?

ОВУ БЕЗБРИЖНУ, ПОМАЛО ДЕТИЊАСТУ АТМОСФЕРУ КОЈА ВЛАДА У ГАЛСКОМ СЕЛУ, УЗАЛУД БИСТЕ ТРАЖИЛИ У ОБЛИЖЊОЈ ПАЛАТИ – ОДЕ ОЛИМПУС ОДЕУМИНУС, МОЋНИ РИМСКИ ГУВЕРНЕР, НА СВЕ НАЧИНЕ ПОКУШАВА ДА СЕ ЗАБАВИ...

ЈУПИТЕРА МУ, ОДЕУМИНУСЕ, ОРГИЈЕ СУ ТИ ОДЛИЧНЕ! КАО ДА СМО У МИНУСУ...

НИЈЕ НИ ЧУДО! МОЈЕ ОРГИЈЕ ОРГАНИЗУЈУ ФЕЛИНИЈУС, ГОСТИОНИЧАР ИЗ РИМА!

АХА! ЕВО ИГРАЧИЦА

ЦИМ!

БУМ!

ЦИМ!

БУМ! БУМ!

ВИНА! ЈОШ ВИНА!

ГОСПОДАРУ... ДОШАО ЈЕ ОНАЈ КОГА СТЕ ОЧЕКИВАЛИ...

ИДЕМ! ДОНЕСИТЕ ОД ВЕПРА РАЖЊИЋЕ ПРЖЕНЕ У БИВОЉОЈ МАСТИ!

СВАКА ТИ ЧАСТ, МОЋНИ ОДЕУМИНУСЕ!

ЗАБАВЉАЈТЕ СЕ, ДЕЦО! ОДМАХ СЕ ВРАЋАМ!

ДА НЕМАШ ЗЕЛЕНИ РУЖ ЗА УСНЕ? ХТЕЛА БИХ ДА СЕ ПОРУЖНИМ!

ХЕЈ, РОБЕ! ОВА ЧИНИЈА ЈЕ ЧИСТА! БЕЗОБРАЗЛУК!

ДА! ЈОШ МАЛО, ПА ЋЕМО ЈЕСТИ ИЗ ТАЊИРА!

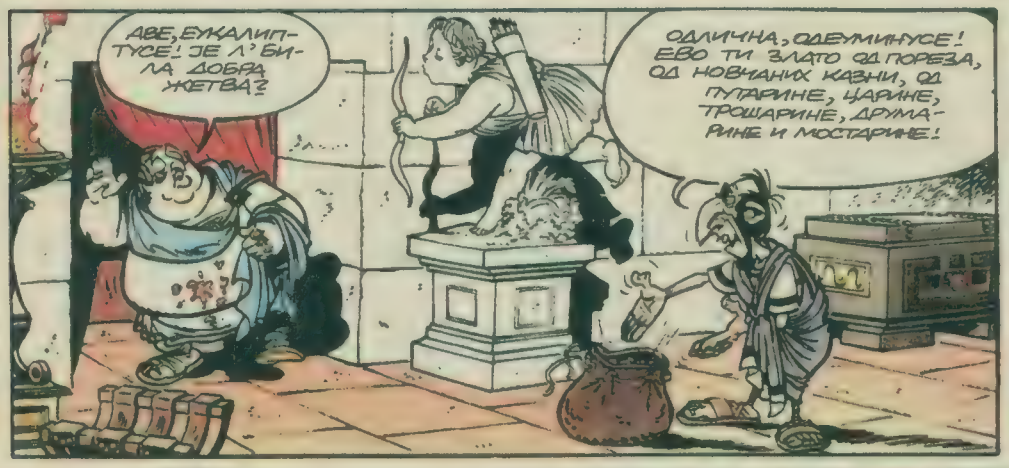
АВЕ, ЕУКАЛИПТУСЕ! ЈЕ Л' БИЛА ДОБРА ЖЕТВА?
ОДЛИЧНА, ОДЕЖМИНУСЕ! ЕВО ТИ ЗЛАТО ОД ПОРЕЗА, ОД НОВЧАНИХ КАЗНИ, ОД ПУТАРИНЕ, ЦАРИНЕ, ТРОШАРИНЕ, ДРУМАРИНЕ И МОСТАРИНЕ!

ДОБРО ЈЕ! А САД ДА ПОДЕЛИМО...

ОВО ЈЕ ЗА ТЕБЕ...

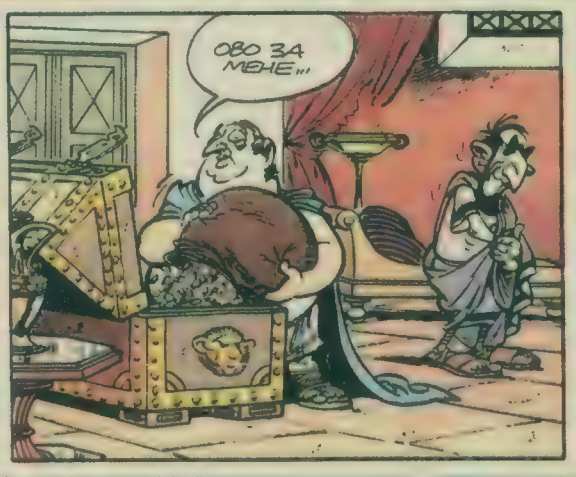
ОВО ЗА МЕНЕ...

...А ОВО ЗА РИМ!

ДА НИСИ ПРЕТЕРАО? У РИМУ ЋЕ СЕ ЧУДИТИ ЗАШТО ИЗ ТВОЈЕ ПРОВИНЦИЈЕ ДОБИЈАЈУ ТАКО МАЛО ПОРЕЗА!

ЈА САМ НАИМЕНОВАН НА ГОДИНУ ДАНА! МОРАМ ВАЉДА ДА СЕ ОБОГАТИМ!

ПОСЛЕ ТОГА, ЋЕО МОЈ ЖИВОТ БИЋЕ ЈЕДНА ВЕЛИКА ОРГИЈА!
А ШТА АКО НАМ ИЗ РИМА ПОШАЉУ НЕКОГ ИНСПЕКТОРА?

НЕ БРИНИ! ЈА ЋУ ГА ВЕЋ УПУТИТИ У СЛАДАК ЖИВОТ... ИЛИ ИЗВАН ЖИВОТА!

ДОЂИ САД МАЛО ДА СЕ ПОЧАСТИШ! ВОЛИШ ЛИ РАЖЊИЋЕ ОД ВЕПРА НА БИВОЉОЈ МАСТИ?

ЈЕ Л' С МЕДОМ?

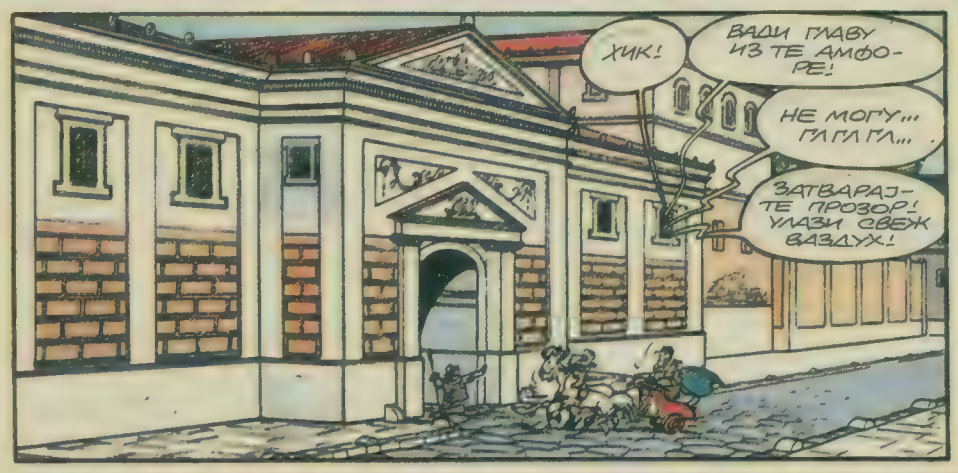
ХИК!
ВАДИ ГЛАВУ ИЗ ТЕ АМФОРЕ!
НЕ МОГУ... ГА ГА ГА...
ЗАТВАРАЈТЕ ПРОЗОР! УЛАЗИ СВЕЖ ВАЗДУХ!

ЗАБРАЊЕН УЛАЗ!
НЕ ПРИЧАЈ КОЈЕШТА! НАЈАВИ МЕ ТВОМ ГОСПОДАРУ!

ЦИМ!
БУМ!
ЦИМ!

И... ИН... ИНСПЕКТОР КЛАУДИЈУС БОЛИГАСИНУС!

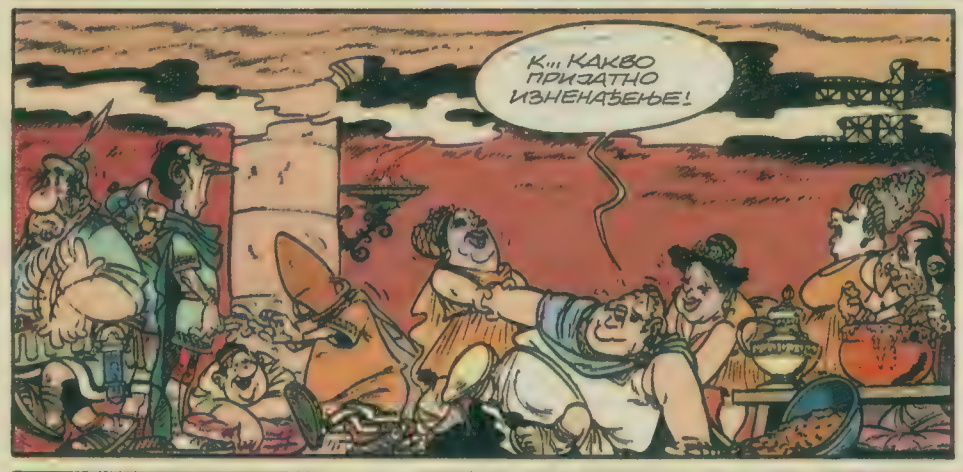
К... КАКВО ПРИЈАТНО ИЗНЕНАЂЕЊЕ!

АВЕ, ИНСПЕКТОРЕ! КОД НАС ЈЕ УПРАВО У ТОКУ МАЛА ПОРОДИЧНА СВЕТКОВИНА! ПРИДРУЖИ НАМ СЕ!

АВЕ, ОДЕУМИНУСЕ! МЕНЕ ЈЕ ИЗ РИМА ПОСЛАО ЈУЛИЈЕ ЦЕЗАР ДА ПРЕИСПИТАМ ТВОЈЕ РАЧУНЕ, А НЕ ДА УЧЕСТВУЈЕМ У ОРГИЈАМА!

НАРАВНО, НАРАВНО... ХАЈДЕ, ПРИЈАТЕЉИ! КО ЈЕ У СТАЊУ ДА ХОДА, НЕК ПОВЕДЕ ОСТАЛЕ!
И ТАКО ВАМ БОГОВА, ОТВОРИТЕ ПРОЗОРЕ!

КУДА ИДЕМО?
МЕЊАМО ЛОКАЛ!

КАСНО ЈЕ, А ТИ СИ СИГУРНО УМОРАН И ГЛАДАН... ДА НЕ БИ НЕШТО ГРИЗНУО? ОСТАЛО НАМ ЈЕ МАЛО ОД РАЖЊЕЊА!

УМОРАН САМ, ТО ЈЕ ТАЧНО! ПУТОВАЊЕ ЈЕ БИЛО ДУГО, А УЗ ПУТ СУ НАС НАПАЛИ И ГУСАРИ!

ОДВЕДИ МЕ У МОЈУ СОБУ И НАРЕДИ ДА МИ ДОНЕСУ МАЛО ЧОРБЕ ОД ПОВРЋА!

ЛИЧНО ЋУ СЕ ПОБРИНУТИ ЗА ТО!

ОДМАХ ЗАТИМ...

ГОСПОДАРУ, МОГУ ЛИ САД ДА ИЗНЕСЕМ МЕДВЕЂА ЦРЕВА И ДИНСТАНИ ЖИРАФИН ВРАТ?

НЕ! СКУВАЈ ЈЕДНУ ЗДЕЛУ ЧОРБЕ ОД ПОВРЋА!

ШТА ЈОШ НЕЋЕ ИЗМИСЛИТИ ЗА ТЕ ЊИХОВЕ ОРГИЈЕ!

ШТРАЈЦ!

ШТРАЈЦ!

КАСНИЈЕ...

ЕВО, ГОСПОДАРУ!

МЕТНИ ТО ОВДЕ И ОДЛАЗИ!

ХЕ! ХЕ! ХЕ!

ЈУПИТЕРА МУ! ПРАЗАН!

И ОВАЈ...

ЦАК!

НАЗАД... ОДСАД МОРАМ ПАЗИТИ ДА МИ ПРСТЕНОВИ УВЕК БУДУ ПУНИ!

ЕВО ЧОРБЕ!
УДОБНА ТИ ЈЕ ОВА КУЋА... ЧУДНО! А ПРОВИНЦИЈА ТАКО СИРОМАШНА ДА У РИМ ШАЉЕ ТЕК ПОКОЈИ ЗЛАТНИК!
КАД ЧОВЕК ИМА ЖУСА, МОЖЕ С МАЛО СТВАРИ ДА ОПРЕМИ КУЋУ!

СВЕ ЋЕМО ТО ИЗВИДЕТИ СУТРА!
ЛАКУ НОЋ, ИНСПЕКТОРЕ!
ХЕ,ХЕ,ХЕ, ХЕ!
ТЕ НОЋИ...
ГОСПОДАРУ! ИНСПЕКТОРУ ЈЕ ЗЛО!
ЗАР ВЕЋ?

ЈАООООЈ! КАКВИ БОЛОВИ! УМРЕЋУ, АПОЛОНА МИ!
МОРА ДА ПОВРЋЕ НИЈЕ БИЛО СВЕЖЕ! НАРЕДИЋУ ДА ИЗБИЧУЈУ КУВАРА!
МАНИ КУВАРА! БОЉЕ МИ ЗОВИ ЛЕКАРА!

ОДМАХ! ПОЗВАЋУ СВЕ ЛЕКАРЕ ИЗ ГАРНИЗОНА!
НЕ БОЈИШ ЛИ СЕ ШТА ЋЕ РЕЋИ ЛЕКАРИ, ОДЕУМИНУСЕ?
ЗНАМ ЈА НАШЕ ГАРНИЗОНСКЕ ЛЕКАРЕ...
...ДОСАД СУ УБИЛИ ВИШЕ ЉУДИ НЕГО ЦЕЛА ЛЕГИЈА ВОЈНИКА!

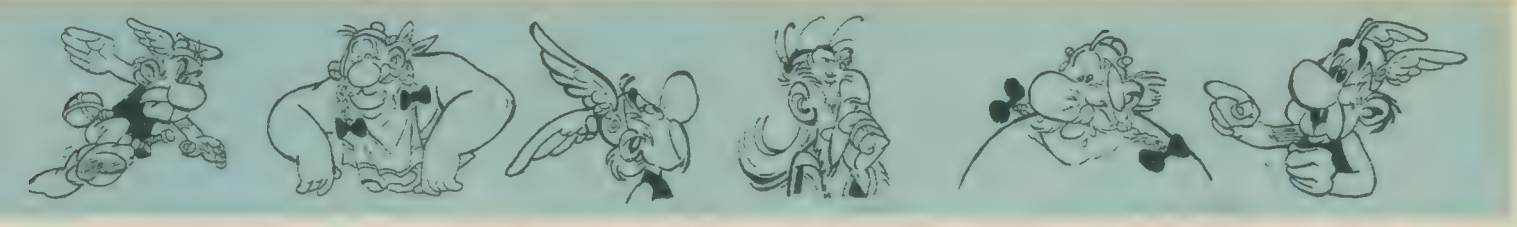

КАСНИЈЕ, ТЕ НОЋИ...
ИНСПЕКТОРЕ, ЛЕКАРИ СУ ТУ... МОГУ ЛИ ДА УЂУ?
ДА... ЈООЈ!
ГДЕ ЈЕ БОЛЕСНИК?
ЈЕ Л' ТО ОВАЈ ШТО ЛЕЖИ?
СКЛОНИТЕ СЕ!
ПУСТИТЕ МЕНЕ!
ОПИПАЈМО МУ ПУЛС!
КОНВУЛЗИВАН ЈЕ!
ВАРАТЕ СЕ, КОЛЕГА, ОН ЈЕ КОНГЕСТИОНИРАН!
ШТА ПРИЧАТЕ? ВИДИТЕ ДА ЈЕ КАТАТОНИЧАН!
ПОДСЕТИЋУ ВАС ДА САМ БИО ГЛАВНИ ЛЕКАР БОЛНИЦЕ У ЛУГДУНУМУ*!
А ЈА САМ ПОХАЂАО ЧУВЕНУ ШКОЛУ ЛЕКАРСТВА У МАСИЛИЈИ**!
* ЛИОН
** МАРСЕЈ
СУДЕЋИ ПО ВАШОЈ ГЛАВИ, ПОХАЂАЛИ СТЕ СТУДЕНТСКЕ ОРГИЈЕ!
А ВИ СТЕ У БОЛНИЦИ ПОБИЛИ ВИШЕ БОЛЕСНИКА НЕГО ЦЕЗАР НЕПРИЈАТЕЉА!
АААООЈ!
ТРЕБА МУ ПУСТИТИ КРВ!
ТРЕБА ГА ПРЕЗНОЈИТИ!
ГДЕ СУ FASCIAE FRIGIDAE*?
НЕЗНАЛИЦЕ! ТРЕБА МУ ДАТИ МЛЕВЕНЕ СЛОНОВАЧЕ, РАЗМУЂЕНЕ У КРВИ ОД ГОЛУБА...
* ХЛАДНИ ОБЛОЗИ
ЕСКУЛАПА МИ! КО ОД ВАС ТРАЖИ ЛЕКАРСКИ САВЕТ, ТАЈ МОРА ДА ЈЕ БОЛЕСТАН!
ХОЋЕШ ДА ТИ РАЗБИЈЕМ АМФОРУ НА ГЛАВИ?
ЈА...
СМИРИТЕ СЕ! ВАМА ЈЕ САДА ВИШЕ ОД СВЕГА ПОТРЕБАН МИР!
ПУСТИТЕ МЕ ДА ДОЂЕМ ДО РЕЧИ!

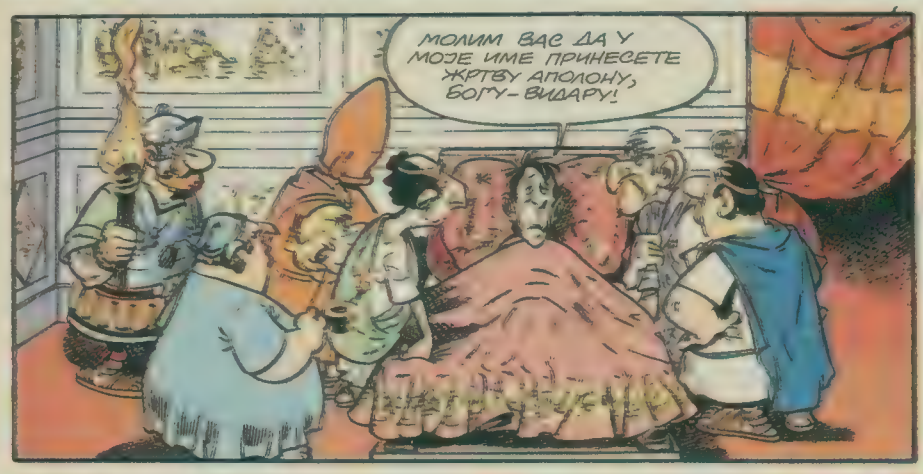
МОЛИМ ВАС ДА У МОЈЕ ИМЕ ПРИНЕСЕТЕ ЖРТВУ АПОЛОНУ, БОГУ-ВИДАРУ!

ОДЛИЧНА ИДЕЈА! ПОНУДИЋЕМО БОГУ НЕКОЛИКО ИЗВРСНИХ ЈЕЛА КАО ЖРТВУ!
ЈА ИПАК МИСЛИМ...

МОЈ КУВАР ЈЕ УПРАВО СПРЕМИО МЕДВЕЂА ЧРЕВЦА, ЖИРАФИН ВРАТ... А МИСЛИМ ДА ИМА ЈОШ И ВЕПРОВИХ РАЖЊИЋА ПРЖЕНИХ НА БИВОЉОЈ МАСТИ!
ЈЕЛ' С МЕДОМ?
ПЉОП!

О БОЛИГАСИНУСЕ, МИСЛИШ ЛИ СТВАРНО ДА ЋЕ ТИ ТА ЖРТВА ВРАТИТИ ЗДРАВЉЕ?
ТО ЈЕ БИО САМО ИЗГОВОР, ДА ОДУ ОВЕ БУДАЛЕ! СЛУШАЈ...

ЦЕЗАР ЈЕ ПРИЧАО О ЈЕДНОМ МАЛОМ ГАЛСКОМ СЕЛУ, НЕДАЛЕКО ОДАВДЕ, ГДЕ ЖИВИ ЈЕДАН ДРУИД, ВРАЧ... КАКО СЕ ОНО ЗВАШЕ... ПЕЗЗАЖИКС?

ПАНО-РАМИКС!
ТАКО ЈЕ! БРЗО ГА ПОТРАЖИ... АЛИ ДА ТЕ НЕ ПРИМЕТЕ!

НЕ БОЈ СЕ, ИНСПЕКТОРЕ! СУВИШЕ СУ ЗАУЗЕТИ ДА БИ МЕНЕ ПРИМЕТИЛИ!

И ЗАИСТА...
НЕШТО МАЛО БИ ИПАК ТРЕБАЛО ОСТАВИТИ И АПОЛОНУ...
МОРЕ... СНАЋИ ЋЕ СЕ АПОЛОН И БЕЗ НАС!

ТАКО ЈЕ! ДОСТА ЈЕ ВЕЋ ТИХ БОГОВА КОЈИ САМО НЕШТО ИЗВОЉЕВАЈУ!

СЛЕДЕЋЕГ ЈУТРА, У СЕЛУ...
ПО-ТРЕБАН САМ ТВОМ ГАЗДИ? ДОЛА-ЗИМ!

АСТЕРИКСЕ, ОБЕЛИКСЕ, ИДЕМО У ГУВЕРНЕРОВУ ПАЛАТУ, ОДМАХ! ОСТА-ВИТЕ СВЕ ДРУГЕ ПОСЛОВЕ!

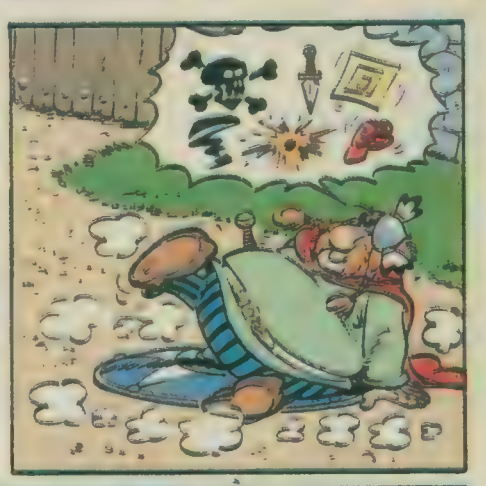

БОЛЕСНИЦИМА СЕ МОРА ПОМОЋИ... РИМЉАНИМА КАО И СВАКОМ ДРУГОМ!
ЈА НЕ ВОЛИМ КАД СУ РИМЉАНИ БОЛЕСНИ! ОНДА СУ ЈОШ ВЕЋИ МЕКУШЦИ НЕГО ОБИЧНО!

МОЖДА ВАМ НЕЋЕ БИТИ ЛА-КО ДА ДО-ЂЕТЕ ДО МОГ ГОС-ПОДАРА!
НЕ БРИНИ! МЕНЕ И ОБЕЛИКСА ЈОШ НИЈЕ-ДАН РИМЉАНИН НИЈЕ СПРЕЧИО ДА ПРОЂЕМО!

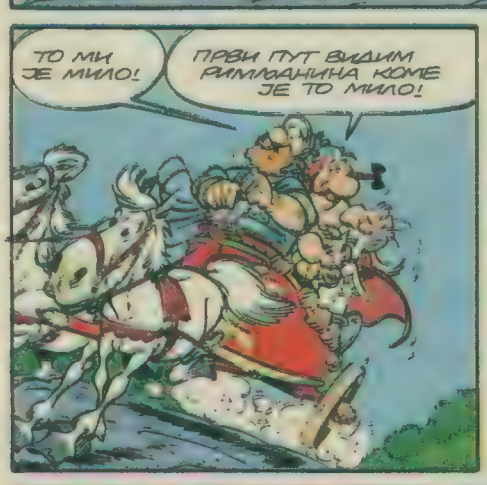
ТО МИ ЈЕ МИЛО!
ПРВИ ПУТ ВИДИМ РИМЉАНИНА КОМЕ ЈЕ ТО МИЛО!

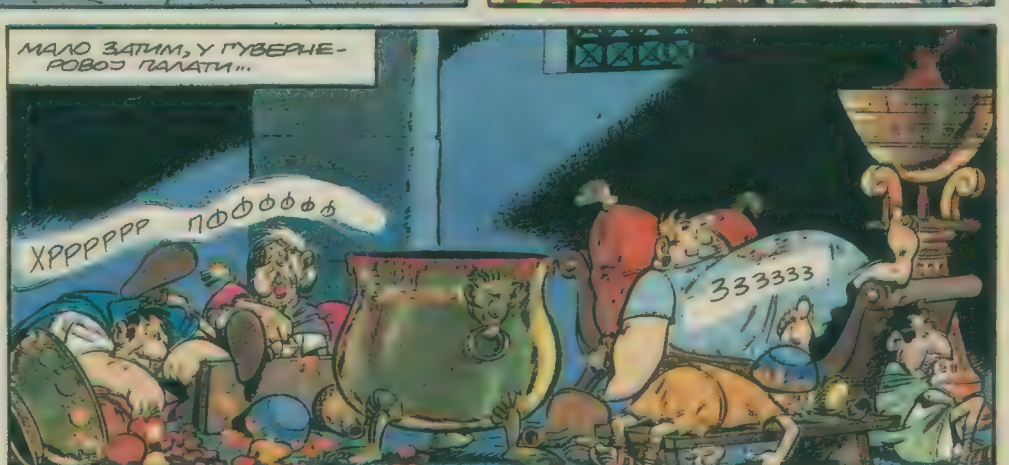
МАЛО ЗАТИМ, У ГУВЕРНЕ-РОВОЈ ПАЛАТИ...
ХРРРРРР ПФФФФФ
333333

ПЉУС!
?

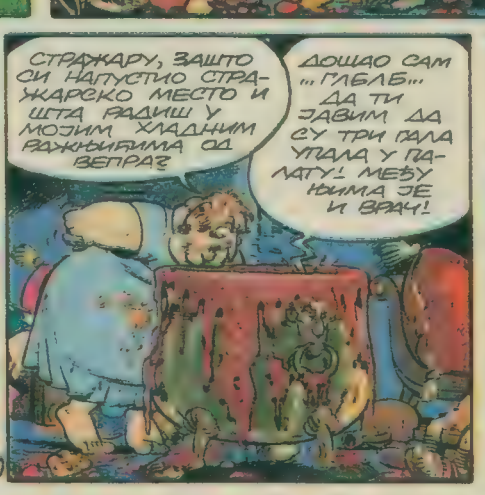
СТРАЖАРУ, ЗАШТО СИ НАПУСТИО СТРА-ЖАРСКО МЕСТО И ШТА РАДИШ У МОЈИМ ХЛАДНИМ РАЖЊИЋИМА ОД ВЕПРА?
ДОШАО САМ ... ГЛБЛБ... ДА ТИ ЈАВИМ ДА СУ ТРИ ПАЛА УПАЛА У ПА-ЛАТУ! МЕЂУ ЊИМА ЈЕ И ВРАЧ!

ВРАЧ?
НЕМА НИКО МАЛО МЕДА?

ДУБОКО ДИШИ, РИМЉАНИНЕ...

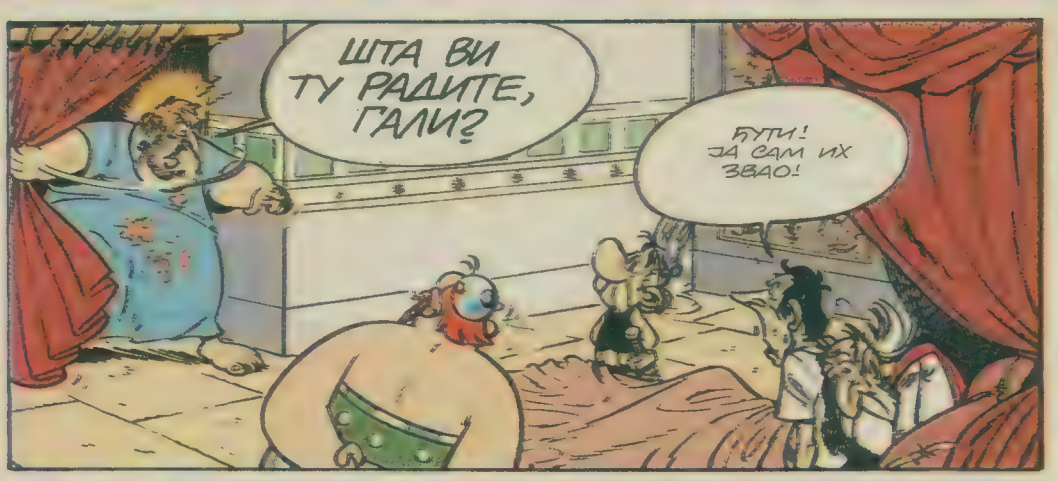
ШТА ВИ ТУ РАДИТЕ, ГАЛИ?
БУТИ! ЈА САМ ИХ ЗВАО!

АЛИ, ТО СУ НЕПРИЈАТЕЉИ! БОЉЕ ПУСТИ АПОЛОНА ДА ТИ ПОМОГНЕ! ДАЛИ СМО МУ ПАРЧЕ МЕДВЕЂЕГ ЧРЕВЦА...

ТИ НЕ ЧУЈЕШ ДОБРО, РИМЉАНИНЕ? РЕЧЕНО ТИ ЈЕ ДА БУТИШ...

ЈА САМ ГУВЕРНЕР! ИЗБАЦИЋУ ВАС ИЗ ПАЛАТЕ!

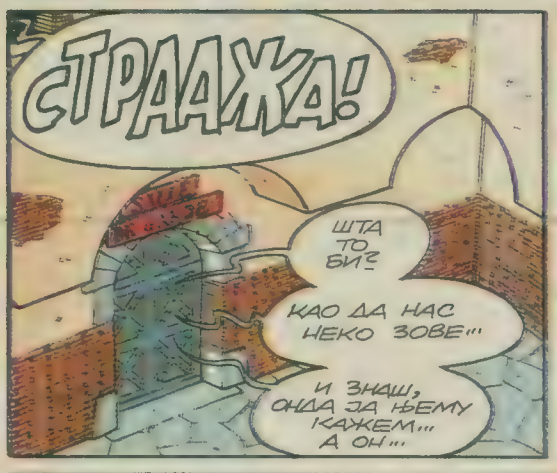
СТРАЖА!
ШТА ТО БИ?
КАО ДА НАС НЕКО ЗОВЕ...
И ЗНАШ, ОНДА ЈА ЊЕМУ КАЖЕМ... А ОН...

НЕКОЛИКО ТРЕНУТАКА КАСНИЈЕ...
ПА, И МИ СТРАЖАРИ СМО ПРИРЕДИЛИ МАЛУ ОРГИЈУ, И САД...
ДОБРО, ШТА ЈЕ С ВАМА?
ХИК!
ХИ! ХИ! ХИ!

ПРЕВИШЕ ЈЕ ОРГИЈА У ОВОЈ ПАЛАТИ! ИЗБАЦИТЕ ОНЕ ГАЛЕ, СМЕСТА!
ДОБРО, ДОБРО, САМО НЕ ВИЧИТЕ!

ПАФ
БОНК!
КЛОП!
ШЉИС!
ЦАПП!
ДОСТА!
СМИЛУЈТЕ СЕ!
ПРЕКИНИТЕ, ЗАБОГА!
ХММ!

ПАНОРАМИКСЕ, КАД ЗАВРШИШ С ТВОЈИМ, ДА ЛИ БИ МОГАО ДА ЗАЛЕЧИШ И ОВЕ МОЈЕ? НИСУ НИЗАШТА!

ТИ СИ ОЗБИЉНО БОЛЕСТАН! МОЖЕТЕ СПАСТИ САМО ЛЕКОВИТИ НАПИТАК ЧИЈУ ТАЈНУ ЈА ЗНАМ!
НАПРАВИ МИ ТАЈ НАПИТАК, ВРАЧУ! ДОБРО ЋУ ТЕ НАГРАДИТИ!
НА ЖАЛОСТ, БИТАН САСТОЈАК НАПИТКА ЈЕ СРЕБРНА ЗВЕЗДА*!
СРЕБРНА ЗВЕЗДА!
* РУНОЛИСТ
ТО ЈЕ ЦВЕТИЋ КОЈИ РАСТЕ САМО НА ВИСОКИМ ПЛАНИНАМА... ВРЛО ЈЕ ТЕШКО ДОЋИ ДО ЊЕГА!
ПОСЛАЋУ МОЈЕ ЉУДЕ ДА ГА ТРАЖЕ!
КАКО? ВИДИШ ДА СУ БОЛЕСНИ!
УПРАВО ЗАТО! ПЛАНИНСКИ ВАЗДУХ ЋЕ ИМ ДОБРО ЧИНИТИ!
ГДЕ СЕ МОЖЕ НАЋИ ТАЈ ЧУДНИ ЦВЕТ?
НАЈПРЕ У ХЕЛВЕЦИЈИ*! ТАМО РАСТУ НАЈЛЕКОВИТИЈЕ ВРСТЕ!
* ШВАЈЦАРСКОЈ
ВРАЧУ, ЈА ТИ ВЕРУЈЕМ! ПОШАЉИ СВОЈЕ ЉУДЕ ДА ТРАЖЕ СРЕБРНУ ЗВЕЗДУ!
ЗАШТО СЕ УЗДАТИ У СТРАНЦЕ? ПА МИ СМО РИМЉАНИ!
АСТЕРИКСЕ, ОБЕЛИКСЕ, БИСТЕ ЛИ ПОШЛИ У ХЕЛВЕЦИЈУ?
СВАКАКО! ОДАВНО НИСМО ПУТОВАЛИ!
МОЖДА ЋЕМО ТАМО НАЋИ ЗДРАВИЈЕ РИМЉАНЕ... ОВИ НАШИ СУ ЗА БАЦАЊЕ!
ДОБРО, ЗАР МЕНЕ НИКО НЕ СЛУША?
САМО, ТИ ЋЕШ ДОЋИ У НАШЕ СЕЛО КАО ТАЛАЦ, ДОК СЕ ЊИХ ДВОЈИЦА НЕ ВРАТЕ!
А, ТО НЕ ДОЛАЗИ У ОБЗИР!
ВАЖИ!

ПАЗИ! АКО СЕ МОЈИ ПРИЈАТЕЉИ НЕ ВРАТЕ, ТАЛАЦ ЋЕ БИТИ ПОГУБЉЕН!
ШТА?
ПОШТО НЕМАМ ИЗБОРА, НАРЕДИЋУ ДА СЕ СВЕ ПРИПРЕМИ ЗА ВАШЕ ПУТОВАЊЕ!
ПСТ... ПАНОРАМИКСЕ, НИЈЕ НАШ ОБИЧАЈ ДА УЗИМАМО ТАОЦЕ...
ОВОГ РИМЉАНИНА СУ ОТРОВАЛИ! АКО ОСТАНЕ ОВДЕ, НЕЋЕ ПРЕЖИВЕТИ! У НАШЕМ СЕЛУ БИЋЕ ЗАШТИЋЕН!
ДАЛИ НЕЋУ МОЋИ ЈОШ ДУГО ДА ГА ОДРЖАВАМ У ЖИВОТУ... ЗАТО ПОЖУРИТЕ! ПОЗДРАВИЋУ СВЕ У ВАШЕ ИМЕ!
ЧУВАЈ МИ МОЈЕ КУМЕНЧЕ!
ЗА ТО ВРЕМЕ...
ЕУКАЛИПТУСЕ, ЗА ИЗ ДВА РАЗЛОГА НЕ ЖЕЛИМ ДА СЕ ОВИ ГАЛИ ВРАТЕ ИЗ ХЕЛВЕЦИЈЕ! ПРВО, ДА НЕ БИ ДОНЕЛИ ЛЕК ЗА ИНСПЕКТОРА! ДРУГО, ЈЕР АКО СЕ ОНИ НЕ ВРАТЕ, У СЕЛУ ЋЕ ЊЕГА ПОГУБИТИ...
ПОЂИ ЗА ГЕНАВИЈУ*! ДАЈ ОВУ ПОРУКУ ГУВЕРНЕРУ ДИГЛОДОКСУ, МОМ СТАРОМ ДРУГУ! НЕ ЗАДРЖАВАЈ СЕ НИЈЕ УЗ ПУТ! РЕЋИ ЋУ ДА ТИ СПРЕМЕ КОРПУ С ЈЕЛОМ!
* ЖЕНЕВА
ТАКО, ИСТЕ НОЋИ, КОЛА СУ ПОШЛА У ПРАВЦУ МАЛОГ ГАЛСКОГ СЕЛА...
...ГЛАСНИК ЈЕ КРЕНУО ЗА ГЕНАВИЈУ...
...А ДВА ХРАБРА ГАЛСКА РАТНИКА ПОШЛА СУ ДА ТРАЖЕ МАЛИ ЦВЕТ ВИСОКО, ВИСОКО У ПЛАНИНАМА...

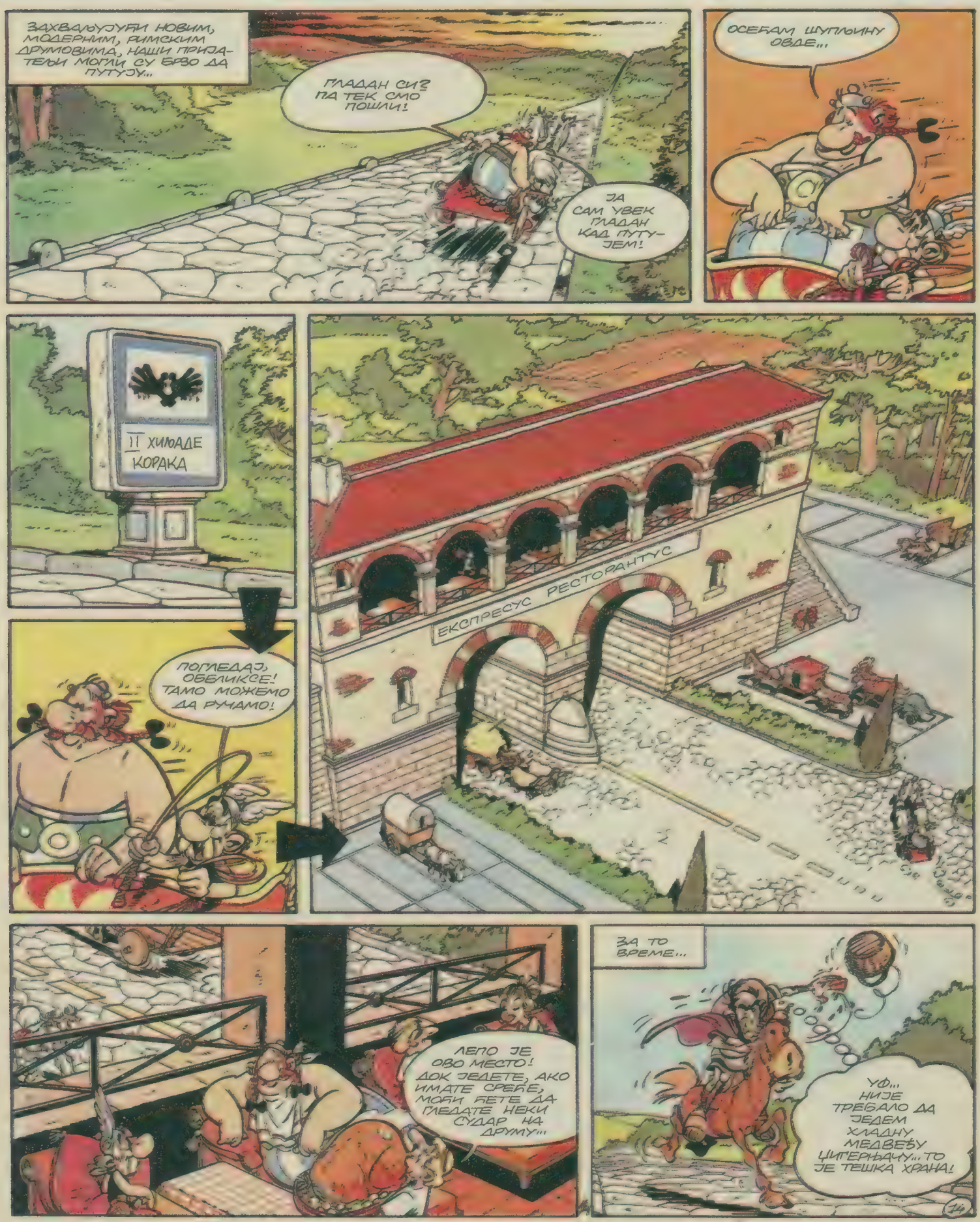
ЗАХВАЉУЈУЋИ НОВИМ, МОДЕРНИМ, РИМСКИМ ДРУМОВИМА, НАШИ ПРИЈАТЕЉИ МОГЛИ СУ БРЗО ДА ПУТУЈУ...
ГЛАДАН СИ? ПА ТЕК СМО ПОШЛИ!
ЈА САМ УВЕК ГЛАДАН КАД ПУТУЈЕМ!
ОСЕЋАМ ШУПЉИНУ ОВДЕ...
II ХИЉАДЕ КОРАКА
ЕКСПРЕСУС РЕСТОРАНТУС
ПОГЛЕДАЈ, ОБЕЛИКСЕ! ТАМО МОЖЕМО ДА РУЧАМО!
ЛЕПО ЈЕ ОВО МЕСТО! ДОК ЈЕДЕТЕ, АКО ИМАТЕ СРЕЋЕ, МОЋИ ЋЕТЕ ДА ГЛЕДАТЕ НЕКИ СУДАР НА ДРУМУ...
ЗА ТО ВРЕМЕ...
УФ... НИЈЕ ТРЕБАЛО ДА ЈЕДЕМ ХЛАДНУ МЕДВЕЂУ ЦИГЕРЊАЧУ... ТО ЈЕ ТЕШКА ХРАНА!

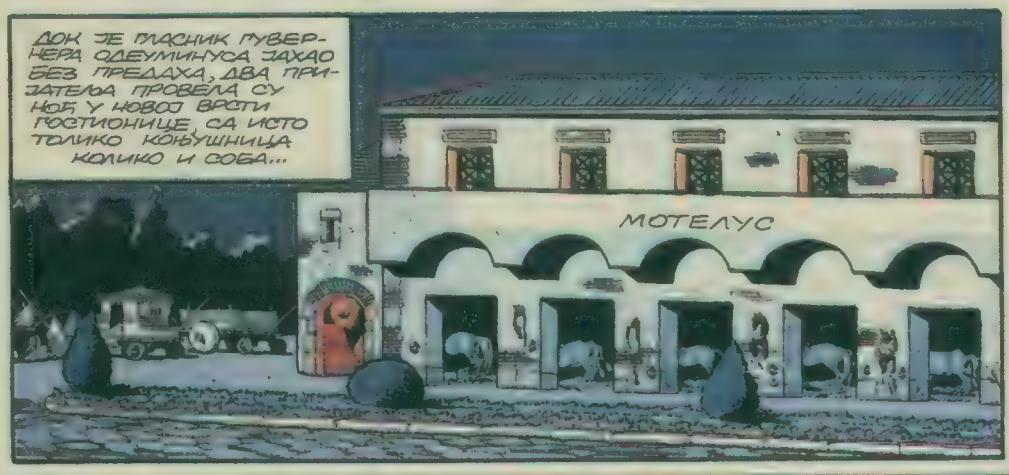
ДОК ЈЕ ПЛАСНИК ГУВЕРНЕРА ОДЕУМИНУСА ЈАХАО БЕЗ ПРЕДАХА, ДВА ПРИЈАТЕЉА ПРОВЕЛА СУ НОЋ У НОВОЈ ВРСТИ ГОСТИОНИЦЕ, СА ИСТО ТОЛИКО КОЊУШНИЦА КОЛИКО И СОБА...
МОТЕЛУС

...А У ГЕНАВИЈИ, У ПАЛАТИ РИМСКОГ ГУВЕРНЕРА ДИПЛОДОКУСА, ПОЧЕЛЕ СУ ОРГИЈЕ...
ДОНЕСИТЕ КАЗАН С РАСТОПЉЕНИМ СИРОМ!

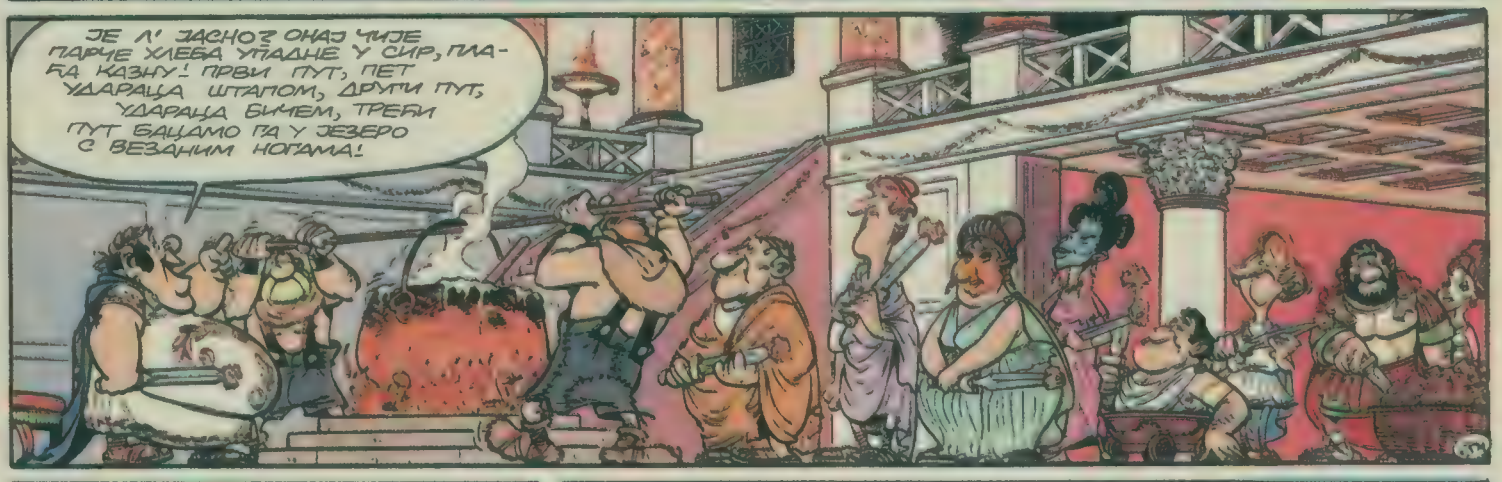
ЈЕ Л' ЈАСНО? ОНАЈ ЧИЈЕ ПАРЧЕ ХЛЕБА УПАДНЕ У СИР, ПЛАЋА КАЗНУ! ПРВИ ПУТ, ПЕТ УДАРАЦА ШТАПОМ, ДРУГИ ПУТ, УДАРАЦА БИЧЕМ, ТРЕЋИ ПУТ БАЦАМО ГА У ЈЕЗЕРО С ВЕЗАНИМ НОГАМА!

АХ, ДИПЛОДОКУСЕ, ТИ СМИШЉАШ ПРЕДИВНЕ ЗАБАВЕ!
МОРА СЕ У ОВОЈ ЗЕМЉИ! СВУДА МИР, РЕД И ТИШИНА... НЕМАЈУ ЧАК НИ ГЛАДИЈАТОРСКИХ ИГАРА!

А ОНДА, ТА ЊИХОВА МАНИЈА ЧИСТОЋЕ! ОРГИЈА МОРА ДА БУДЕ ПРЉАВА! ПРЕСТАНИТЕ ДА РИБАТЕ, ЈУПИТЕРА МУ!

УХ! ИСПАДЕ МИ ХЛЕБ СА МАЧА!

ШТАП!
ШТА-АП!

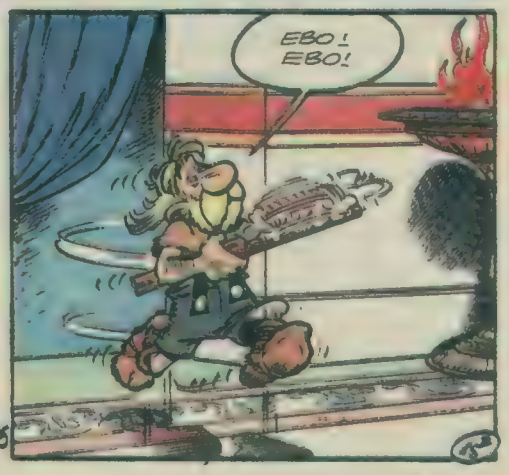
ЕВО!
ЕВО!

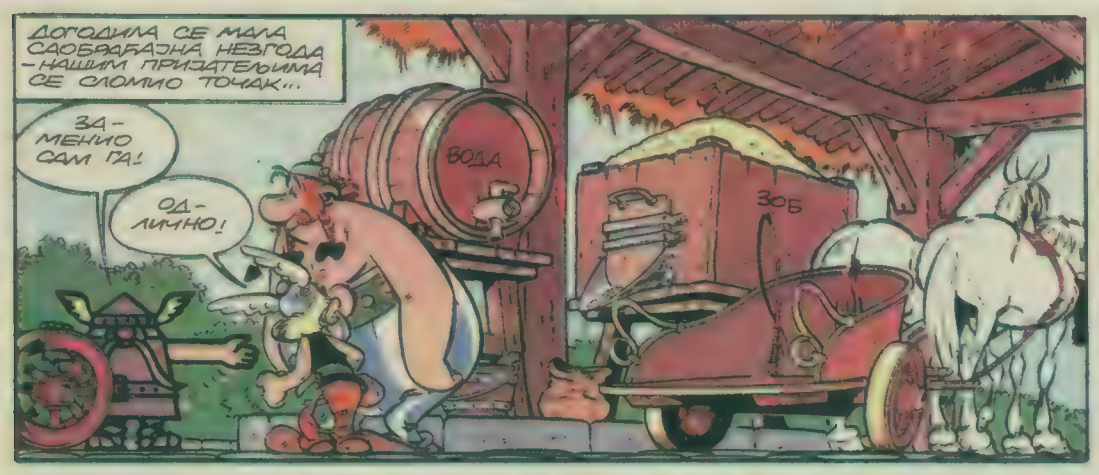
ДОГОДИЛА СЕ МАЛА САОБРАЋАЈНА НЕЗГОДА – НАШИМ ПРИЈАТЕЉИМА СЕ СЛОМИО ТОЧАК...
ЗА-МЕНИО САМ ГА!
ОД-ЛИЧНО!
ВОДА
ЗОБ

АСТЕРИКСЕ, ЧУДНО ИЗГЛЕДА ОВАЈ...
ПРИ-БЛИЖАВАМО СЕ ХЕЛВЕЦИЈИ... И ВРЕМЕ ЈЕ БИЛО! КАСНИМО!

ЗАИСТА, У ТОМ ТРЕ-НУТКУ, У ГЕНАВИЈИ...
ГОСПОДАРУ, ТРАЖИ ВАС ГЛАСНИК ОДЕЈУМИКУ-СА... А ОВДЕ ИМАТЕ МРЉУ!
ПУСТИ ТИ МОЈУ МРЉУ! УВЕДИ ГА!

АВЕ!

АХ! МИЛО МИ ЈЕ ШТО ТЕ ВИ-ДИМ! УЗМИ МАЧ И ПРИДРУЖИ СЕ НАШОЈ ОРГИЈИ!
КАСНИЈЕ, ПОШТОВАНИ ДИПЛОДОКУ-СЕ... ИМАМ ВАЖ-НУ ПОРУКУ ЗА ТЕБЕ!

ЗАБАВЉАЈ-ТЕ СЕ БЕЗ МЕНЕ, ДЕЦО!

УФ! ОПЕТ САМ ИСПУСТИО ХЛЕБ!

БИЧ! БИ-И-ИЧ!

ПА... НИЈЕ СЕ ЈОШ ОСУШИО!

ДОБРИ СТАРИ ОДЕУМИНУС! И ЈА НЕ ВОЛИМ ИНСПЕКТОРЕ! НАРЕДИЋУ ДА ТЕ ГАЛЕ ЗАДРЖЕ НА ГРАНИЦИ! А САД... ВРАТИМО СЕ НА ОРГИЈУ!

УХ! ИСПАДЕ МИ И ТРЕЋЕ ПАРЧЕ ХЛЕБА!
У ЈЕЗЕРО! У ЈЕЗЕРО! ВЕЖИТЕ МУ НОГЕ!

КАКВИ ДИВЉАЦИ!
ПА ДА! У ОВО ДОБА ГОДИНЕ, ЈЕЗЕРСКА ВОДА НИЈЕ ЧИСТА!

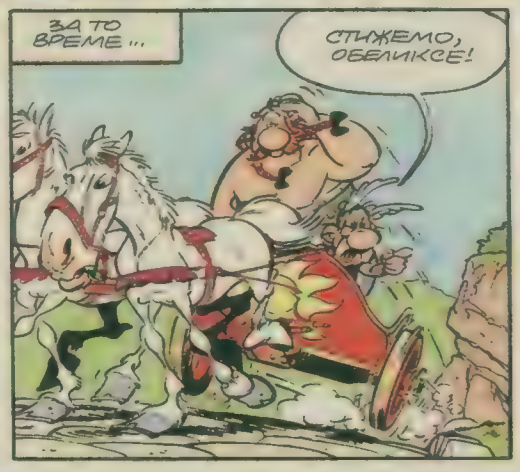
ЗА ТО ВРЕМЕ...
СТИЖЕМО, ОБЕЛИКСЕ!

ГАЛИЈА РИМСКО ЦАРСТВО
ХЕЛВЕЦИЈА ТАКОЂЕ РИМСКО ЦАРСТВО

СТОЈ! КОНТРОЛА НА ИЗЛАЗУ ИЗ ГАЛИЈЕ!
ГАЛИЈА – РИМСКО ЦАРСТВО
ШТА ЋЕМО САД, АСТЕРИКСЕ?
ТАКВИ СУ ПРОПИСИ, ОБЕЛИКСЕ! МОРАМО СТАТИ!

ЗАШТО СТЕ ПОШЛИ У ХЕЛВЕЦИЈУ?
ДА ТРАЖИМО...
ДА ТРАЖИМО СВЕЖ ВАЗДУХ!

ЦЕНТУРИОНЕ! ДОШАО ЈЕ ГЛАСНИК ГУВЕРНЕРА ДИПЛОДОКУСА С ХИТНОМ ПОРУКОМ!
АЛИ НЕ, АСТЕРИКСЕ, ГРЕШИШ...
ЋУТИ, ОБЕЛИКСЕ!

ПШШ Ш ПШШ Ш Ш Ш!
АХА!

У РЕДУ, ГАЛИ! ПРОЛАЗИТЕ!

СТОЈ!

ПА РЕКЛИ СТЕ НАМ ДА ПРОЂЕМО!
ТО ЈЕ БИЛО У ГАЛИЈИ! САДА СМО С ДРУГЕ СТРАНЕ ГРАНИЦЕ!
ХЕЛВЕЦИЈА ТАКОЂЕ РИМСКО ЦАРСТВО
ГАЛ РИМС ЦАРС
DETRITVS

КОНТРОЛА НА УЛАЗУ У ХЕЛВЕЦИЈУ! ИЗАЂИТЕ ИЗ КОЛА!

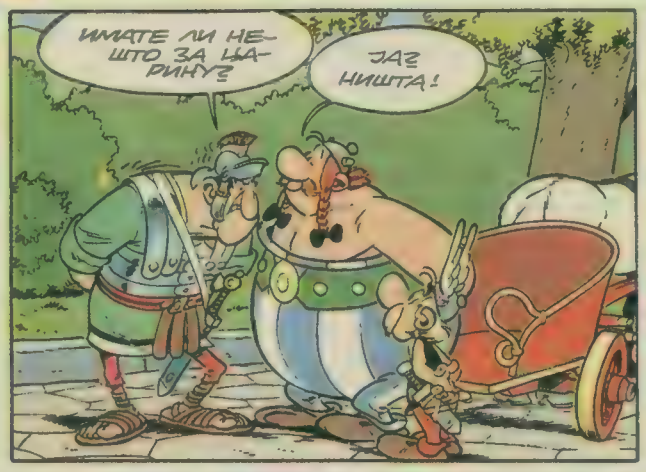
ИМАТЕ ЛИ НЕШТО ЗА ЦАРИНУ?
ЈАЗ НИШТА!

А ШТА ВАМ ЈЕ ОВО ОВДЕ?
ПРАЗАН СТОМАК!
18A

ПРЕТРЕСИТЕ ИХ! ПОСЛЕ ЋЕТЕ ПРЕТРЕСТИ КОЛА, А ОНДА И КОЊЕ!

ОДАКЛЕ ПОТИЧЕ ВАША ОДЕЋА И ОРУЖЈЕ?
ИЗ НАШЕГ СЕЛА У ГАЛИЈИ!

АХА! ТРЕБАЛО ЈЕ ДА ИХ ПРИЈАВИТЕ! ЦАРИНСКИ ПРЕКРШАЈ!
18

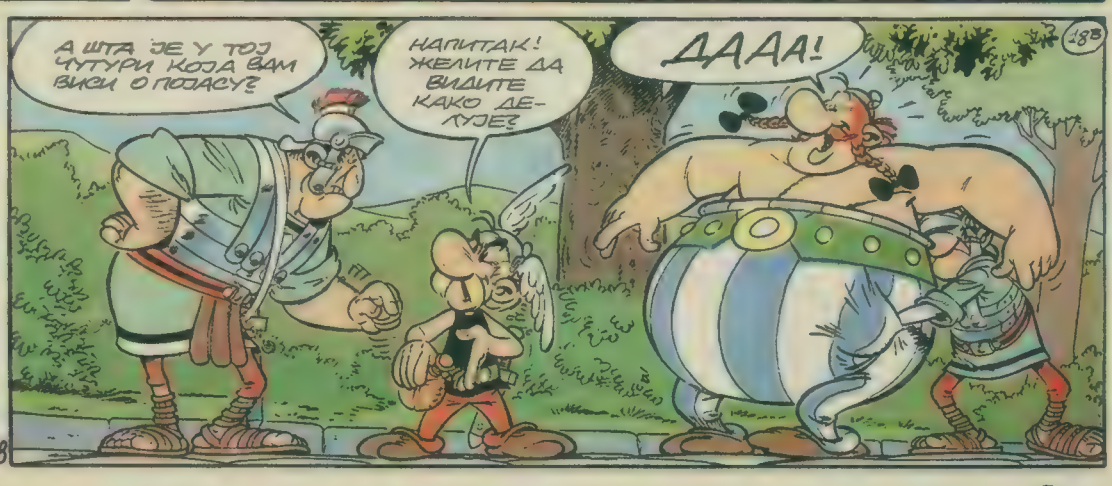
А ШТА ЈЕ У ТОЈ ЧУТУРИ КОЈА ВАМ ВИСИ О ПОЈАСУ?
НАПИТАК! ЖЕЛИТЕ ДА ВИДИТЕ КАКО ДЕЛУЈЕ?
ДАДА!
18B

ГЛУ-ГЛУ! ГЛУ-ГЛУ!

ТО ЈЕ ЧАРОБНИ НАПИТАК КОЈИ ПРИПРАВЉА НАШ ВРАЧ, А КОЈИ НАМ ДАЈЕ...

?

БАЦ!

...СНАГУ!

ЈА САМ КАО ДЕТЕ УПАО У КАЗАН С НАПИТКОМ! ЗАТО И БЕЗ ЊЕГА ИМАМ...

?

...СНАГУ!

БОП!

А КУД СУ ИШЧЕЗЛА ОСТАЛА ТРОЈИЦА?

19

ИЗГЛЕДА ДА У ХЕЛВЕЦИЈИ ИМАЈУ ПРОБЛЕМА!

НАС СЕ ТО НЕ ТИЧЕ!

ГАЛИЈА

ХЕЛВЕЦИЈА

?!

ПОЖУРИ, ОБЕЛИКСЕ! ЧИНИ МИ СЕ ДА НЕЋЕ БИТИ ТАКО ЛАКО ДОНЕТИ СРЕБРНУ ЗВЕЗДУ!

НЕ ОКРЕЋИТЕ СЕ ЈОШ, АЛИ МИСЛИМ ДА СЕ У ХЕЛВЕЦИЈИ СТВАРИ СМИРУЈУ...

19

ПРЕЂИТЕ ГРАНИЦУ, СМЕСТА! ХВАТАЈТЕ ТЕ ГАЛЕ! НЕ СМЕЈУ ОСТАТИ ЖИВИ!

НИ ХЕЛВЕЦИЈА ВИШЕ НИЈЕ...

...ШТО ЈЕ НЕКАД БИЛА!

ЕХ, ВОЈНИЧКИ ЖИВОТЕ!

19

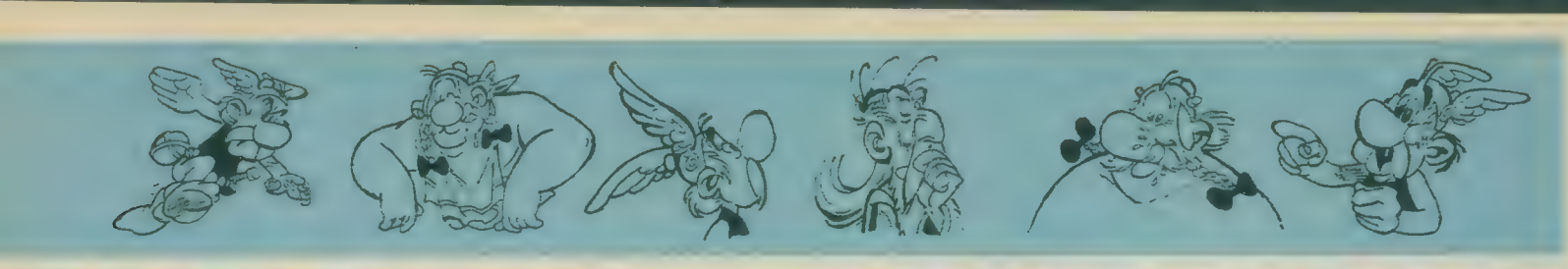

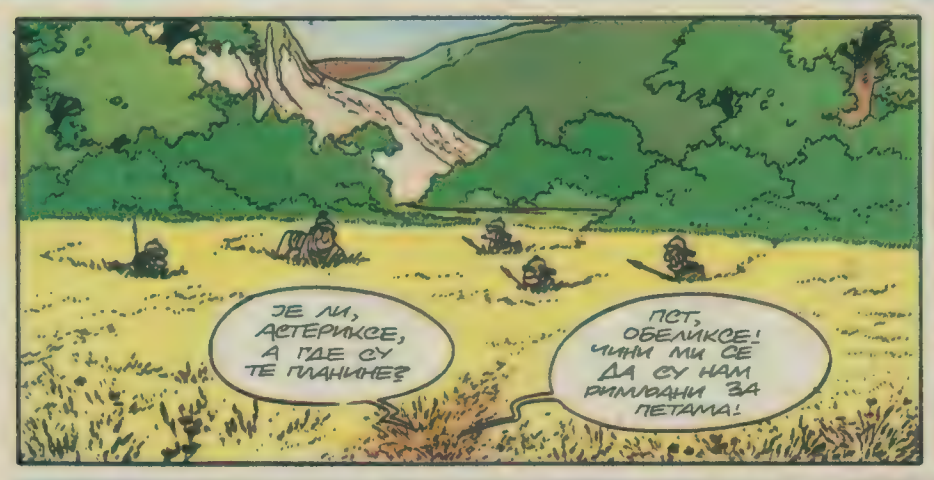
ЈЕ ЛИ, АСТЕРИКСЕ, А ГДЕ СУ ТЕ ПЛАНИНЕ?
ПСТ, ОБЕЛИКСЕ! ЧИНИ МИ СЕ ДА СУ НАМ РИМЉАНИ ЗА ПЕТАМА!

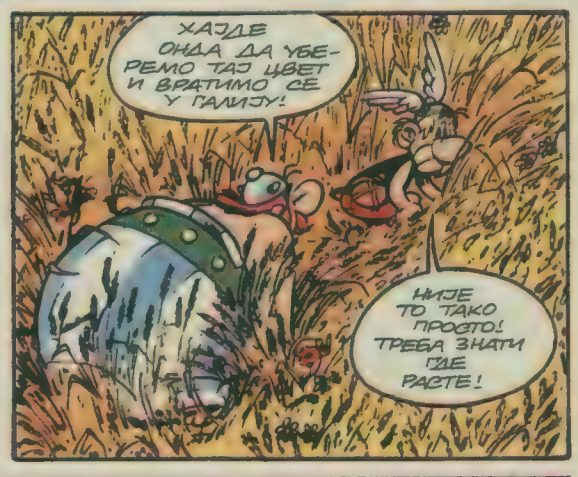
ХАЈДЕ ОНДА ДА УБЕРЕМО ТАЈ ЦВЕТ И ВРАТИМО СЕ У ГАЛИЈУ!
НИЈЕ ТО ТАКО ПРОСТО! ТРЕБА ЗНАТИ ГДЕ РАСТЕ!

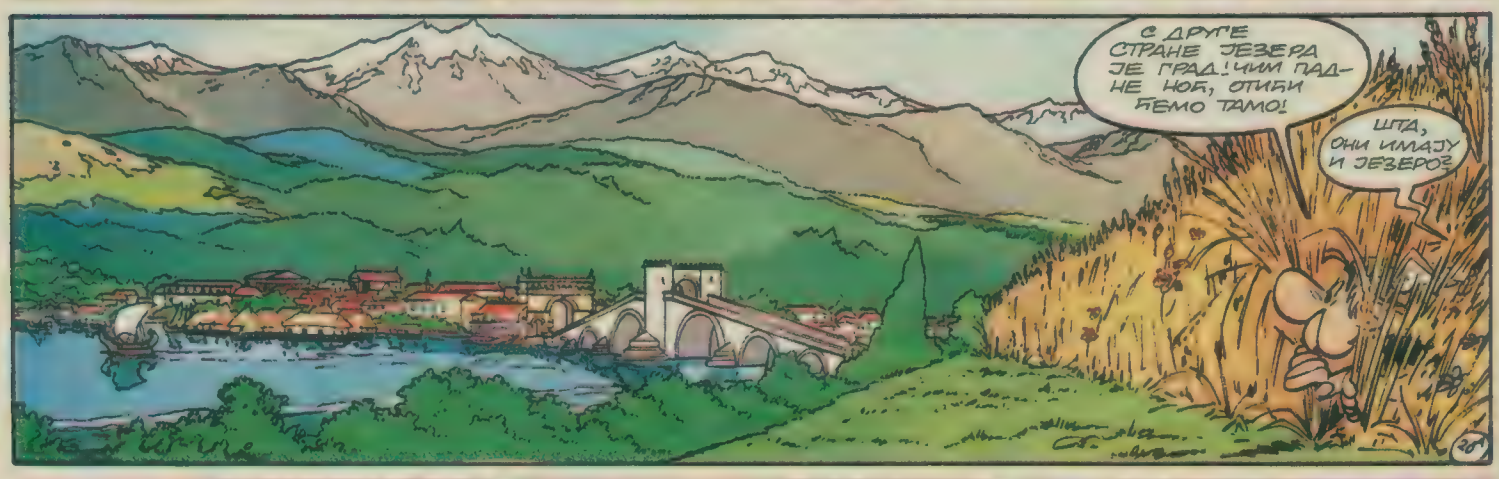
С ДРУГЕ СТРАНЕ ЈЕЗЕРА ЈЕ ГРАД! ЧИМ ПАДНЕ НОЋ, ОТИЋИ ЋЕМО ТАМО!
ШТА, ОНИ ИМАЈУ И ЈЕЗЕРО?

КАСНИЈЕ...
ПРЕПЛИВАЈМО ЈЕЗЕРО... ТАКО ЋЕМО ЛАКШЕ УЋИ У ГРАД! НА КАПИЈАМА СУ СИГУРНО СТРАЖЕ!

НИШТА СЕ НЕ ВИДИ, АСТЕРИКСЕ!
УТОЛИКО БОЉЕ! РИМЉАНИ НЕЋЕ МОЋИ ДА НАС УХВАТЕ!

ЈЕ Л' СВЕ У РЕДУ?
ЈЕСТЕ!
ЈЕСТЕ!

А КО СИ ТИ?
ОБЕЛИКС!
ФИКУС ЛИМУНТУС!

МИЛО МИ ЈЕ ШТО САМ ВАС СРЕО! УСПЕО САМ ДА ОДВЕЖЕМ НОГЕ, АЛИ ИПАК ТЕШКО ПЛИВАМ! ПОМОЗИТЕ МИ ДА ИЗАЂЕМ НА ОБАЛУ!

ЈЕ Л' ТО ОВУДА̑Ђ МИ НЕ ПОЗНАЈЕМО КРАЈ!
СИГУРНО ЈЕ И ВАМА УПАО ХЛЕБ У ТОПЉЕНИ СИР̑Ђ ГЕНАВИЈСКО ЈЕЗЕРО ЈЕ ПУНО НЕСПРЕТЊАКОВИЋА КАО ШТО СМО МИ!
ШАШАВИ СУ ТИ РИМЉАНИ!

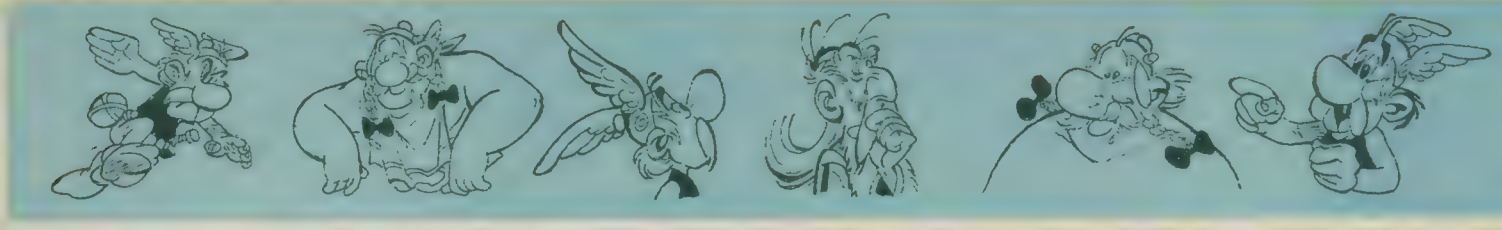

ИМА ЛИ ТУ НЕКА ГОСТИОНИЦА, РИМЉАНИНЕ?
ИМА ИХ СВУДА! ЕВО, ТУ ПРЕКО ЈЕ ЈЕДНА!

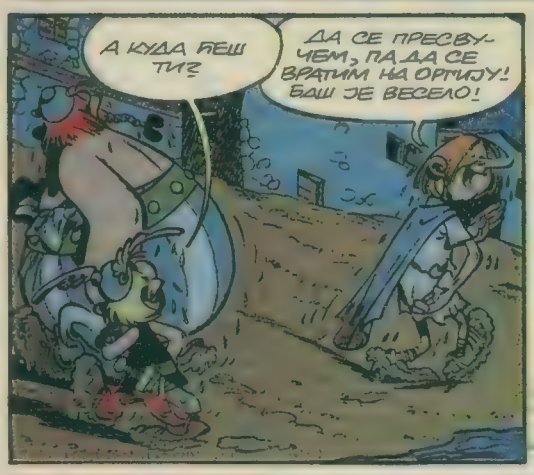
А КУДА ТЕШ ТИ?
ДА СЕ ПРЕСВУЧЕМ, ПА ДА СЕ ВРАТИМ НА ОРГИЈУ! БАШ ЈЕ ВЕСЕЛО!

ГОСТИОНИЦА • ЈЕЗЕРО.
ЗАШТО ОНИ ТОПЕ СИР, АСТЕРИКСЕ?
ВЕРОВАТНО НЕМАЈУ ЗУБЕ ДА ГА ЖВАКУ!

СОБУ? ИМАМ ЈЕДНУ, МАДА СЕ У ГЕНАВИЈИ ОДРЖАВА МЕЂУНАРОДНА КОНФЕРЕНЦИЈА ПЛЕМЕНСКИХ ПОГЛАВИЦА!

!
ЈЕДНА ВАРВАРСКА ДЕЛЕГАЦИЈА НИЈЕ ХТЕЛА СОБУ! БИЛА ИМ ЈЕ СУВИШЕ ЧИСТА!

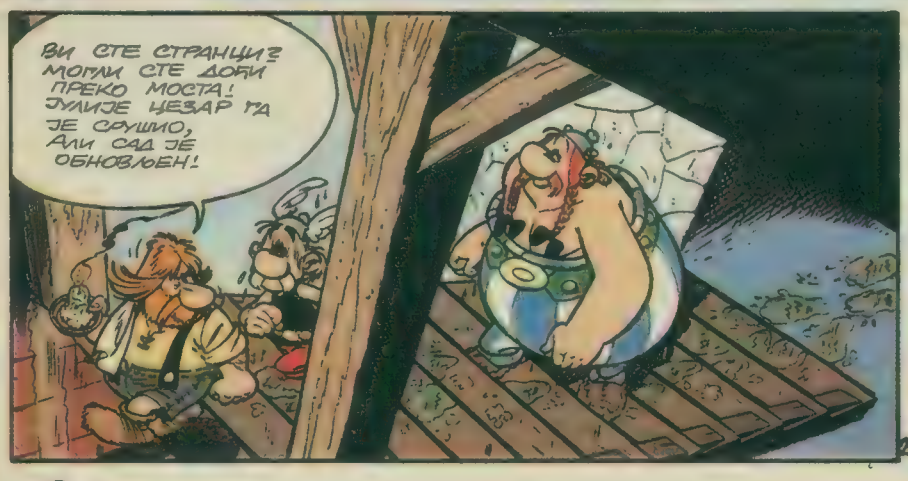
ВИ СТЕ СТРАНЦИ? МОГЛИ СТЕ ДОЋИ ПРЕКО МОСТА! ЈУЛИЈЕ ЦЕЗАР ГА ЈЕ СРУШИО, АЛИ САД ЈЕ ОБНОВЉЕН!

ЗА ТО ВРЕМЕ, У ГУВЕРНЕРОВОЈ ПАЛАТИ...
КРЕТЕНИ! СМЕСТА ДА СТЕ НАШЛИ ТЕ ГАЛЕ!

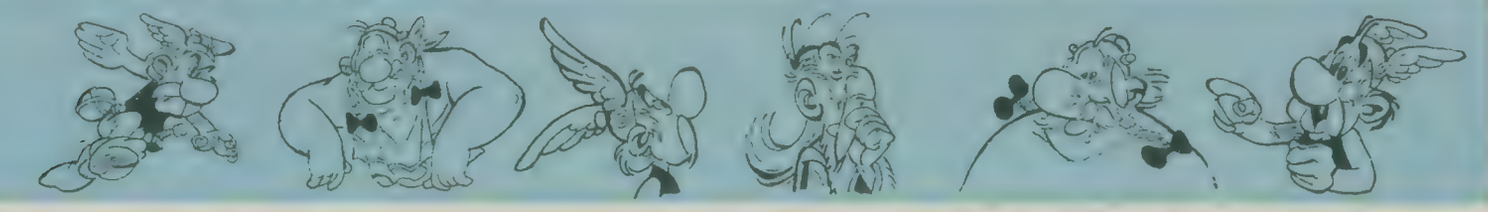

ОБАВЕСТИТЕ СВЕ КОМАНДЕ У ТУРИКУМУ, БАЗИЛИЈИ, СЕДУНИЈИ, ЛУСОНИ!* ПРЕТРАЖИТЕ ГЕНАВИЈУ! СМЕСТА!
О, ДИПЛОДОКУСЕ, ЈА САМ СЕ ВРАТИО!
* ЦИРИХ, БАЗЕЛ, СИОН, ЛОЗАНА
НЕМАМ ВРЕМЕНА ДА СЛУШАМ ТВОЈА НАГВАЖДАЊА!
ДОБРО, ДОБРО...
А БАШ САМ ИМАО ЗАНИМЉИВ ДОЖИВЉАЈ... ДВА МОМКА СУ МИ ПОМОГЛА ДА ИЗВАЂЕМ ИЗ ЈЕЗЕРА, И...
ДВА МОМКА?
ЈАО! ТРГАО ОИ МЕ, И ХЛЕБ МИ ЈЕ УПАО У КАЗАН!
МАНИ САД ХЛЕБ! ГДЕ СУ ОНИ?
КО, ТА ДВООЛИЦА? У ГОСТИОНИЦИ ПОРЕД МОСТА!
СТРАЖАРИ! ОВАМО!
ДОБРО, А ИПРА? САД ЈЕ РЕД ДА ОПЕТ ДОБИЈЕМ ПЕТ УДАРАЦА ШТАПОМ!
У ТОМ ТРЕНУТКУ...
ОВО ЈЕ ВАША СОБА!
XII
ОВАЈ ПЕШЧАНИ САТ ЈЕ ВРЛО ПРЕЦИЗАН: ХЕЛВЕТСКА ПРОИЗВОДЊА! АЛИ ПАЗИТЕ! КАД ГОД ВИКНЕМ „КУ-КУ," ТО ЈЕ ЗНАК ЗА СВЕ ГОСТЕ ДА ОКРЕНУ СВОЈЕ ПЕШЧАНИКЕ!
УЗЕЋУ ВАМ ЦИПЕЛЕ ДА ИХ ОЧИСТИМ! ПРИЈАТНО СПАВАЊЕ!

КРАЈ У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

Службеница Кристија у часу када ставља на аукцију „Менделсона".

За „небески" звук – астрономске цене

И ВИОЛИНЕ КИДНАПУЈУ!

Наравно, важно је да су Страдиваријеве. У том случају „краљица инструмената" може да кошта колико, на пример, два-три најновија „јагуара" или, ако је некоме то ближе, пет шест вансеријских „мерцедеса 500"...

Само тренутак непажње и нестаде виолина! То се догодило још 1987. године француском виолинисти Пјеру Амоајалу (случај још није окончан) док је својим колима путовао по Италији где је имао турнеју. У Торину се зауставио поред трафике и изашао да купи цигарете, лопов је ускочио у ауто, зграбио виолину и одмаглио неграгом. Наравно, Амоајал је убрзо добио понуду од уцењивача. Тражили су милион и по фунти.

Није ово била никаква случајност, него је виолиниста, који иначе живи у Женеви, већ ко зна колико дуго био на оку криминалаца. Знало се на чему он свира: његов „Страдивари" је ремек-дело из 1717. године, а виолина не само што је у сјајном стању, него је некада припадала руском цару Николају II. И, мафијаши су добро знали да она и вреди барем онолико колико су за њу тражили.

У једном од својих уцењивачких писама криминалци су виолинисти послали и фотографију његовог инструмента, да се увери како га добро и пажљиво чувају... А како је реч о огранку злогласне калабријске Ндрангете „чувене" по злочиначким поступцима с киднапованим особама, један карабинијер је на ово само процедио:

– Добро је барем то што виолини не могу да одсеку уво!

Била је то јасна алузија на познати случај када су Ндрангетини мафијаши одрезали уво киднапованом младићу и послали га његовим родитељима у уцењивачком писму.

На инвестицијама се не свира

Многи љубитељи музике, па и сами виолинисти, можда и не сањају колике се астрономске цене постижу за најбоље и најчувеније примерке овог инструмента. Описани случај са мафијом само је један у низу криминалних радњи везаних за виолине, а прави барометар њихове вредности су аукције и то оне које

ЗАНИМЉИВА МЕТЕОРОЛОГИЈА

РЕКОРДИ

- **Најтоплије место на Земљи:** (највиша средња температура) од 34,4°C у Далолу, Етиопија (у периоду 1960–1966) и 31°C у месту Лу (Сомалија).
- **Најхладније место на Земљи:** (најнижа средња годишња температура) на метеоролошкој станици Восток (Восто́к) на Антарктику од –57,8°C.
- **Најсунчаније место на Земљи:** у западном делу Сахарске пустиње сунце сија 11,8 часова дневно, или 4300 часова годишње (у Београду 2112 часова).
- **Најкраћи сунчани период на Земљи:** сваке зиме сунце на Северном полу не сија 186 дана.
- **Најдужа суша:** у близини Каламија у пустињи Атакама, у Чилеу, суша је владала 400 година и завршила се 1971. године. У просеку се сакупљало 0,5 милиметара падавина, то јест пола литра на квадратни метар годишње.
- **Највећи број дана са грмљавином:** у Богору, на острву Јава, између 1916. и 1919. било је у просеку

Пјер Амоајал снимљен са својом дивном виолином пре него што је мафија умешала прсте.

се неколико пута годишње обављају код Кристија и Сотбија, две лондонске ривалске куће.

Крајем прошле године постигнути су рекорди „за Гиниса" који ће, можда, бити превазиђени већ првом приликом, овога пролећа. Али, посебна посластица за колекционаре, која им је донела и много колебања како да се определе, била је та што су у два дана под чекић (наравно онај аукционарски!) стављене две чувене Страдиваријеве виолине: „Менделсон" код Кристија и „Данкла" код Сотбија.

Прва виолина не носи то име, како би свако одмах помислио, према композитору и виртуозу чија дела спадају у бесмртна, него према његовим потомцима, банкарима. Јер, и онда, у 19. веку, овакве виолине могли су себи да приуште само најбогатији. А „Данкла" је припадала опет чувеном француском виолинисти Жан-Батисти Шарлу Данкли који је умро 1907. године, а од 1959. магнату Џиму Риноу из Манчестера. У то време он је купио „Данклу" за тада рекордних 8.190 фунти, а у Сотбију „неко" је за њу овога пута дао преко милион!

Слично је и са „Менделсоном" који је постигао аукцијски рекорд код Кристија: „само" 902.000 фунти. Тако су ове две виолине промениле власнике, новине су писале о астрономским сумама, а виолинисти? Ех! Они ће углавном, с ретким изузецима, моћи да сањају о тим инструментима бриљантне израде и меденог звука.

Паганинијева виолина више нема звука

Млади Најџел Кенеди, звезда у успону на виолинском небу, познат публици и по томе што сматра да је једино важно како свираш а не како си одевен, па зна да наступи у фраку и тенис-патикама, па и „горе", каже:

– Толики талентовани музичари немају изгледа ни да бар једном засвирају на инструменту достојном њиховог дара. То ме баца у депресију. Ове цене су циничне – Страдивари не вреди милион фунти...

Сам Најџел свира на Страдиваријевој виолини из 1707. године коју још откупљује, део по део, од богаташа који је имао срца да му је на тај начин полако продаје. Али, то је реткост, јер ко би се одрекао онако силне добити која је већа уколико су виолине старије.

После сваке овакве аукције почиње необичан дефиле кроз аукцијске куће, на шта су оне већ навикле. То су сви они који мисле да су, после спремања сопственог тавана, открили ни мање ни више него – Страдиваријеву виолину. Или они што су управо такву виолину купили за не баш велике паре, па сад желе да направе посао свог живота. Јер, у огласима се редовно нуде „оригиналне Страдиваријеве виолине". Они што наседну на то и плате по неколико хиљада фунти за инструмент пуни наде како су за богателу дошли до „чуда", врло брзо се охладе када од стручњака чују да њихов „Страдивари" вреди између 2 и 300 фунти, зависно од материјала којим се служио – фалсификатор!

Недавно је полиција у Бирмингему успела да похвата двадесет чланова фалсификаторске групе која је „преуређивала" фабричке виолине стављајући на њих „мајсторске" етикете и потом их веома успешно продавала по провинцији. Та група је била и те како лукава, пошто својим виолинама није лепила „Страдиваријеве" етикете, него оне мање чувених мајстора, па је тако било теже посумњати. Иначе, правих Страдиваријевих виолина има укупно пет стотина и за сваку се зна где се налази и чија је, док се процењује како је у оптицају барем двоструко више фалсификата са именом овог мајстора.

Занимљиво је и то да само мањи број правих Страдиваријевих виолина данас вреди по свом звуку, остале имају углавном музејску вредност, а међу таквима је и виолина на којој је непревазиђени Паганини постао легенда.

М. К.

---

322 дана са грмљавинама годишње.

- **Највећа брзина ветра на копну** забележена је на метеоролошкој Опсерваторији на планини Вашингтон, држава Масачусетс, САД, 12. априла 1934. године. Ветар је дувао брзином од 371 километар на час.
- **Место са најмање олуја** у свету је град Санта-Марија у држави Калифорнија, САД. Не јављају се чешће од једанпут у две године.
- **Највећи број кишних дана:** у Кауаи на планини Ваиалеале, на Хавајским острвима, киша пада 350 дана у години.
- **Највише снега у току године:** у месту Парадајс на планини Рејнер, држава Вашингтон, САД, пало је од 19. фебруара 1971. до 18. фебруара 1972. године 3110,2 центиметра снега.
- **Најтоплији од 105 највећих градова планете** је престоница Тајланда – Бангкок са средњом годишњом температуром ваздуха 28,3°C (Београд 11.6°C).
- **Најдуже непрекидно трајање суше:** износило је око 3 часа и забележено је у Северном Велсу (Велика Британија).
- **Највиши атмосферски притисак** забележен је 31. децембра 1968. у месту Агата (Совјетски Арктик) и износио је 1083,8 милибара или 813 милиметара живиног стуба. Нормалан атмосферски притисак износи 1013,25 милибара.
- **Најнижи атмосферски притисак на копну,** 892,3 милибара (669,2 милиметара живиног стуба), забележен је на острву Флорида – Кис, САД, за време урагана 2. септембра 1935. године.
- **Најнижи атмосферски притисак на мору,** 877 милибара, мало мање од 658 милиметара живиног стуба, забележен је приликом проласка тајфуна у Тихом океану, западно од острва Гуам, 24. септембра 1958. године.
- **Најветровитије место** налази се у заливу Заједнице на обали Џорџа Петог, на Антарктику. Удари ветра достижу брзину од 320 километара на час.
- **Највећа зрна града** у нашој земљи падала су 18. јуна 1970. године у околини Ваљева и Осечине. Многи комади били су тешки 600–700 грама и нанели су велику штету пољопривреди и зградама.

Страдала је ситна, па чак и крупна стока. Према неким подацима, у Кофивилу, држава Канзас, САД, 3. септембра 1970. године падала су зрна града тежине 750 грама, пречника око 19 и обима 44,45 центиметара!

Тврди се да су у многим земљама виђена и много већа зрна. У Немачкој, у августу 1925. године, поједини комади града тежили су 2–3 килограма, у Француској 1200 грама, а у априлу 1981. године у Кини су падали комади града од 7 килограма!

4 ТОНЕ СЛОНОВСКОГ ТАЛЕНТА

МОЈ ДЕЧКО БУЛДОЖЕР

Руби показује својој „другарки" Тони Карлсон боју којом ће сликати. Иако није једина слоница сликар, сматрају је најуспешнијом. Док други само размазују боју, она – ствара.

Руби је звезда зоолошког врта Феникс у Аризони. За слике које она уради постоји листа чекања. Да ли људи купују њена дела престижа ради или та платна заиста имају уметничку вредност? И да ли је Руби, заједно са Кеваном и Кинтеом, постала слична нама?

Осамнаестогодишња Руби, тешка четири тоне, припада врсти азијских слонова (Elephas maximus). Становница је зоолошког врта Феникс у Аризони. Њено крдо равноправно је састављено од четвороножаца и двоножаца. Уз Кевану и Кинтеа, једанаест година старе афричке слонове, друштво јој праве још два мушкарца – Џери Браун и Мајк Ричардсон – и две девојке – Тони Карлсон и Анита Шанбергер.

Оно о крду није изречено ни заједљиво, још мање с намером да неко буде повређен (било човек или слон) Тих седам особа заиста чине нераскидиву заједницу у којој се слонови очигледно труде, бар по понашању, да постану што сличнији човеку, док Џери, Мајк, Тони и Анита чине све да проникну у психологију слонова и стекну што веће поверење својих другара тешкаша.

Ипак, питање је да ли би за то чудесно друштванце свет уопште сазнао да нема Руби. Она их је све прославила оног тренутка кад је средином 1987. узела четкицу у сурлу и решила да – слика.

Руби као Пикасо

Један од Рубиних двоножних компањона доноси штафелај, већ припремљено платно, четкице које се углавном користе за акварел и палету с акрилним (синтетичким) бојама. Пошто сваки слон на сурли има прстолики израштај, Руби тим делом свог огромног носа лупи по палети и тако одреди боју којом ће сликати, а потом бира четкицу. Сачека да јој помоћник замочи кист у боју, поново га узима у сурлу и почиње да ствара. Понекад низ потеза ради истом бојом у дебелом слоју, некад су јој потези танки и подсећају на јапанске цртеже. Од 200 слика, колико је до сада урадила, не постоје две исте.

После отприлике десет минута Руби се одмиче од штафелаја, критички одмерава шта је урадила, можда направи још неки потез и онда враћа сликарски прибор. То је знак да је за тај дан завршила. Ретко се догађа да је у таквом надахнућу да се одмах прихвати новог платна. Недељно углавном заврши једну слику.

Њени помоћници уверили су се много пута да Руби не одабире боје насумице. Ако, рецимо, сурлом удари по црвеној а они јој дају плаву, одбија да ради све док није по њеној замисли. Анита Шанбергер, која је у сталном додиру с ветеринарима, офталмолозима и психолозима, каже да они сматрају да Руби не види боје исто као људи. Верују да тонове одређује по сјају и да су за њу све боје вероватно само различите нијансе сиве(!).

Познати галериста Бил Бишоп, који годинама материјално помаже зоолошки врт Феникс, од самог почетка био је одушевљен Рубиним апстрактним сликама. Дуго му је требало да наговори људе из управе врта да му уступе нека платна за изложбу која би, уколико буде занимања, и продавао. Пристали су под условом да се прикупљени новац користи искључиво за фонд који помаже очувању угрожених животињских врста (у које спадају и слонови).

Априла прошле године Бил Бишоп је коначно добио пристанак. Одабрао је 39 слика и изложио их у својој „Скарсдејл" галерији. За веће слике (70 × 50 cm) одредио је цену од 650, а за мање (25 × 40 cm) 250 долара. Сва платна распродала су се већ другог дана, а чиста зарада била је 20.000 долара. Сада већ постоји дугачка листа чекања

Уз будну пажњу Џерија Брауна, Мајка Ричардсона, Аните Шанбергер и Тони, Руби сурлом узима четкицу и ставља на платно своју визију света који је окружује.

многобројних купаца који би желели да им зид краси баш Рубин цртеж.

Без обзира што многи не жале новац за Рубина платна само зато што су јединствена и што су за власника нека врста престижа (замислите како неко каже: „Ово вам је Пикасо, а ово је урадио прави правцати слон...!") има и купаца који сматрају да су те слике заиста вредна уметничка дела. Бил Бишоп тврди да су оне „редак склад боја и простора и да свака садржи слојевиту причу".

Нова наука елефантологија

Рођена 1973. на Тајланду, Руби је са само седам месеци стигла у зоолошки врт. Седам година била је једина слоница у врту. Пошто су ти највећи живи копнени сисари по природи врло друштвена

Рубино чувено платно „Хитна помоћ"

Кевана је једном повукао два-три потеза црном бојом на картону. Руби, која се ту случајно затекла, узела је четкице и поправила рад свог друга. Да је не брука пред светом.

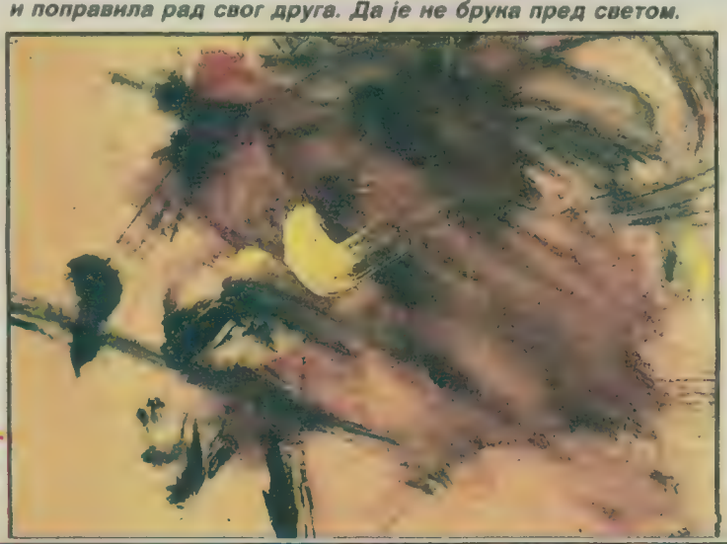

бића и знања и искуства стичу готово као људи, живећи у заједници (просечни слоновски век је између 70 и 80 година), Руби је била усамљена и изгубљена.

Стицајем околности сви чувари, који су се брзо смењивали, били су мушкарци. Свој посао отаљавали су не размишљајући о Рубиним расположењима. Били су ту само да је нахране, оперу

Руби је постала нападна, насртала је посебно на мушкарце и једном приликом замало није убила чувара. Немајући свест о томе ко је она у ствари, Руби је, вероватно по величини, закључила да су булдожери или неке друге велике машине које би се нашле у близини њеног ограђеног простора – „њен број"! Силовито је ударала у решетке покушавајући да стигне до свог дечка – булдожера.

У протеклој деценији Руби је постала сасвим друга особа. До промене је дошло кад су из Зимбабвеа у врт стигли слонови Кевана и Кинте са искуством стеченим у правом крду. Додуше, први сусрет

није прошао славно. У знак поздрава азијски слонови се ударе сурлама док афрички један другом увуку сурлу у уста. Кад су се Кевана и Кинте тако представили Руби, она је

После обављеног посла, држећи у „руци" штафелај, Руби помаже Анити да врати сликарски материјал на место.

побегла главом без обзира. Временом су се ипак спријатељили и заволели. Још кад су стигли људи, и то пуни жеље да са слоновима успоставе чврсту везу, то крдо је постало познато широм Америке.

Сад се већ говори о елефантологији (лат. elephantus = слон) зоолошког врта Феникс. Мада слонови разумеју да нису исто што и људи (и обрнуто), схватају да човек може разумно и пристојно да се понаша. Уколико двоношци према четвороношцима поступају с поштовањем и пажњом, слонови ће им узвратити на исти начин.

Пошто су навикли на живот у групи у којој се неки чланови издвоје као вође, слонови прихватају човека као особу која издаје наређења. Непогрешиво процењују кад су криви и очекују заслужену казну. Ако их неко грди без разлога, неће му то лако опростити.

Ударите ли слона штапом или ланцем, можете га принудити да вас слуша и извршава ваше команде. То није препоручљиво јер, у дубини душе, слон презире принуду и, као што се каже, има слоновско памћење. Ретко кад прашта.

Много је времена и стрпљења потребно да бисте стекли њихову љубав и поверење, али је, тако бар одушевљено тврде Џери Браун, Мајк Ричардсон, Тони Карлсон и Анита Шанбергер, заиста вредно труда.

Рођена сликарка

Када је Анита Шанбергер видела негде репортажу о слону из зоолошког врта у Калифорнији, који слика, досетила се да би и њихова љубимица Руби можда желела да ствара. За дивно чудо, Руби као да је само чекала да узме четкицу у сурлу. За само недељу дана савладала је технику.

По сунчаном дану слоница обично користи ведре боје, када је време тмурно, тонови су знатно загаситији. Помоћници су још приметили да често користи боје виђене на оделу неког од посетилаца који јој је, ко зна из којих разлога, симпатичан.

Једном приликом, док је била у стваралачком надахнућу, неки човек се онесвестио испред њеног кавеза. Руби је престала да слика и помно пратила шта се догађа. За неколико минута стигла је хитна помоћ, човека су ставили на носила и одвезли у болницу (где се касније опоравио). Тек кад се све смирило, Руби је узела четкицу. На платно које је тада урадила њени двоножни другари посебно су поносни.

Тврде да је Руби насликала догађај онако како га је она доживела. Јаки тонови црвене са примесом наранџасте говоре о пометњи која је наступила, ротационим светлима, сиренама, док су потези урађени плавом бојом – људи из екипе за спасавање.

А зашто Руби уопште слика и у томе, очигледно, налази велико задовољство? Могуће објашњење је да јој сликање замењује посао који би обављала да је остала у дивљини – дизала би дрвеће, водила рачуна како ће да преживи.

Кевана и Кинте као да имају разумевања за таленат своје нешто старије другарице, али сами не показују жељу да стварају. Иако им људи понекад дају велике картоне и боје, ретко се догоди да приону на посао. Повуку неки потез црном бојом и то је све.

И међу слоновима, очигледно, постоје рођени таленти.

В. С.

Најстарија домаћа приватна издавачка кућа

ПОЛАРИС

...позива вас да под најповољнијим условима обезбедите неки од великих хитова из наше три едиције

ЕДИЦИЈА НАУЧНЕ ФАНТАСТИКЕ ПОЛАРИС

1. Исак Асимов: **ЧЕЛИЧНЕ ПЕЋИНЕ**
(латиница, меки повез, страна 174, цена 200 динара)
2. Исак Асимов: **ГОЛО СУНЦЕ**
(латиница, меки повез, страна 178, цена 200 динара)
3. Исак Асимов: **КРАЈ ВЕЧНОСТИ**
(латиница, меки повез, страна 180, цена 200 динара)
4. Џин Волф: **СЕНКА МУЧИТЕЉА**
први део у серији „Књига Новог Сунца"
(латиница, меки повез, страна 240, цена 280 динара)
5. Џин Волф: **КАНЦА ПОМИРИТЕЉА**
други део у серији „Књига Новог Сунца"
(латиница, меки повез, страна 234, цена 280 динара)
6. Џин Волф: **МАЧ ЛИКТОРА**
трећи део у серији „Књига Новог Сунца"
(латиница, меки повез, страна 232, цена 280 динара)
7. Џин Волф: **ЦИТАДЕЛА АУТАРХА**
четврти део у серији „Књига Новог Сунца"
(латиница, меки повез, страна 240, цена 320 динара)
8. Артур Кларк: **ПАД МЕСЕЧЕВЕ ПРАШИНЕ**
(латиница, меки повез, страна 256, цена 280 динара)
9. Артур Кларк: **2001: ОДИСЕЈА У СВЕМИРУ**
(латиница, меки повез, страна 190, цена 220 динара)
10. Артур Кларк: **2010: ДРУГА ОДИСЕЈА**
(латиница, меки повез, страна 284, цена 280 динара)
11. Артур Кларк: **2061: ТРЕЋА ОДИСЕЈА**
(латиница, меки повез, страна 256, цена 260 динара)

ЕДИЦИЈА ЕСПКЕ ФАНТАСТИКЕ РУНЕ

12. Клајв Баркер: **УТКАНИ СВЕТ**
(латиница, тврди повез, страна 480, цена 300 динара)
13. Кетрин Невил: **ОСМИЦА**
(латиница, тврди повез, страна 492, цена 300 динара)
14. Стивен Доналдсон: **КОБ ПОГЛАВАРА КЛЕТНИКА**
први део у серији „Летописи Томаса Ковенанта, неверника"
(латиница, меки повез, страна 352, цена 280 динара)
15. Стивен Доналдсон: **РАТ ЗЛОЗЕМЉА**
други део у серији „Летописи Томаса Ковенанта, неверника"
(латиница, меки повез, страна 360, цена 280 динара)
16. Урсула Легвин: **ТРИЛОГИЈА О ЗЕМЉОМОРЈУ**
(латиница, меки повез, страна 420, цена 400 динара)
17. Урсула Легвин: **ТЕХАНУ**
,латиница, меки повез, страна 176, цена 250 динара)

ЕДИЦИЈА ПОПУЛАРНЕ НАУКЕ СФИНГА

18. Алберт Ајнштајн: **МОЈА ТЕОРИЈА**
(латиница, меки повез, страна 110, цена 180 динара)
19. Алберт Ајнштајн: **МОЈ ПОГЛЕД НА СВЕТ**
(латиница, меки повез, страна 176, цена 220 динара)
20. Стивен Хокинг: **КРАТКА ПОВЕСТ ВРЕМЕНА**
(латиница, тврди повез, страна 232 цена 250 динара)
21. Исак Асимов: **ЖИВОТ У СВЕМИРУ**
(латиница, меки повез, страна 284 цена 260 динара)
22. Карл Сеган: **КОСМОС**
(ћирилица, меки повез, страна 360, цена 290 динара)

ПРЕТПЛАТНИЦА

Овим се неопозиво претплаћујем на следеће књиге (навести редне бројеве одабраних наслова): _____
Обавезујем се да ћу уплату извршити у року од три дана пошто од издавача добијем поштанску упутницу попуњену на збирни износ наруџбине.

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ: _____

ПОШТАНСКИ БРОЈ И МЕСТО: _____

УЛИЦА И БРОЈ: _____

ТЕЛЕФОН: _____

Молимо вас да претплатницу попуните читко штампаним словима и да је пошаљете на адресу:

Библиотека ПОЛАРИС
др Зоран Живковић
Сењачка 32
11000 Београд

Сва додатна обавештења можете добити преко целог дана на телефон 011/652-304

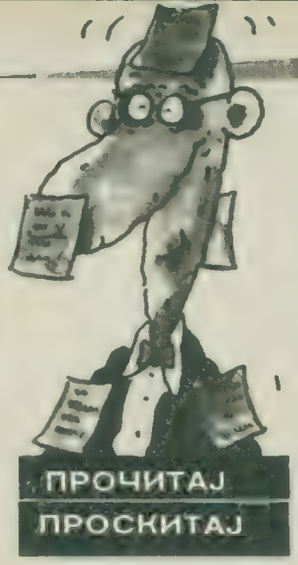

ПАМЕТНЕ МАШИНЕ

Јапанске (богате) домаћице одскора могу да купе машине за прање веша „мацушита" које имају уграђен компјутерски систем и потпуну аутоматизацију. Притиснеш дугме и даље ни о чему не размишљаш. Сигуран си да ће из машине „изаћи" идеално опран веш. Машина прво упозори домаћицу који детерџент да сипа и колико, сходно врсти веша и прљавштини на њему. Даље сама одређује колико дуго ствари треба да се кувају, испирају и цеде. Ове машине, које се продају за 700 долара, за сада могу да се купе само у Јапану.

У Земљи излазећег сунца постоје и „паметни" усисивачи. „Канистер 7МЦ-С72" прилагођава своју усисну моћ према подлози на којој се користи. Ако се употребљава на равном, линолеуму или паркету, усисивач тачно зна да не мора да ради истом снагом као кад треба да покупи прашину из таписона или чупавог тепиха. При томе строго води рачуна и о каквој се врсти прљавштине ради (!). Као ни машине, ни „паметни" усисивачи, који се продају по цени од 300 до 500 долара, још се не извозе.

ВИСОКА УМЕТНОСТ, НИСКА ОРБИТА

Већина уметника бори се да им се дела нађу у галеријама. Артур Вудз намерава да своју уметност пошаље у орбиту не би ли је видео читав свет. Мада је то без сумње згодан начин да се човек прослави, Вудз тврди да је једини циљ његовог Пројекта прстенастог сателита орбиталног јединства (енгл. скраћеница OURS) величање планетарног јединства. Намера је, наиме, да се поред Вудсовог, у орбити једног дана нађу и дела уметника из свих земаља света.

За почетак, 1992, Међународне године свемира, Вудз ће лансирати свој први ванземаљски експонат у облику прстена пречника шест метара који је настао из сарадње са аеронаутичким инжењером Марком Бернасконијем. Прстен је израђен од посебне врсте метала која би требало да омогући да се, кад доспе у свемир, скулптура прво рашири, а затим стврдне на сунцу. Свемирска скулптура у славу мира биће лансирана са совјетске станице „Мир", а лансирање ће уживо преносити ТВ мреже из читавог света.

Вудз намерава да исте године лансира сличан прстен, овога пута са шатла NASA. Оба прстена требало би да буду видљива са Земље око које ће кружити неколико дана пре него што при паду изгоре у атмосфери.

Вудз за 2000. годину планира нешто дуговечнији свемирско-уметнички предмет: далеко већи прстенасти сателит, можда километар у пречнику, који ће око Земље кружити на висини од 500 километара. Гледано одоздо, пречник Вудзовог OURS-а износиће четвртину пречника Месеца и моћи ће да се види отприлике десет минута пре изласка и заласка сунца како експонат орбиталне уметности не би ометао астрономска осматрања. После шест месеци кружења око родне планете прстен ће развити соларно једро и одједрити у космос. „Заувек ће остати у свемиру као споменик нашем времену", каже Вудз.

БЕСМРТНИ ФИЛМОВИ

Чувена Конгресна библиотека у Вашингтону донела је 1988. статут према коме ће се сваке године одабрати двадесет пет филмова достојних да се сачувају за будућност због свог културног, историјског и естетског значаја за америчко културно наслеђе. Иначе, филмотека Конгресне библиотеке највећи је филмски архив у Сједињеним Америчким Државама у коме се чува више од половине свих филмова снимљених у Америци.

Списак с кога се бира „Двадесет пет бесмртних" прави се на основу предлога које може да упути и публика, с тим да на њему не буде више од хиљаду петсто наслова. Четрнаесточлани Национални комитет за чување филмова прави ужи избор а коначну одлуку доноси директор одсека за филм Конгресне библиотеке. На том положају налази се Џејмс Билингтон.

Бесмртни фимови не морају да буду амерички, али они то углавном јесу. Листа првих двадесет пет који су изабрани гласи: „Казабланка", „Грађанин Кејн", „Најбоље године нашег живота", „Доктор Стренџлав или како сам заволео атомску бомбу", „Модерна времена", „Прохујало с вихором", „Тачно у подне", „Плодови гнева", „Певајући на киши", „Снежана", „Ратови звезда", „Булевар сумрака", „Чаробњак из Оза", „Вртоглавица", „Неки то воле вруће", „Малтешки соко", „Господин Смит иде у Вашингтон", „На доковима Њујорка", „Златна грозница", „Лет изнад кукавичијег гнезда", „Жаока", „Синсинати Кид", „Мост на реци Квај", „Афричка краљица", „Седморица величанствених".

За 1990. годину листа је следећа: „Све о Еви", „На Западу ништа ново", „Подизати бебу", „Додсворт", „Пачија супа", „Фантазија", „Бруцош", „Кум", „Велика пљачка воза", „Округ Харлан САД", „Како је била зелена моја долина", „Живот је диван", „Убица оваца", „Воли ме вечерас", „Мреже једног послеподнева", „Ниночка", „Разјарени бик", „Бунтовник без разлога", „Црвена река", „Река", „Саливанова путовања", „Цилиндар", „Благо Сијера Мадре", „Жена под утицајем" и документарни филм куће „Тајм" о изборима из 1960.

Илустрације: Зоран Петканић Петко

НЕМА ВИШЕ ЉУБАВНИХ ПЕСМИЦА!

ХИТ ХИТ ХИТ

МАСИМО САВИЋ: МОЈЕ БУЂЕЊЕ

Овог пута, на свом четвртом соло албуму „Земља плеса", појављује се као композитор, аранжер, копродуцент и одсвирао је већину инструмената на плочи. До каквих је промена још дошло објашњава сам.

– Плочу сам радио цијело прољеће прошле године у Београду, ту је, наиме, припремљен програмерски компјутерски дио а затим је, током љета, снимљена у Загребу. „Југотон" није одмах показао благонаклоност према таквом начину рада, па су прво тражили да им донесем програмерски дио. То им се допало, тако да сам добио заиста довољно времена за рад у студију. Овом плочом се, на неки начин, одъепљујем од свега онога у чему сам био протекле четири године, првенствено од комерцијалности. Она представља неко моје буђење, стилску вјежбу студијског рада, припрему за већу самосталност и зато ћу ускоро почети да припремам нову плочу која ће бити на енглеском и италијанском језику. Договорено је да заједно радимо Дино Дворник и ја јер је и једном и другом већ досадило да наступамо сами. Замишљамо да то буде као у састави „Eurythmics": двоје су главни а иза њих бенд. Дино је већ ушао у студио, а ја за то вријеме по дискотекама представљам своју соло плочу.

Масимо се враћа на своје почетке, на дане када се тек пробијао са групом „Доријан Грај"

Масимо је још са саставом „Доријан Грај" имао обичај да на плочу стави обраду неког познатог хита. С тим је наставио и на својим албумима. Најновији доноси две обраде: Let's Just Kiss And Say Goodbue" која је у препеву названа „Буди са мном", а „Poison Eye" од Cousterса – „Отровна".

– Већи број песама које сам обрађивао одабирао сам емотивно. То су пјесме које сам давно заволио. На неке ми је указао и Синиша Шкарица, директор „Југотона". За мене је обрада потреба да се на свој начин искаже нешто што је већ заокружено, урађено, нешто што ти је блиско. То је, такође, нека стилска вјежба.

Недавно се Масимо представио и на фестивалима у иностранству. Својевремено је са песмом „Само један дан" добио прву награду на интернационалном фестивалу у Дрездену, а прошле године у Куала Лумпуру, песмом „Поново заједно", освојио награду.

– Тај фестивал у Куала Лумпуру зове се „Golden Kite" и на њега шаљу оне који освоје друго мјесто на нашем избору за Пјесму Евровизије. Претпрошле године тамо је био Борис Новковић, а затим ја. То је велики фестивал и тамо сам видио да Азија и Јапан веома обраћају пажњу на музику, сценски наступ, аранжман, интерпретацију. Све се ради уживо, пјеваче прати оркестар од 60 чланова и све је американизовано. Пјевачица из Сингапура потпуно је у стилу Барбре Стрејсенд а добила је награду од 10.000 долара за интерпретацију. Али, заиста пјева савршено. Један пјевач из Индонезије добио је награду за изведбу, био је одјевен као Мајкл Џексон, плесао је као он, имао играче око себе и то је било лудило.

Ја сам добио специјалну награду што сам пјесму

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ:

„Када се проведе тако много времена на турнеји, тело почиње да стиче одређен условни рефлекс. Десило се да, после полугодишњег одсуствовања, најзад дођем кући, у пола осам увече седнем пред телевизор, одгледам вести и онда осетим нервозу. Око девет ме погоди типични концертни „адреналински удар". Око девет и тридесет почињем да се осврћем чекајући аплауз."

Мајкл Хачинс (INXS)

Наши у белом свету

ОТКАЧЕНО!

LOLA V STAIN: Ikona *(Blind Dog)*

VERY QUEER. Since I'm not terribly well clued up on Macedonian New Age music, 'Ikona' tickles my curiousity. Emanating from Skopje in Southern Yugoslavia, this four-piece play a kind of lush and dreamy mood music incorporating layers of blanket synths, bubbling fretless bass and wailing Macedonian bagpipe, courtesy of 65-year-old Pece Atanasovski. A burst of mean and metallic percussion bursts in on the general reverie every now and then. I wonder if the Skopje quartz crystal trade is booming?

Енглески недељник „New Musical Express" од 24. новембра прошле године доноси кратак приказ плоче „Икона" македонског алтернативног састава „Lola V. Stain". Њихов новинар пише о плочи:

„Будући да нисам превише упућен у македонску њу ејџ музику, ова плоча је побудила моју радозналост. Наставши у Скопљу, на југу Југославије, овај четворочлани састав нуди неку врсту опојне, сањалачке атмосфере уклапајући слојевите тепихе синтисајзера, крчкање фретлес баса и завијање македонских гајди које су ту захваљујући шездесетпетогодишњем Пеци Анастасовском. Пробој злокобних и металних удараљки распрскава се, с времена на време, у преовлађујуће сањарење. Питам се да ли у Скопљу трговина кварцним кристалима доживљава процват?".

Иначе, описна оцена плоче гласи: врло откачено!

представио на европски начин, сву пажњу усмјерио сам на тоʼда људима приближим пјесму без обзира што не разумију текст. Моја награда није била у новцу, добио сам само неку плакету. А што се тиче моје и Динове жеље да нешто урадимо у иностранству, мислим да је реална. Ако им понудимо нешто добро, што захтијева високе критеријуме, а моји су врло високи, онда је успјех могућ. Дино је пред потписивањем уговора са једном енглеском компанијом и он жели да то направи са мном. Најважније је да то буде умјетнички добро. Њему је доста манијака и слонова, а и ја више не желим пјевати лепршаве, љубавне пјесмице.

П. Ј.

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ:

МАНГУПИРАЊЕ

Рекох, гледај шта други раде ако желиш успети
Само скочи на плесни подијум и упусти се у игру нових клинаца
Не бери бриге јер неће дуго трајати
Са овом фанки песмом у транс ћемо те бацити

Мораш се мангупирати
Ми смо опасни, опасни, опасни
Ко је на врху увек сви причају
Не стај нам на пут јер ћемо те згазити
Никоме кроз прсте нећемо гледати
И ако покушаш да нас спречиш, одмах ћемо узвратити

Знаш да се мангупирамо
Да ли си и ти довољно велики мангуп да чиниш исто
Ми смо опасни, опасни, опасни
Опустите се сви јер ми ћемо терати своје
Јер знајте да није завршено све док дебела дама пева
Ох, ох, ох, мангупирање

HANGIN' TOUGH

I said look everybody if you wanna take a chance
Just get on the floor and do the new kids dance
Don't worry 'bout nothin'
'cause it won't take long
We're gonna put you in trance with a funky song

'Cause you gotta be hangin' tough
We're rough-rough-rough
Everybody's always talkin 'bout who's on top
Don't cross our path, 'cause you're gonna get stomped
We ain't gonna give anybody any slack
And if you try to keep us down, we're gonna come right back

And you know we're hangin' tough
Are you tough enough
hangin' tough
We're rough-rough-rough

Get Loose everybody 'cause we're gonna do our thing
'Cause you know it ain't over till the fat lady sings
Oh, oh, oh, hangin' tough

Текст и музика: М. Стар
Изводе: „New Kids On The Block"

МУЗИЧКА ПОШТА

Здраво!
Где се налази берза плоча и када ради?

Вељко из Београда

Сваке недеље пре подне у београдском Студентском културном центру на углу улица Генерала Жданова и Маршала Тита ради (званична) берза плоча на којој могу да се нађу како најновија тако и врло стара издања. Иначе, сваког дана испред СКЦ-а окупљају се колекционари који размењују или продају ретке плоче.

● ● ●

Ћао Забавниче,
Волела бих да пишем певачу групе „Фантоми", али не знам адресу.

Слађана из Љубљане

На жалост, нисмо сазнали адресу њиховог певача Роберта Марековића па ти дајемо њихов телефон 041/576-016.

НАУЧНА ФАНТАСТИКА

Уређује
др Зоран Живковић

АМАЛИЈА

Питер Филипс

Шавалан намести терет који му је стајао на старим, кошчатим раменима и настави свој мукотрпан ход. Невелики комад стене склизну под његовим несигурним ногама. Путовање у Тихе Земље било је заморно, али сада је већ био надомак свог циља. Густа измаглица стајала је као венац око горњих падина Слив-намона, међутим, сам врх планине био је без и најмањег облачка. Тако је Савалан, коначно избивши из измаглице, угледао познати престо Краља Шија.

Ишчекујући његов повратак, двор је већ био у пуном саставу. Терет, чак већи од оног што му је притискао рамена, паде му са срца када угледа своје рођаке који су дошли из најудаљенијих крајева.

Два шумска духа похиташе да му помогну, али их Шавалан одби неодређено одмахнувши руком и, пошто напокон стиже до подножја престола, с олакшањем спусти свој терет. Пакет готово да је достизао његову висину.

Три мале виле сместа се бацише на завежљај настојећи да својим брзим прстима поцепају хартију и прекину конопце. – Шта је то, што је то, шта је то! – цвркутале су све време. Шавалан их напокон отера, а онда се дубоко наклони Краљу Шија.

– Седи – понуди му краљ. – А ви други уђутите већ једном! Дајте му времена да мало поврати дах!

– Имаћемо времена колико год хоћемо! – промрмља мали демон. – Имаћемо све време овог света!

Шавалан са захвалношћу прихвати понуду да седне, а онда се нагну према свом пртљагу.

– Па, како је било? – упита га Краљ.

Шавалан удахну мало бурмута, кину једном и сав се стресе. – Моћна магија – одговори он најзад. – Моћнија, уз све поштовање, чак и од било какве магије коју бисте ви, господару, могли да призовете! Тамо влада савршена тишина, не чују се чак ни птице.

– А шта је с Онима – Који–Нас–Не–Виде?

– Поља су сва пожутела – настави Шавалан – претварајући се да је пречуо Краљево питање. – Једва да има и корова. На дрвећу нема ни једног јединог листа. Теку суморне реке које су остале без риба.

– Али, шта је с Онима – Који – Нас – Не – Виде?

– Никада нас неће ни видети – мирно одврати Шалаван, а онда се спусти на колена и поче да распетљава конопац којим је завежљај био увезан. И сам Краљ се нагну, и сви присутни, узбуђени, окупише се око старца.

– Ово је – објасни Шавалан са прилично поноса – моћна амајлија, антимагија. Уз њену помоћ можемо слободно и безбедно да залазимо у њихове домове и палате, да облачимо њихову одећу и плешемо њиховим улицама!

Трудно се да што више ужива у тренутку предаје поклона свом Малом Народу.

– Имаћемо времена колико год хоћемо! – поново промрмља мали демон. – Пред нама је све време овог света!

Вести из пете димензије

Мали људи носе спас

Јесте ли забринути због експлозије становништва? Смирите се. Вртоглави пораст броја новорођенчади престаће да буде невоља кад нам једном пође за руком да подижемо људска бића упола мања од данашњих. Такво је бар предвиђање Томаса Истона, биолога са Мејн универзитета.

– Скрешите људе на отприлике 90 центиметара, у погледу висине, и они ће јести много мање него што данас једу – каже Истон. – Аутомобили ће тада бити много мањи, а садашње велике лимузине, ти прождрљиви гутачи бензина, моћи ће да се претворе у аутобусе. И све остале човекове потребе знатно ће се смањити у сразмери са његовим сићушним стасом.

– Тај нови сој људских бића – објашњава даље Истон – имаће знатно више мишића, са способношћу да трче и скачу као мачке. Смањена тежина притискаће знатно мање зглобове, па ће и артритис бити много ређа појава. Будући да ће мања количина крви протицати кроз организам, оптерећеност срца ће се смањити а самим тим и опасност од срчаног удара.

– Технологија за смањивање људских бића – тврди оптимистички Истон – вероватно ће бити освојена већ током следећих десет година. Један вирус створен помоћу генетског инжењеринга, који ће садржавати гене програмиране да стварају мале људе, моћи ће у огромним количинама да се ускладиште у неки резервоар па да затим буде пуштен у ваздух. Онда ће све „инфициране" особе производити лилипутанско потомство.

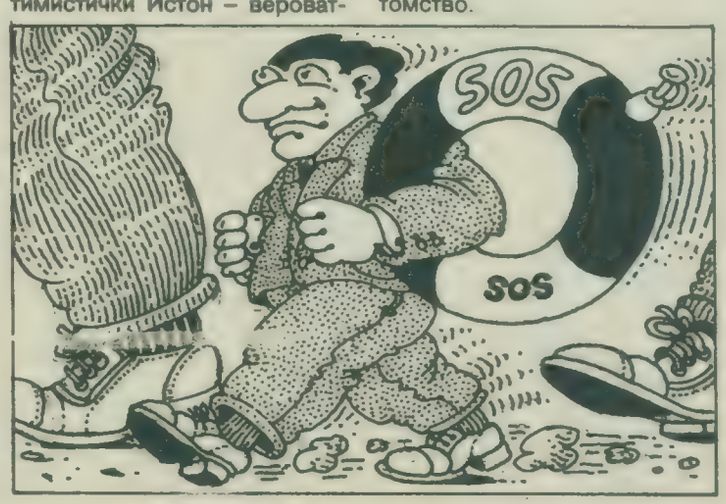

– Па, реци ми, најзад, о чему се заправо ради! – упита Краљ помало нестрпљиво.

– Ради се – одговори Шавалан окрећући леђа свом завежљају – о Гајгеровом бројачу за откривање степена радијације!

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

Првоаприлски еликсир живота

Угледни енглески научни часопис „Nature" (Природа) прогласио је то за велику прекретницу у истраживањима на пољу борбе против старења. Професор Обиспо из Стојтовог биолошког института на Тарзана колеџу у Калифорнији – известтавао је часопис – пронашао је протеин звани лонгевин. Изгледа да лонгевину треба приписати зачуђујућу дуговечност шарана који, наводно, могу да доживе старост од 150 година. Штавише, тај протеин знатно је продуживао и животни век мишева, а већ кроз неколико година, наговештавао је аутор у своме чланку „Еликсир живота", могао би да се примени и на људе.

Тешкоће су наступиле када је већи број читалаца покушао да уђе у траг професору Обиспоу и научним часописима који су, наводно, објавили прве налазе његових истраживања. Показало се да је то неизводљиво.

Упитан за објашњење, Џон Медокс, уредник „Nature", признао је да је извештај о лонгевину био, напросто, првоаприлска шала. – Десило се да је први април пао у четвртак, када наш часопис излази – изјавио је Медокс. – Била је то исувише згодна прилика да бисмо је тек тако пропустили. Потребно је само мало општег образовања да би се увидело да је посреди шала. Од тада смо добили десетак писама, очигледно из пера научника који су прихватили шалу у истом духу у коме је и била написана.

ЕНИГМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

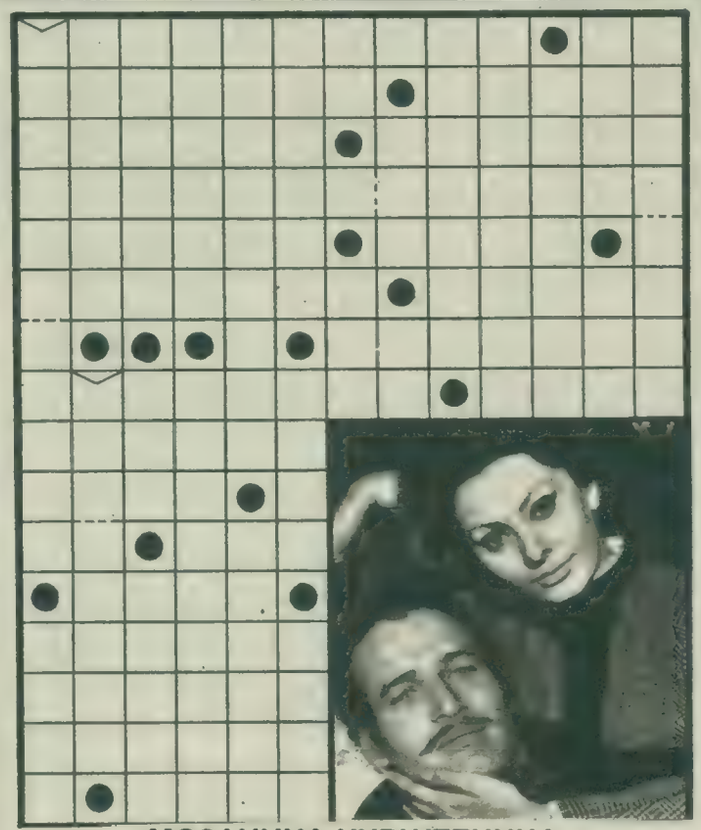

МОЗАИЧНА УКРШТЕНИЦА

Уместо уобичајених описа дајемо вам попис речи које треба да сместите у лик. Речи су сврстане по азбучном реду, а дате су заједно и за водоравно и за усправно. Уколико сте их правилно сврстали у лик, у ступцима са стрелицама добићете имена и презимена познатих глумаца са слике.

Попис: АА – АКАР – АКЕРА – АМЕРИКАН – АНКИЦА – АРИВАЛ – АСИ – АТАНАС – АЦИСАЛИ – БРАТ – БТ – ВЕСКА – ВЕСНИК – ВОДОРАВНО – ЕЛИО – ЕРИТЕМИ – ИВАНОВА КОРИТА – ИВЕРАК – ИКАД – ИКАР – ИКС – ИНЦ – ЈАМАРА – ЛАРАМИ – ЛСД – НАРАМАК – НИКА – ННЈ – НОВОТАР – ОМЕРИ – ОПАСНИЦА – ОРАТОРИ – ПРАВАЦ – РАК – РИ – РОСТОК – СПЛАВАРИНА – СРНИЦА – СТИТ – СТОЛИСНИК – ТИКА ТАКА – УВАЦ – УВИР – УМЕСНИ – ФАРАДИ.

ЛАВИРИНТ

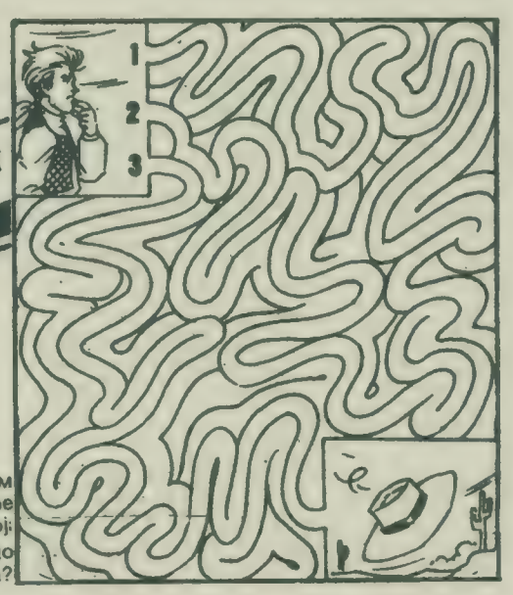

Којим путем ће каубој стићи до свог шешира?

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

Звали су је „зелена гиљотина”

ГИЈАНА ВИШЕ НЕ УБИЈА

Ова јужноамеричка земља је једино место на свету где можете истовремено да присуствујете проби за 21. век и да доживите хиљаде година историје

Трећег новембра 1988. у 14.15 из контролне сале Свемирског центра у граду Куруу у Француској Гијани одјекнули су повици одушевљења: радио-телевизијски сателит је на висини од 36.000 километара расклопио своје соларне паное... Било је то двадесет друго успешно лансирање из ове базе у току програма који је започео још 1979.

Гости из Европе и других крајева света који су у том тренутку нашли времена и да се осврну око себе морали су да примете да су се вратили бар пет стотина година уназад! Индијанска племена Галиби, која живе у околини, и данас негују обичаје из времена Колумба и сигурно ће вам рећи: „Ви сте богати јер имате много... Али, све док свете корњаче буду полагале јаја на нашим плажама и док ми будемо могли да идемо у лов и риболов, бићемо богати као и ви!”

Људи 2000. и становништво из времена Колумба живе једни уз друге. Видите децу Камопи Индијанаца и њихово село.

Крици изнад воде

Чим је отворен кажњенички логор на њеном тлу, Француска Гијана, коју су некада сматрали Елдорадом и Рајским вртом, постала је позната као „зелени пакао”. Жута грозница десетковала је осуђенике на принудном раду, трагаче за златом, несрећне досељенике и потомке робова који су ту нашли прибежиште у 18 веку.

Необуздана природа овде је још увек суверени господар. Велика као трећина Француске, Гијана има само 94 000 становника, од којих две трећине живе на узаном појасу уз обалу Атлантика. У ствари, чим се напусти обалски аутопут дугачак око 320 километара, почиње шума, толико густа да се до села у унутрашњости може стићи једино рекама као што је Марони (на граници са Суринамом) или река Ојапок, на истоку према Бразилу. Четири мала аеродрома са око шест писта

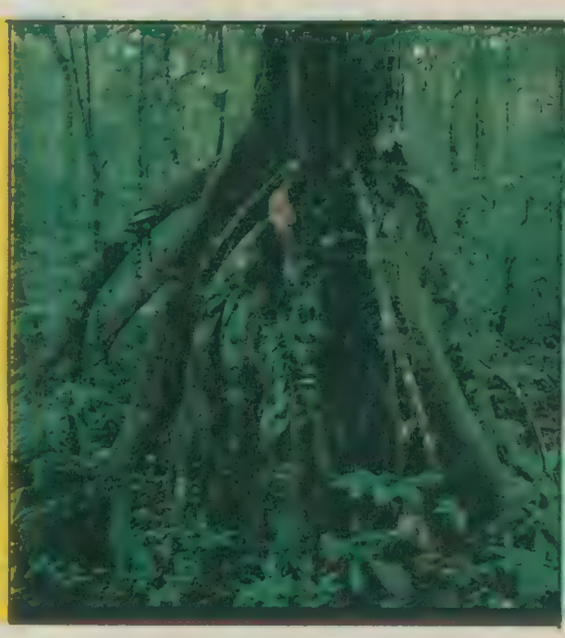

У тамном срцу амазонске џунгле пулсира скривени живот. Да би дошло до сунца, неко дрвеће издиже крошњу и до 50 метара.

Он још увек верује да ће наћи Елдорадо

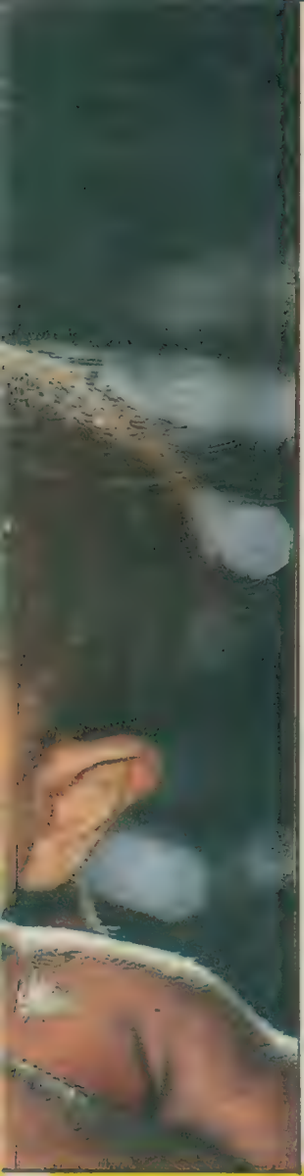

У Гијани живи и око 600 избеглица из Лаоса и Камбоџе

укупно и поменути аутопут једина су могућност везе са осталим светом.

Док путујете реком са чије се сваке стране протежу зидови од зеленила, околином се разлежу готово нестварни крици папагаја и тукана, а изнад вас промичу огромни морфо лептири плавих блештавих крила...

За љубитеље природе област око планине Ла Фиме представља лепоту којој нема равне. Шуме Гијане пребогате су и разнолике, а најлепше су папрати и орхидеје које се успињу и до највиших грана дрвећа. Од животиња највише има незаситих ока (џиновских ћурана), макаки мајмуна, јелена, видри и анаконди – змија које могу да достигну дужину и до десет метара.

Жигосани су још ту

Вековима су авантуристи веровали да се Елдорадо налази у подножју планина Тумакумакве високих око 800 метара. Међутим, годишње се овде произведе око 420 килограма злата, што говори да су први истраживачи грешили сањајући огромно богатство. Тренутно налазишта искоришћавају три компаније и око две стотине појединаца с дозволама. Ови други заједно не успевају годишње да сакупе ни 70 килограма злата, његова вредност не прелази ни најмању годишњу зараду толико запослених у Француској.

Године 1676, после готово једног века од рата против Енглеске и Холандије, вицеадмирал Жан Дестре припојио је ову област Француској. Сто година касније, привучени причама ондашњег првог министра Француске Суазела о плодној земљи и бесплатној радној снази, око 16.000 људи доселило се у Гијану где их је дочекала сурова стварност... За само годину дана од маларије, жуте грознице и глади умрло је њих 10.000!

Између 1852, кад је у Гијани подигнут први затворенички логор, и 1938, кад је Француска одлучила да тамо више не шаље осуђенике, око 60.000 њих, укључујући и 530 жена, упознало је пакао принудног рада у земљи коју су сами назвали „зелена гиљотина". Почело је тако што, је 1885. један затворски лекар изјавио да Француска треба да искористи затворенике за развој својих колонија... А тај „развој" значио је, на пример, то да су затвореници Сен Лорана у Мароније, радећи близу 60 година, једва успели да направе 23 километра пута кроз мочвару.

Сен Лоран ди Марони данас је градић са 5.000 становника. Лепе камене куће подсећају на луксузни живот затворских управника који, ни по коју цену, нису хтели да се лише бесплатне радне снаге, па су издејствовали да последњи затвореници ту одлеже (и одраде) своје до последњег дана, тако да се ни један од њих није вратио у Француску пре 1953. Неки су чак остали у Гијани, неспособни да започну нови живот у Европи. Петнаестак њих су још живи и сви поштују њихову жељу да забораве прошлост.

Богатство чека тестеру

Највећи град Француске Гијане Кејену има шарм престонице: улице које се секу под правим углом, старинске куће живих боја с балконима чије су ограде од кованог гвожђа, палате с колонадама и порталима... Кажу да подсећа на Латинску четврт у Њу Орлеансу, само што се овде уместо џеза чује бегин, а уместо од гомила необузданих туриста, врви од љубитеља цвећа и лептира.

У Гијани има и досељеника из Азије, односно из Лаоса и Камбоџе. То су они који су 1976. побегли од рата у Индокини. Живе од риболова и пољопривреде. Многи се баве и занатством. На обалама реке Марони човеку се чини да је усред Африке. На потезу дужине 200 километара расејани су црнци из племена Бони који су у 18. веку као робови побегли с плантажа у Суринаму, некада холандској колонији.

Воће и поврће које се износи на пијаце у Сен Лоран ди Маронију, Куруу и Синамарију подсећа на Антиле . Продавачице, заогрнуте шаловима живих боја, стигле су са Кариба. Гијана има и нечег бразилског – у главном граду чује се португалски језик и ритам боса-нове. Она је и кћи Амазоније. Племена Галиби, Емериона, Вајана, Аравака и Вајампи, подељена у шест етничких група, живе овде већ хиљадама година.

У освит 21. века становништво Гијане почиње да гради своју будућност. Центар за свемирска истраживања у Куруу отворен је 1968. Град је тада имао само 700 душа. Данас их има 11.500. Три пројекта изградње аутопута и два велика моста требало би да подстакну развој на који се још увек чека. Лов и узгој рибе већ доносе велике приходе. Производња од 4.500 тона црвених рачића годишње главна је привредна делатност у овом крају. И непрегледне шуме представљају велико богатство. Толико су густе да нема опасности од наношења штете у смислу уништавања околине.

Гијана је једино место на свету где можете истовремено да присуствујете проби за 21. век и да доживите хиљаде година историје. Укусна креолска кухиња, беле плаже, цвеће, лептири и мир недирнуте шуме као створени су за оне који желе да упознају ову легендарну земљу.

Д. В.

Уређује: Вито Недељковић

Најскупљи живи сликар

Прочитала сам да је сликар Фрам, пореклом Југословен, продао слику за 25 милиона долара. Која је то слика и како да се код нас за тог сликара уопште не зна.

МИЛЕНА ЈАУКОВИЋ
Зрењанин

Хајнрих Марјан Фрам је најскупљи живи сликар на свету. Његова слика „Ка открићу Америке" продата је за не-

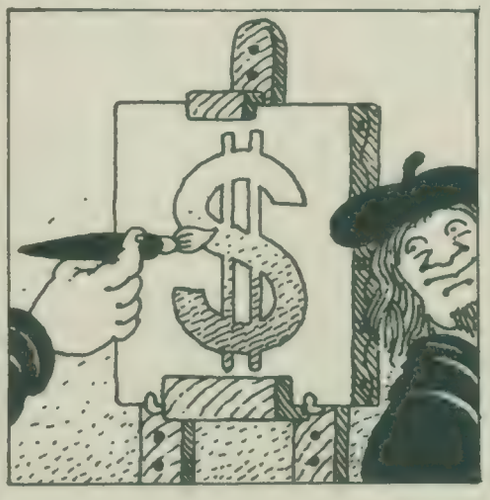

вероватну суму од 25 милиона долара једном америчком бизнисмену. Фрам је Мариборчанин који је још пре двадесет година отишао у Америку да би се недавно скрасио у Паризу, граду који он зове „Вавилоном културе". Наравно, сада је познат у свету по том хонорару, па се о њему однедавно и код нас много пише. Скоро је боравио и у Београду.

Слику „Ка открићу Америке" радио је поводом обележавања 500-годишњице Колумбовог открића Америке. Занимљиво је да је, истражујући Колумбов живот, Фрам дошао до података да је чувени морепловац пореклом Истранин, у шта бисмо и ми желели да верујемо.

Спортски пилот

Имам петнаест година и велику, да не кажем животну, жељу да постанем спортски пилот. Постоји ли у близини мог места аеро-клуб и када почиње да ради?

СЛАВКО РАЊЕЛОВИЋ
Бијело Поље

Теби је најближи аеро-клуб у Ивангради. Он има дугу традицију и у њему су обучени врсни спортски пилоти од којих је била најпознатија Олга Шош-

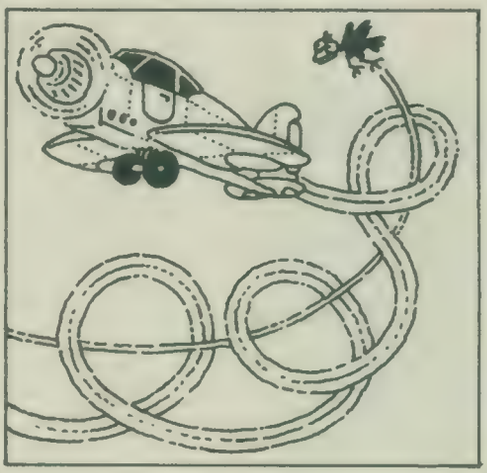

кић-Миловић. Клуб почиње да ради у пролеће (у зависности од временских услова), а претходно мораш да положиш и неке тестове. Пошто је Ивангрид удаљен од Бијелог Поља 29 километара, неће ти бити тешко да се о свим детаљима и сам лично распиташ.

Празник руже

Има толико лепог цвећа, али мени је ружа најлепша. Моја другарица се чуди мом укусу, каже има бар десет лепших цветова. Јесам ли у праву кад тврдим да је ружа краљица цвећа?

КАЛИНА
Скопље

Према једној грчкој легенди, ружа је израсла на морској обали куда се кретала богиња лепоте Афродита. Посебно су је ценили и Римљани и садили је у својим вртовима. Зими су руже доношене чак из Египта. За време великих световних и верских свечаности подови су били посути латицама цвећа, а за слављенике су прављени венци од ружа који су им стављани око врата, руку и на

главу. Римљани су од Египћана наследили и култ мазања ружиним уљем.

Титулу краљице цвећа ружа је, значи, добила још од старих Грка и Римљана, чак су јој посветили и један дан у години. Једанаести мај био је празник руже.

Ткање таписерија

Волим таписерије и зарекла сам се да ћу научити да их правим. Чула сам да је то веома стар и цењен занат. Да ли је то тачно?

МИЛИНА
Брчко

Ткање таписерија је стара вештина позната још у Египту. Из грчке митологије знамо да је и Одисејева жена Пенелопа дању ткала а ноћу парала све што уради и тако одлагала одлуку о избору просца очекујући повратак вољеног Одисеја. У Немачкој и Француској још у 12. веку постојале су радионице у којима су се ткале таписерије углавном намењене црквама. Мало касније Брисел постаје најпознатији центар за њихову израду. Тада су по поруџбинама богатих људи чак и славни сликари правили нацрте за таписерије. Тако је, према скици Рафаела, за папу Лава X израђена позната таписерија „Апостолска дела", Ру-

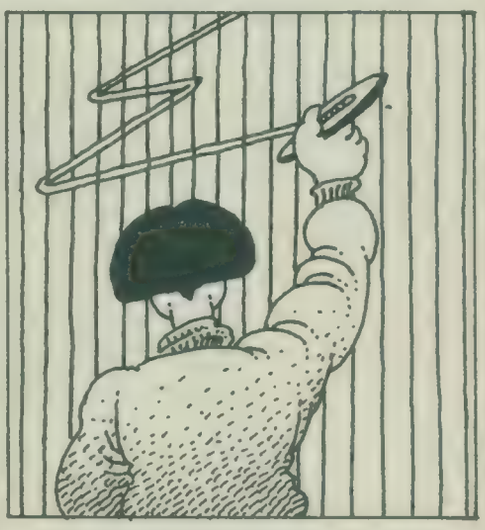

бенс је нацртао чувену „Историју Сципиона" и „Причу о Ахилу", Ван Дајк је такође радио те нацрте, а у Шпанији славни Гоја.

Љубав је... када се воле мама и тата

У „Забавнику" број 2038 објављено је писмо РАДМИЛЕ из Новог Београда. Питала је: ШТА ЈЕ ТО ЉУБАВ? Ценим твој одговор, али ево шта је, по мом мишљењу, љубав:
– када се воле мама и тата
– када се воле брат и сестра
– када се воле друг и другарица
– када се воле дечак и девојчица
– када се воли кућни љубимац
– када се воли домовина
– када се воли ЦЕО СВЕТ

ИВАНА
Пожаревац

Крив је леукотријен

Основац сам и, као и сви моји вршњаци, волео бих да се бавим спортом или да, једноставно, јурцам. Ја то не могу јер болујем од астме. Занима ме како се добија та болест.

„БОБИ 11"
Бавариште

За све је крив леукотријен, материја која се налази у плућима и изазива алергијске реакције. Уколико се директно делује на њу и смањи њена активност, утврдили су научници, неће доћи до астматичног напада. Према писању стручног часописа "New England Journal of Medicine", сада се испитује лек који се узима непосредно после физичког напора или бављења спортом. Показало се да после узимања овог лека астматични напад пролази четири пута брже него код примене осталих лекова против астме.

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

РЕШЕЊЕ ЗАБАВНИКОВЕ СЛАГАЛИЦЕ ИЗ БРОЈА 2040

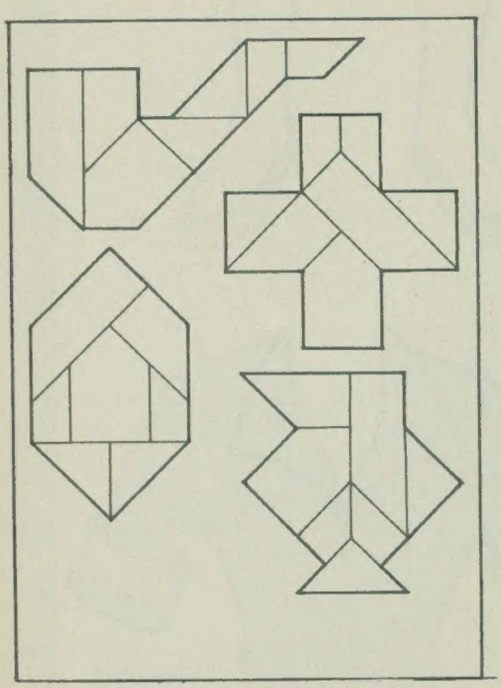

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Ана Симић, Брзај БС 8/3, 44000 Сисак – 13 година, сакупља постере и налепнице.

Ведад Чизмић, Неђе Радића, 72000 Зеница – сакупља постере, воли дописивање, музику и спорт.

Бранислав Алексић, Милана Миљковића 29, 19000 Зајечар – 10 година, воли скијање, пливање, музику и филм.

Марија Лацић, Драгомира Гајића Б 7/8, 37000 Крушевац – 13 година, воли музику и спорт.

Ксенија Божац, Мије Ивеше 1, 52000 Пула – 12 година, сакупља салвете и постере.

Мирјана Грујић, Лењинова 36, 22230 Ердевик – 11 година, сакупља налепнице, жели да се дописује са вршњацима.

Ана Кошуљандић, Марка Орешковића 1/1, 51000 Ријека – 11 година, сакупља постере, салвете и налепнице.

Ивана Димитријевић, 7. јула 2/26, 18300 Пирот – 12 година, воли музику, сакупља налепнице и украсне гумице, навија за Црвену звезду.

Миша Минић, М. Цветковића 17, 11325 Марковац, Ново Село – 13 година, воли „Забавник" и биологију.

Нарциса Пуљек, Ваљевска 5/12, 70101 Јајце – 13 година, сакупља постере, салвете, налепнице и украсна писма, воли спорт, путовања и музику.

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

МОЗАИЧНА УКРШТЕНИЦА – ВОДОРАВНО: сплаварина, бт, оратори, омери, Фаради, иверак, Иванова Корита, јамара, стит, т, ацисали, акера, л, в, нарамак, опасница, ника, Росток, елио, а, ннј, лсд, увир, умесни, весник, Анкица, ц, акар.

ЛАВИРИНТ број 3

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 2045

YU ISSN 0032-339X

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НИП „ПОЛИТИКА"
др Живорад Миновић

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ
Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Ђоковић, Љубинка Буровић, Љиљана Златковић, Милан Илијин, Милован Кљајић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верица Смиљанић и Никша Стипчевић. Чланови Савета из Редакције: Зефирино Граси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (ликовно-графички уредник), Славољуб Кецић (помоћник гл. уредника), Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Миладиновић, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Неваідић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА" – редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761, претплата: 328-776. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Месечна 110,40 динара, тромесечна 331,20 динара, полугодишња 662,40 динара, годишња 1.324,80 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Месечна 220,80 динара, тромесечна 662,40 динара, полугодишња 1.324,80 динара, годишња 2.649,60 динара
Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-603-24875,уз обавезну назнаку НИП „Политика" – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ: „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ – ГОДИШЊА:

САД	USD	198.–
СР НЕМАЧКА	DEM	294.–
ШВЕДСКА	SEK	1.099.–
ФРАНЦУСКА	FRF	1.000.–
ШВАЈЦАРСКА	CHF	248.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НИП „Политика" код БЕОГРАДСКЕ БАНКЕ, Деоничарско друштво, Главна филијала, „ИНВЕСТБАНКА" – Београд, на рачун број: 60811-623-63-257310-999-00054,уз обавезну назнаку: ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар, штампање, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа.

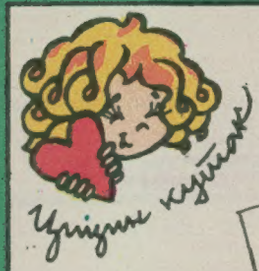

ОБУЦИТЕ СИРЕНИНОГ ПРИНЦА

ПРИНЦА ЗАЛЕПИТЕ НА КАРТОН И ИСЕЦИТЕ

СВАДБЕНО ОДЕЛО

ПАНТАЛОНЕ

ПРОСЕЦИТЕ ПО ЦРТИЦАМА

КАПА

СВЕЧАНА БЛУЗА

КОШУЉА

ВИДЕТИ ЗНАЧИ - ПОВЕРОВАТИ

Ево једног веома занимљивог огледа! Уколико желите да га изведете, морате усредсредити сву снагу воље којом располажете... Заузмите, дакле, стојећи положај на удаљености од око пола метра од неког зида, нагните се тако да теменом додирујете зид и при том се обема рукама ослоните на столицу коју сте претходно поставили између себе и зида. Потом покушајте да обема рукама подигнете столицу и да се при том сасвим усправите...

Ма колико се трудили, то вам никако неће поћи за руком јер се средиште теже вашег тела у описаном положају (тек што мало подигнете столицу) померило према вашим раменима. Највећи део тежине тела при том пада на вашу главу, у шта ћете се одмах, на своје запрепашћење, осведочити чим започнете с експериментом...

Уколико, пак, при том испољите тврдоглавост и, упркос сили теже, желите да се вратите у усправан положај, видећете да то нећете моћи, чак и без столице, па, чак, и ако вам публика дозволи да покушате да то изведете снажним трзајима тела (а не, како правило налаже, лаганим одвајањем главе од зида). Наравно, скидамо са себе сваку одговорност уколико, при узастопним неуспешним трзајима, зарадите и неку чворугу на глави!

КАКО НАЋИ ТЕЖИШТЕ?

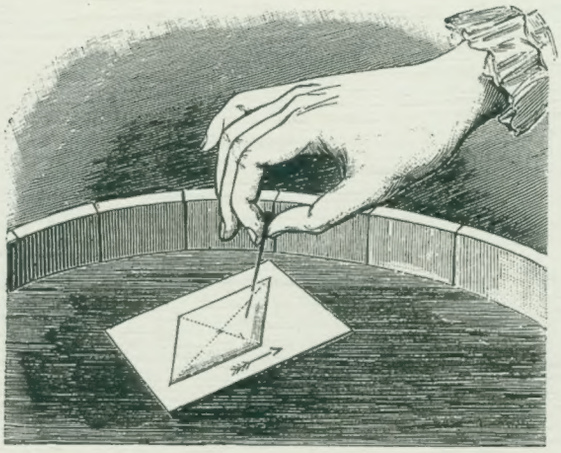

Положај тежишта већине правилних геометријских тела добро је познат. Што се других тела тиче, није га тешко израчунати, али у погледу многих, посебно оних неправилног облика, ништа се унапред не може рећи.

Замислимо, на пример, да смо, веома пажљиво, из мапе Југославије изрезали Црну Гору, следећи њене државне границе. Где би се, у том случају, налазило тежиште тако добијеног комада хартије? На ово питање лако је добити одговор експерименталним путем, при чему... Али, немојмо ништа претпостављати. Уместо тога опишимо како ћемо доћи до траженог тежишта.

Најбоље да кренемо са једноставнијим примером. Навлажимо врх једне оловке и на комаду папира нацртајмо паралелограм па његове супротне углове спојимо двема дијагоналама. Потом навлажимо читаву површину паралелограма (само његову површину, не и сву хартију на којој је нацртан), што ћемо лако постићи пажљиво капљући на њега воду пипетом. Након тога ставимо хартију да плута у некој посуди са водом (видети илустрацију) и благо дотакнемо чиодом било који део претходно навлаженог паралелограма. Хартија ће истог часа почети да се помера, све док се тачка у којој се дијагонале секу не нађе тачно испод врха чиоде. Уколико затим померимо чиоду, хартија ће се одмах поново покренути у настојању да тачку дијагоналног пресека још једном доведе тачно под врх чиоде.

Разлог је у томе што сила атхезије воде на папиру повлачи врх чиоде у различитим правцима, при чему се пуна равнотежа постиже тек пошто се вода равномерно распореди око чиоде, односно тежишта – што у случају нашег паралелограма значи у тачки пресека двеју дијагонала. Уколико, сада, уместо паралелограма узмемо силуету Црне Горе и хартију на којој је исцртана ставимо да плута у посуди с водом на управо описани начин, без икаквих потешкоћа утврдићемо где јој се налази тежиште, односно њено географско средиште!

ОЉУШТИТЕ ПОМОРАНЏУ

Да бисте извели овај трик, биће вам потребна једна поморанџа и један оштар нож са танким, веома заоштреним врхом... Четири приложене илустрације приказују четири фазе поступка...

Најпре начините неколико зареза на кори поморанџе, онако како је то приказано на илустрацији број 1. Потом направите исти број паралелних зареза (илустрација број 2) и тако добијете неколико веома уских трака. Следећи корак (илустрација број 3) биће да добијене вертикалне траке међусобно спојите двема сличним, водоравним тракама, које истим поступком начините на горњем, односно доњем делу поморанџе. Најзад (илустрација број 4) веома пажљиво, водећи рачуна да не оштетите ни једну од трака, хоризонтално пресечете поморанџу преко средине и тако добијете две половине.

Не треба посебно напомињати да зарезе, односно траке (илустрације 1–3), које сте начинили на једној, на исти начин морате начинити и на другој страни поморанџе. Уколико је све урађено како треба, и половине правилно одвојене, доња половина поморанџе одмах ће се одвојити од горње стварајући мрежицу баш као што је приказано на илустрацији.

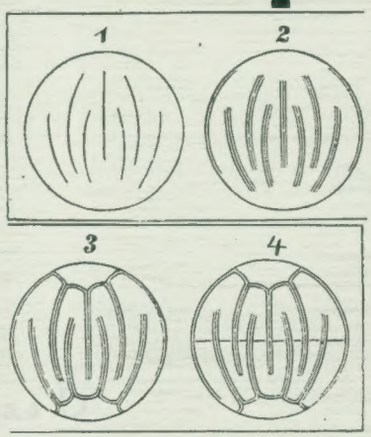

Walt Disney
МИКИ

ЕТО, МИКИ! ТО ЈЕ НАША ШКОЛА ЗА ПСЕ!
УФ, ШЕФЕ! ПА ОВО НЕ ИЗГЛЕДА БАШ ЛАКО!
ШКОЛА ЗА ПСЕ

А ШТО НЕ ПУСТИШ ПЛУТОНА ДА ПОКУША?
КАД БИ ПЛУТОН ХОТЕО ДА НАПРАВИ САМО ЈЕДАН КРУГ, ЈА БИХ ПОЈЕО СВОЈ ШЕШИР!

ДИЖИ СЕ, ШЕПРТЛО!
ВИСОКЕ ПРЕПРЕКЕ

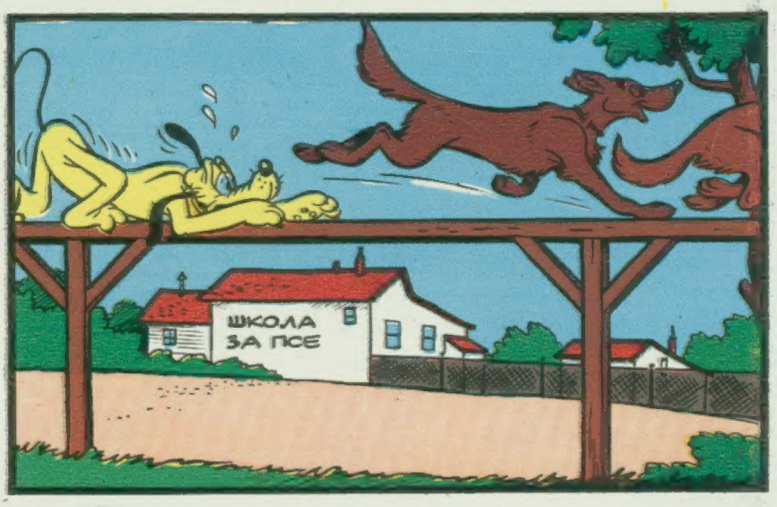
ШКОЛА ЗА ПСЕ

ПЉУС!

А, ШТА САД КАЖЕШ? ПЛУТОН ЈЕ СТИГАО ПРВИ!
ЈА, ОВАЈ!
Copr. 1954, Walt Disney Productions
World Rights Reserved

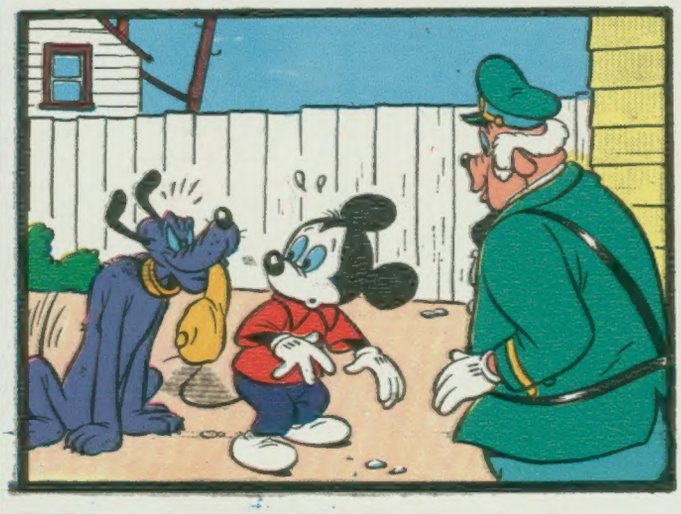

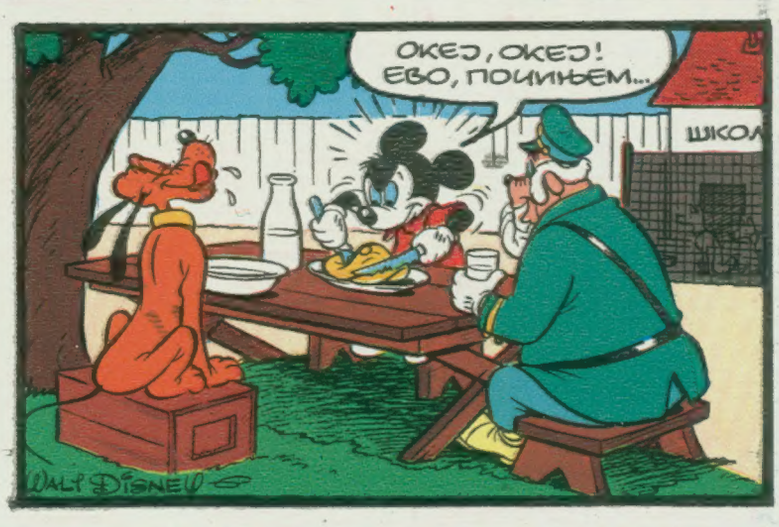
ОКЕЈ, ОКЕЈ! ЕВО, ПОЧИЊЕМ...
ШКОЛ
WALT DISNEY